

155.๑
๒31 ก
= 3

การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู
แบบฝึกให้ฟังตนเองกับแบบยับยั้งการฟังตนเอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดชลบุรี

ปริญญานิพนธ์

ของ

พรพงศ์ อีรวัดนางกูร

ผ่านที่หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดูสุทธิ ๑๑ พระโขนง กรุงเทพฯ ๑๑ โทร. ๑๑๒๑๖๖. ๑๑๒๑๖๖

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

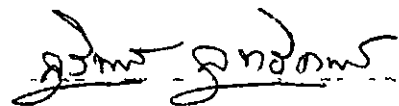
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มิถุนายน 2520

65274

28 ก.ย. 2520

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต ได้พิจารณาปัญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

ประธาน

มกราคม ๒๕๖๖

กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ เพราะผู้เขียนได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ สุทธิชาติพิทย์ และ อาจารย์กาญจนา มณีแสง ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และคอยให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข และให้กำลังใจมาโดยตลอด ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมสาธิตฯ มศว บางแสน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนชลบุรี"สุขุมวิท" อาจารย์ใหญ่โรงเรียนแสนสุข อาจารย์ใหญ่โรงเรียนศรีราชา ที่ได้กรุณาอำนวยความสะดวกในการทดสอบเก็บ และขอขอบคุณอาจารย์ระเบียบ อุดมพร อาจารย์เกษม วิริยะประกอบ อาจารย์สุทัศน์ สุทธิฤทธิ ที่กรุณาช่วยควบคุมในระหว่างทดสอบเก็บ และขอขอบคุณ คุณปราชญ์ลปน กัณหเนตร ที่กรุณาให้ใช้แบบทดสอบครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณเยาวเรศ สิริวัฒนางกูร คู่ชีวิตของผู้เขียน ที่มีส่วนสำคัญยิ่งในการทำให้ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์ ด้วยการเป็นผู้ที่ให้กำลังใจ เป็นผู้พิมพ์ให้แก่อุ้เขียนโดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย จนงานทุกอย่างเสร็จสิ้นไปอย่างเรียบร้อย

พี่พงศ์ สิริวัฒนางกูร

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายในการศึกษาคนควา	5
	ความสำคัญของการศึกษาคนควา	5
	ขอบเขตของการศึกษาคนควา	6
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	เหตุผลเบื้องหลังการตั้งสมมุติฐาน	21
	สมมุติฐานในการศึกษาคนควา	23
3	วิธีดำเนินการคนควาและเก็บรวบรวมข้อมูล	27
	กลุ่มตัวอย่าง	27
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	28
	แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัว	28
	แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู	28
	แบบทดสอบวัดพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล	33
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	36
	การหาสถิติพื้นฐาน	37

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	40
	การวิเคราะห์ข้อมูล	40
	ลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง	41
	การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล โดยไม่	
	จำแนกเพศ	49
	การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล โดย	
	จำแนกเพศ	55
5	สรุป อภิปรายผลและขอเสนอแนะ	62
	ความมุ่งหมายในการค้นคว้า	62
	กลุ่มตัวอย่างในการค้นคว้า	62
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	62
	การวิเคราะห์ข้อมูล	63
	สรุปผลการค้นคว้า	63
	อภิปราย และขอเสนอแนะ	66
	อภิปรายผล	66
	ขอเสนอแนะ	74
	บรรณานุกรม	76
	ภาคผนวก	83
	ภาคผนวก ก.	84
	ภาคผนวก ข.	94

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงกลุ่มตัวอย่างแยกตามโรงเรียนและเพศ	27
2	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดู เพศ เปรียบเทียบ เป็นร้อยละ	41
3	แสดงสภาพสมรสของพ่อแม่ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู ทั้งสองแบบ คิดเป็นร้อยละ	42
4	แสดงสภาพการมีชีวิตอยู่ของพ่อแม่ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรม เลี้ยงดูทั้งสองแบบ คิดเป็นร้อยละ	43
5	แสดงลักษณะอาชีพของพ่อ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู ทั้งสองแบบ คิดเป็นร้อยละ	44
6	แสดงลักษณะอาชีพของแม่ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู ทั้งสองแบบ คิดเป็นร้อยละ	45
7	แสดงลำดับที่เกิด ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ คิดเป็นร้อยละ	46
8	แสดงเชื้อชาติของพ่อ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ คิดเป็นร้อยละ	47
9	แสดงเชื้อชาติของแม่ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ	48
10	แสดงค่าเฉลี่ย และค่า t ของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในสองลักษณะ เปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูสองแบบ โดยไม่จำแนกเพศ	50
11	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่า t ของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่าง บุคคล ในลักษณะบีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหา ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน เพศเดียวกัน และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน	52

12	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่า t ของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหา ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนเพศเดียวกัน ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน	54
13	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย และค่า t ของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหา ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนต่างเพศกัน ซึ่งได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน	56
14	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและค่า t ของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหา ในกลุ่มตัวอย่างต่างเพศกัน ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน	58
15	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย และค่า t ของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหา ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชายและหญิง โดยไม่แยกตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดู	59
16	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย และค่า t ของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหา ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน	60
17	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย และค่า t ของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหา ของนักเรียนชายและหญิง	61
18	แสดงค่า t ที่ได้จากการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อ ระหว่างนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูสูงและต่ำ ในการทดลองแบบทดสอบ (Pre-test)	85
19	แสดงค่า t ที่ได้จากการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อ ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูสูง และต่ำ เลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t สูง ๆ สามารถนำไปใช้ทดสอบจริงได้	86

20	แสดงค่าสถิติพื้นฐานของการยอมรับเลี้ยงดูทั้งสองแบบ ตัวแปรเพศ กับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ	87
21	แสดงค่าสถิติพื้นฐานของการยอมรับเลี้ยงดูทั้งสองแบบ ตัวแปรเพศ กับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา	88
22	แสดงสภาพสมรสของพ่อแม่ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการยอมรับเลี้ยงดู ทั้งสองแบบ เปรียบเทียบเป็นจำนวน และร้อยละ	89
23	แสดงสภาพการมีชีวิตร่วมของพ่อแม่ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการยอมรับ เลี้ยงดูทั้งสองแบบ เปรียบเทียบเป็นจำนวน และร้อยละ	89
24	แสดงลักษณะอาชีพของพ่อ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการยอมรับเลี้ยงดู ทั้งสองแบบ เปรียบเทียบเป็นจำนวน และร้อยละ	90
25	แสดงลักษณะอาชีพของแม่ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการยอมรับเลี้ยงดู ทั้งสองแบบ เปรียบเทียบเป็นจำนวน และร้อยละ	91
26	แสดงลำดับที่เกิด ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการยอมรับเลี้ยงดูทั้ง สองแบบ เปรียบเทียบเป็นจำนวน และร้อยละ	92
27	แสดงเชื้อชาติของพ่อ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการยอมรับเลี้ยงดูทั้ง สองแบบ เปรียบเทียบเป็นจำนวน และร้อยละ	93
28	แสดงเชื้อชาติของแม่ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการยอมรับเลี้ยงดูทั้ง สองแบบ เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละ	93

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันนี้ภาวะการณบ้านเมืองของไทยกำลังอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา และสังคม โดยเฉพาะภายหลังวันที่ 14 ตุลาคม 2516 เป็นต้นมา ประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาความขัดแย้งกันในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองและการปกครองของประเทศ มีความแตกแยกกันในด้านความคิดเห็นเป็นหลายฝ่าย แต่ละฝ่ายต่างก็เรียกร้องสิทธิต่าง ๆ มากมาย จนบางครั้งก็ลุกลามจนวายเป็นมหันต พหุกรรมของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ บางครั้งก็เป็นไปอย่างไร้เหตุผล มีการเรียกร้องและต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนหรือกลุ่มของตนปรารถนา มีเหตุการณ์หลาย ๆ อย่างที่เขาขยายการละเมิดกฎหมายของบ้านเมือง ต่างฝ่ายต่างก็ตำหนิกลุ่มบุคคลที่ความคิดเห็นตรงกันข้ามกับตนว่าเป็นฝ่ายผิด โดยเฉพาะความแตกแยกในด้านความคิดเห็นนี้เป็นความแตกแยกระหว่างความคิดเห็นของผู้ใหญ่กับเด็ก ซึ่งเป็นนักเรียนหรือนิสิตนักศึกษาเสียเป็นส่วนใหญ่

① สาเหตุของความแตกต่างในด้านความคิดเห็นนี้อาจเนื่องจากกระแสความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ เนื่องจากสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดช่องว่างต่าง ๆ ขึ้น เช่น ช่องว่างระหว่างครูและนักเรียน ช่องว่างระหว่างโรงเรียนกับทางบ้าน เป็นต้น โดยเฉพาะโลกปัจจุบันเจริญมากขึ้น การสื่อสารต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว เด็กสามารถจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้จากทุกมุมโลก การเลียนแบบมีทั้งวิธีการปฏิบัติและแนวความคิด การเลียนแบบในบางสิ่งบางอย่างที่เด็กไม่รู้จักจริง จะทำให้เด็กเกิดความสับสน ดังนั้น ครูและพ่อแม่จำเป็นจะต้องมีความเข้าใจในตัวเด็ก สามารถเป็นหลักให้เด็กได้ยึดถือตลอดจนต้องเข้าใจถึงความเจริญเติบโต และพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย หาทางส่งเสริมให้เด็กได้เจริญถึงที่สุดโดยให้สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมของไทย (นิพนธ์ ศศิธร, 2517

สิ่งหนึ่งที่เป็นความต้องการของชาติในขณะนี้ก็คือความต้องการที่จะให้เด็กวัยรุ่นของไทย หรือเด็กไทยได้แสดงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสมและถูกต้อง แต่ตามที่ปรากฏในปัจจุบันนี้ พบว่า พฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นมักจะเป็นไปในลักษณะการราวทอผู้ใหญ่หรือสังคมมากขึ้น บางครั้งก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินและชีวิต สร้างปัญหาให้แก่พ่อแม่ และครูอาจารย์ ตลอดจนผู้บริหารบ้านเมือง (สาโรช คำรัตน์ และคณะ, 2517 : 26) อย่างไรก็ตาม การที่เราจะสามารถเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวได้นั้น จำเป็นจะต้องเข้าใจว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนเราเกิดขึ้นเพราะการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมนี้มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของเด็ก อันได้แก่ พ่อแม่ ครูอาจารย์ และบุคคลอื่น ๆ ในสังคม การที่เด็กวัยรุ่นปัจจุบันมีค่านิยมทอผู้ใหญ่เสื่อมลงก็เพราะว่าเด็กมีความรู้สึกว่าคุณใหญ่ปฏิบัติตนไม่เหมาะสม ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี พ่อแม่และครูอาจารย์ขาดความเข้าใจในตัวเด็ก/จากการวิจัยเรื่อง "เด็กมองผู้ใหญ่อย่างไร" ของ สาโรช คำรัตน์ และคณะ พบว่า พ่อแม่ปัจจุบันมักจะอบรมเลี้ยงดูลูกแบบวิทยาศาสตร์ กำนึงถึงความรู้สึกของเด็กน้อยไป เด็กมีความรู้สึกขาดความเป็นอิสระ ขาดความภูมิใจในตัวเอง เป็นผลทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่นุ่มนวล ซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมการราวทอหรือไม่ก็เก็บกด เบื่อหน่ายต่อชีวิต ซึ่งสร้างปัญหาให้แก่สังคมทั้งสิ้น

๑) ในการที่เราจะแก้ไขปัญหาดังกล่าว จะต้องอาศัยการศึกษาและบุคคลที่มีการศึกษาคือเป็นหลักสำคัญ การที่จะให้บุคคลมีการศึกษานั้นควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็กโดยเริ่มที่บ้าน และที่โรงเรียน ผู้ที่มีส่วนในการศึกษาแก่เด็กก็คือพ่อแม่และครู ครูเปรียบเสมือนเป็นแม่พิมพ์ของเด็ก ครูมีลักษณะอย่างไรเด็กก็มักจะเป็นอย่างนั้น ฉะนั้นครูจึงต้องให้ความอบอุ่นรวมทั้งให้ความเอ็นดูแก่เด็กด้วย (ชนู แสงศักดิ์, 2513 : 14) พ่อแม่ยังมีบทบาทสำคัญขึ้นไปอีก เพราะเป็นผู้ให้กำเนิดและยังเป็นผู้อบรมเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่เล็กจนโต พ่อแม่ที่ดีควรให้ความอบอุ่นแก่ลูก ๆ แม้ว่าจะไม่ค่อยมีโอกาสดูคุยกับลูก ๆ มากนักก็ตาม แต่ก็ควรจะใช้เวลาใดเวลาหนึ่งไปคุยคุยกับลูก ๆ บ้าง ควรฝึกให้ลูก ๆ กล่าพูดคุยกับพ่อแม่ ไม่เอาแต่เอ็ดหรือดุด่า เพราะจะทำให้ลูกไม่กล้าซักถาม (วิภา ภูมิรัตน์จะเด, 2518 : 33)

การที่เด็กมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลเป็นไปในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งนั้น มักจะเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ เช่น จากการที่บุคคลมีพฤติกรรมชอบตำหนิบุคคลอื่น หรือแก้ปัญหาที่บุคคลอื่นนั้นพบว่าสาเหตุจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ใช้อำนาจควบคุม ปฏิเสธหรือไม่ยอมรับ ขณะเดียวกันยังแสดงอาการต่อต้านอีกด้วย ทำให้เด็กเกิดความไม่พอใจ และคับข้องใจ ซึ่งเป็นผลพัฒนาไปสู่ความก้าวร้าวในที่สุด (Tolor and Janowiec, 1968 : 206-209) จะเห็นได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กอย่างยิ่ง บิดาที่ใช้อำนาจสิทธิ์ขาดของตนหรือเป็นคนเจ้าระเบียบ ไม่ยอมให้เด็กทำอะไร ขาดการฝึกฝนให้เด็กรู้จักพึ่งตนเอง ทำให้เด็กตกอยู่ในบรรยากาศของการ "รับคำสั่ง" ทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เด็กจะปฏิบัติตามคำสั่งที่ออกมาเท่านั้น

/ส่วนเด็กที่พ่อแม่ตามใจหรืออยู่ภายใต้บรรยากาศ "ปล่อยตามเรื่อง" เด็กก็มักจะทำอะไรไปโดยขาดหลักการ ไม่ได้รับคำแนะนำช่วยเหลือจากพ่อแม่ ทำให้เขาไม่มีแนวชีวิตสำหรับยึดถือ ไม่รู้จักคิดและไม่รู้จักคุณค่าของการกระทำสิ่งต่าง ๆ อันจะเป็นผลทำให้เด็กเกิดความบกพร่องเมื่อได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น สำหรับเด็กที่ทางบ้านเลี้ยงดูภายใต้บรรยากาศ "ประชาธิปไตย" นั้น จะทำให้เด็กพัฒนาบุคลิกภาพของเขาอย่างเต็มที่ เพราะเด็กได้ฟังคำแนะนำจากพ่อแม่ และได้ฝึกพึ่งตนเองในด้านการตัดสินใจว่าจะอะไรควรทำหรือไม่ควรทำ ทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นที่จะทำอะไรตามความคิดเห็นและอยู่ภายใต้สิ่งที่ตั้งถาม (อำพา ชยสมภัก, 2516 : 26) ดังนั้นบ้านจึงเป็นสถาบันแรกในการที่จะหล่อหลอม และพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กหรือพฤติกรรมของเด็กไปตามแนวทางที่ต้องการได้

๕ / อย่างไรก็ตามในภาวะการณบ้านเมืองขณะนี้ เรามีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตัวบุคคลหรือพัฒนาเด็กให้เป็นบุคคลที่พึงปรารถนาของสังคม มีพฤติกรรมในการแสดงออกอย่างเหมาะสมอันเป็นผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลด้วย ดังได้กล่าวแล้วว่า บุคลิกภาพและพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ จากข้อความดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการที่จะพัฒนาเด็กให้เป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมการแสดงออกเป็นที่พึงปรารถนาของสังคมและประเทศชาติ ด้วยเหตุนี้สถาบันการคนควาเรื่องเด็กระหว่างชาติจึงได้ศึกษาถึงอิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการของเด็ก ผลจากการศึกษาทำให้ทราบว่า พ่อแม่ที่มุ่งหวังจะให้เด็กแสดงความสามารถ เชื่อฟัง ให้ความเกรงใจผู้อื่น ลักษณะดังกล่าวอาจทำให้เด็ก

เป็นคนขาดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ขาดความกระตือรือร้น ตลอดจนมีความต้องการผลสัมฤทธิ์ในระดับต่ำด้วย ขณะเดียวกัน ผลจากการอบรมลักษณะเช่นนี้กลับเป็นผลดีต่อตัวพ่อแม่เอง คือ เกิดความสะดวกสบายในการอบรมเลี้ยงดู และเป็นการรักษาสัมพันธภาพระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ไว้ด้วย (ละม้ายมาศ สรทัตต์ และ จรรยา สุวรรณทัต, 2510 : 87-91)

การอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยการปล่อยตามเรื่อง ขาดการฝึกให้เด็กได้รู้จักพึ่งตัวเอง จะเป็นผลเสียต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กทั้งคุณภาพ และประสิทธิภาพ (สมประสงค์ ศุภวิทย์, 2517 : 41) เช่นเดียวกัน คานส์คมไทย ครอบครัวไทย สมาชิกมักจะไม่ได้ออกแสดง ครุบัคัมเด็ก พ่อแม่บัคัมเด็ก เราไม่เคยคิดเปลี่ยนแปลงสังคม เมื่อเด็กแสดงความคิดเห็น ครูหรือพ่อแม่ก็มักจะไม่พอใจ (สุนีย์ สินธุเตชะ, 2517 : 46) จะเห็นได้ว่าแม้ในปัจจุบันครอบครัวในสังคมไทย ก็ยังไม่มี การปรับปรุงให้เหมาะสมกับกาลสมัย พ่อแม่ยังคงเกรี้ยวกราดลูกเหมือนเดิม ไม่มีเหตุผล ละเลยต่อการเอาใจใส่ลูกหลาน ทั้ง ๆ ที่เด็กต้องเผชิญกับปัญหารอบตัว เด็กจึงขาดที่พึ่งและมักจะยึดเอาสังคมภายนอกมาเป็นที่พักพิง (เกรียง กิริติกร, 2517 : 46)

✕จากสภาพที่เด็กในปัจจุบันแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวผู้ใหญ่ หรือมีพฤติกรรมตอบสนองบางอย่างไปในทางที่ไม่เหมาะสม อันเป็นผลเสียต่อบุคลิกภาพของเด็กเอง เป็นปัญหาต่อสังคมและประเทศชาติ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้ จึงเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าควรจะได้มีการศึกษาค้นคว้ากันอย่างจริงจังเสียทีว่า สังคมของเราควรจะมีการอบรมเลี้ยงดูแบบใดจึงจะทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ คือแบบฝึกให้เด็กรู้จักพึ่งตนเอง และแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเด็ก ดังผลงานวิจัยของ โรเซน และ ดาว์สัน (Rosen & Dawson, 1962 : 623) ชี้ให้เห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูด้านการฝึกให้พึ่งตนเอง และในด้านการห้ามปราม หรือเข้มงวดแตกต่างกันในชุมชนที่มีวัฒนธรรมต่างกัน มีส่วนทำให้อุบัติภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ และด้านการรับรู้ของลูกแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาว่า การอบรมเลี้ยงดูในด้านการฝึกให้พึ่งตนเองกับการยับยั้งการพึ่งตนเอง จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลแต่ละคนอย่างไร ซึ่งพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลทั้ง 6 แบบนี้ สามารถรวมได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะยับยั้งคัมอันได้แก่ พฤติกรรมทำหามุคคลอื่น พฤติกรรมทำหามตนเอง พฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัย

ลักษณะแก้ปัญหา อันได้แก่ พฤติกรรมแก้ปัญหาที่บุคคลอื่น พฤติกรรมแก้ปัญหาที่ตนเอง และ พฤติกรรมที่ถือว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเองยอมสงบไปได้เอง การศึกษาค้นคว้านี้จะทำให้ทราบว่า พฤติกรรมที่พึงปรารถนานั้นเป็นผลเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูแบบใด - เพื่อที่จะได้เสนอแนะ และส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้มีการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้นต่อไป

ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง กับ แบบฝึกให้พึ่งตนเอง จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลแตกต่างกันหรือไม่ ในพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล 2 ลักษณะ
2. เพื่อเปรียบเทียบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลแตกต่างกันหรือไม่ เพียงใด

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาด้านเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมตอบสนองไปในทิศทาง หรือรูปแบบที่สังคมต้องการ
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการกำหนดเป้าหมายของสังคมในการพัฒนาบุคคลในแง่ที่ว่าส่งเสริมหรืออบรมบุคคลให้เป็นบุคคลชนิดใด และจะอบรมเลี้ยงดูแบบใด
3. ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อนักแนะแนว นักจิตวิทยา นักการศึกษา ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็ก ได้ทราบว่าการที่เด็กแสดงพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลแบบใดแบบหนึ่งนั้นย่อมมีสาเหตุ โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูเด็กนับเป็นสาเหตุหนึ่งที่สำคัญ ทำให้พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกมานั้นเป็นที่ยอมรับ หรือไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมก็ได้
4. เป็นประโยชน์ต่อนักการศึกษา นักจิตวิทยา นักวิจัย ตลอดจนผู้ซึ่งจะทำการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง

1. การศึกษาครั้งนี้กระทำกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ปีการศึกษา 2519 โรงเรียนรัฐบาลแบบสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 280 คน
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้ คัดเลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบ Random Sampling

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ 2 แบบ และ เพศ จำแนกได้ดังนี้

1.1 การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่

- การอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง
- การอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง

1.2 เพศ

- ชาย
- หญิง

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล (Interpersonal Reaction) 2 ลักษณะ คือ

2.1 พฤติกรรมลักษณะบีบบังคับ อันประกอบด้วยพฤติกรรมตำหนิบุคคลอื่น พฤติกรรมตำหนิตนเอง และพฤติกรรมยกโทษ หรือให้อภัย

2.2 พฤติกรรมลักษณะแก้ปัญหา อันประกอบด้วยพฤติกรรมแก้ปัญหาที่บุคคลอื่น พฤติกรรมแก้ปัญหาที่ตนเอง และพฤติกรรมแก้ปัญหาที่ถือว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเองจะสงบไปได้เอง

3. การศึกษาตัวแปร

3.1 เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง กับแบบฝึกให้ฟังตนเองว่าแตกต่างกันหรือไม่ เพียงใด

3.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลของนักเรียนชายและหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน ว่าแตกต่างกันหรือไม่

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูนั้น ใช้แบบสอบถามที่วัดเฉพาะความรู้สึกที่เด็กรับรู้ได้ (Perceive) จากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ในสองแบบคือ การฝึกลูกให้พึ่งตนเอง (Independence Training) กับการยับยั้งลูกจากการพึ่งตนเอง (Restriction of Independence)
2. แบบทดสอบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ถือว่าพฤติกรรมที่เด็กเลือกเป็นพฤติกรรมตอบสนอง เป็นพฤติกรรมที่เด็กเคยแสดงพฤติกรรมอันนั้น หรือจะเลือกพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมตอบสนอง เมื่อเด็กได้ประสบกับสถานการณ์ในลักษณะเช่นนั้น
3. การศึกษาครั้งนี้ กระทำในขอบเขตของความมุ่งหมายในการศึกษาคนควาเท่านั้น

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล (Interpersonal Reaction) หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง สิ่งเร้านี้จะเป็นการกระทำของบุคคล คณะบุคคลหรือสถานการณ์ใด ๆ ก็ได้ที่มาเร้าให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมแบบใดแบบหนึ่งออกไปในลักษณะของการสนองตอบ (response) ต่อสิ่งเร้าอันนั้น เช่น แสดงพฤติกรรมตำหนิผู้อื่น ตำหนิตนเอง ยกโทษหรือให้อภัยหรือวางเฉยเสีย เป็นต้น
2. พฤติกรรมลักษณะบีบบังคับ หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลสร้างความขงคับใจ หรือความขัดแย้งให้กับตนเองหรือผู้อื่น อันเป็นลักษณะที่บีบบังคับตนเอง หรือผู้อื่นให้เกิดความวิตกกังวลกับข้อขัดแย้งและปัญหาที่ประสบอยู่ ซึ่งมักจะแสดงออกทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ อันได้แก่พฤติกรรมตำหนิบุคคลอื่น พฤติกรรมตำหนิตนเอง พฤติกรรมยกโทษ หรือให้อภัย
3. พฤติกรรมลักษณะแก้ปัญหา หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกในลักษณะลดความขัดแย้งที่บุคคลกำลังประสบอยู่ควยวิธีการค้นหาแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อลดความขงคับใจหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้น ๆ โดยอาศัยการกระทำของตนเอง หรืออาศัยสิ่งแวดล้อมหรืออิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมภายนอกเป็นเครื่องช่วยในการแก้ปัญหา พฤติกรรมลักษณะนี้ได้แก่ พฤติกรรม

จากสิ่งแวดล้อมภายนอกเป็นเครื่องช่วยในการแก้ปัญหา พฤติกรรมลักษณะนี้ได้แก่ พฤติกรรมแก้ปัญหาที่บุคคลอื่น พฤติกรรมแก้ปัญหาที่ตนเอง และพฤติกรรมแก้ปัญหาโดยถือว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเองยอมสงบไปไ้เอง

4. พฤติกรรมตำหนิบุคคลอื่น หมายถึง พฤติกรรมที่คอยจ้องมองหาความผิดของผู้อื่น หรือโทษว่าเป็นความผิดของผู้อื่น ซึ่งแสดงออกโดยทางกายและทางวาจา เช่น การกล่าวติเตียน การบังคับบุคคลอื่นให้ยอมทำตามใจตนเอง

5. พฤติกรรมแก้ปัญหาที่บุคคลอื่น หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อตอบปัญหา หรือเพื่อลดความขัดแย้งที่บุคคลกำลังประสบอยู่โดยอาศัยสิ่งแวดล้อมภายนอกเป็นเครื่องช่วยแก้ปัญหา

6. พฤติกรรมตำหนิตนเอง หมายถึง พฤติกรรมที่คอยแถมองความผิดของตนเอง หรือมีความวิตกกังวลว่าคนอื่นจะเดือดร้อนเพราะตน ชอบโทษตนเองซึ่งมักจะแสดงออกทั้งทางกาย วาจาและจิตใจ เช่น โทษว่าเพราะตนไม่ระมัดระวังจึงทำให้เกิดความยุ่งยากขึ้น เป็นต้น

7. พฤติกรรมแก้ปัญหาที่ตนเอง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อตอบปัญหา ค้นหาปัญหา หรือลดความขัดแย้งที่บุคคลกำลังประสบอยู่ โดยอาศัยการกระทำของตนเอง กับปัญหาที่ตนเอง เช่น เมื่อทำหนังสือของเพื่อนหายก็พยายามไปหาซื้อเล่มใหม่มาแทน เป็นต้น

8. พฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัย หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกโดยไม่ถือโทษโกรธผู้อื่น และตนเอง ไม่มีความอาฆาตพยาบาท ไม่คิดจองเวร

9. พฤติกรรมแก้ปัญหาโดยถือว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเองยอมสงบไปไ้เอง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อแก้ปัญหา โดยมีความเชื่อว่าสาเหตุของปัญหาเกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก เมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้วประเดี๋ยวก็คงจะหมดปัญหาไปเอง ผู้ที่แก้ปัญหาโดยวิธีนี้จึงมักจะเฉย ๆ บอกตนเองว่าใจเย็น ๆ ไว้ เหตุการณ์ทุกอย่างคงสงบหรือยุติไปเอง

10. การฝึกให้พึ่งตนเอง หมายถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ฝึกลูกให้รู้จักกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้โดยลำพัง ฝึกให้ลูกรู้จักรับผิดชอบตนเอง รู้จักรักษาสิทธิของตนเอง ตลอดจนเป็นผู้ให้การสนับสนุนและแนะแนวทาง เช่น ฝึกลูกให้รู้จักตัดสินใจเองในการเลือกซื้อเสื้อผ้าสวมใส่ ฝึกให้ลูกดูแลรักษาสมบัติส่วนตัว เป็นต้น

11. การยับยั้งการพึ่งตนเอง หมายถึงวิธีการที่พ่อแม่อบรมเลี้ยงดูลูกในแบบห้ามปราม บังคับควบคุม จำกัดขอบเขตหรือปล่อยให้ละเลยจนเข้าลักษณะการยับยั้งการพึ่งตนเอง (Restriction) ของลูก เช่น ห้ามไม่ให้ลูกทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ พ่อแม่ทำทุกอย่างให้ลูกโดยไม่ยอมให้ลูกได้ทดลองทำ เป็นต้น

12. นักเรียน หมายถึงนักเรียนชายหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2519 ในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดชลบุรี

13. พ่อแม่ หมายถึงบุคคลที่ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก มีความใกล้ชิดกับตัวเด็ก หรือเป็นผู้ที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยเป็นเวลานานที่สุด โดยเฉพาะเป็นผู้ที่ให้การอบรมสั่งสอนเด็กขณะอยู่ที่บ้าน

14. เพศ หมายถึง เพศชาย และเพศหญิง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การฝึกให้ฟังตนเองและการยับยั้งการฟังตนเอง ตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ ฟรอยด์ (Freud) (McCandless , 1963 : 326 - 329) ได้อธิบายไว้ในเรื่อง Super-ego ว่า เพราะมนุษย์มีเวลาแห่งการเป็นทารกยาวนานกว่าสัตว์ใด ๆ การเป็นทารกทำให้ต้องฟังผู้อื่น ต้องเอาใจคนอื่น ๆ ด้วย และตามทัศนะของ ซัลลิแวน กับ อีริคสัน (Sullivan and Erickson, อ้างจาก มาลา วิรุณานนท์, 2515 : 12) ซึ่งกล่าวว่า การฟังผู้อื่นเป็นแรงขับพื้นฐาน (Basic Drive) ที่มีส่วนในการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ ในวัยทารกการฟังพ่อแม่เป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง เนื่องจากสภาพทารกยังไม่พร้อมที่จะตอบสนองต่อความต้องการของตนเองได้ ดังนั้นเด็กจึงเรียนรู้การฟังผู้อื่น เมื่อเด็กมีวุฒิภาวะและอายุเพิ่มมากขึ้น เด็กจะค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองจากการฟังผู้อื่นมาเป็นการฟังตนเองมากขึ้น และช่วงของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ นับว่าเป็นช่วงเวลาเดียวที่พ่อแม่ที่สำคัญซึ่งพ่อแม่จะต้องระมัดระวังและไม่เปลี่ยนแปลงโดยทันทีทันใด การที่พ่อแม่จะฝึกให้ลูกรู้จักฟังตนเองมากขึ้นนี้ จำเป็นที่จะต้องกระทำด้วยความนิ่มนวล และค่อยเป็นค่อยไป เพื่อไม่ให้เด็กเกิดปัญหาทาง坎坎ความรู้สึกว่าขาดความรัก ความอบอุ่น^๑ แม็คแคนเลส (McCandless) ได้ให้ข้อเสนอแนะเป็นแนวทางปฏิบัติไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ลูกได้ฟังตนเองมากขึ้น พ่อแม่ควรฝึกลูกด้วยการลดรางวัลแบบที่เคยให้กับลูกขณะที่ลูกยังเล็ก ๆ ให้น้อยลง
2. พ่อแม่ต้องพยายามทำตนให้ลูกได้ฟังพยาน้อยลง

3. พ่อแม่ ควรเปลี่ยนวิธีการให้รางวัลจากการที่เคยให้เพื่อลูกทำอะไรไปเป็นการให้รางวัลเมื่อลูกแสดงให้เห็นว่าสามารถพึ่งตนเองได้ อย่างไรก็ตามการกระทำแบบนี้ จะต้องกระทำด้วยความนุ่มนวลและค่อยเป็นค่อยไป

4. พ่อแม่ไม่ควรคอยฝึกลูกให้รู้จักคบหาสมาคมกับผู้อื่นบ้าง และฝึกให้ลูกได้รู้ถึงคุณค่าของการคบเพื่อนด้วย

5. พ่อแม่ต้องฝึกฝนและเปิดโอกาสให้ลูกได้เรียนรู้ที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จด้วยตนเอง ตลอดจนชี้ให้ลูกได้มองเห็นความไม่สะดวกสบายต่าง ๆ ในการที่คอยพึ่งผู้อื่น

แอกเลอร์ (ประมวล คึกคินสัน, 2511 : 34 - 35) ได้ชี้ให้เห็นว่าเด็กที่มีทัศนคติว่าตนต้องพึ่งผู้อื่นตลอดเวลา เพราะตนเป็นคนอ่อนแอ เมื่อเติบโตขึ้นก็มักจะเอาอกแอ้วในการที่ตนไม่ประสบผลสำเร็จ โดยโทษความไม่สมประกอบอะไรบางอย่างของตนเองเป็นข้ออ้าง ขณะเดียวกัน เด็กที่พ่อแม่ตามใจจนเสียคน (spoiled child) เวลาอยากได้อะไรเป็นต้องได้ เพราะมีทัศนคติว่าใคร ๆ ต้องมาเอาใจ ทะนุถนอมตนตลอดเวลา เด็กพวกนี้จะไม่รู้จักเกรงใจผู้อื่น มีแต่จะเรียกร้องเอาจากคนอื่น และยากที่จะปรับตัวเข้ากับสังคมได้ ตรงกันข้ามพ่อแม่ที่รู้จักฝึกเด็ก ก็ไม่ยอมตามใจเด็กจนเกินไป ขณะเดียวกันก็ไม่ทอดทิ้งเด็ก แต่ยังได้การสนับสนุนเด็กเพื่อให้เป็นตัวของตัวเอง ไม่ช่วยเด็กมากเกินไปหรือน้อยไป ไม่บังคับควบคุมหรือ ักหาเอาแต่ใจของลูกให้จนเกินไป เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่เช่นนี้ ย่อมจะมีความกล้าหาญพอที่จะเผชิญต่อชีวิต มีความรู้สึกสนใจในสังคม ไม่เห็นแก่ตัว อย่างไรก็ตามทัศนะของ รอร์สีย์ (ประมวล คึกคินสัน, 2511 : 44 - 51) ก็มีความคล้ายคลึงกับของ แอกเลอร์ โดยที่ รอร์สีย์ เชื่อว่าวัยเด็กเป็นวัยที่สำคัญ และครอบครัวมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กมาก เด็กที่พ่อแม่เป็นคนชอบบ่นจู้จี้ ไม่เอาใจใส่ ปากร้าย ก็จะปลูกฝังทัศนคติแบบเดียวกันให้กับเด็ก เด็กที่เติบโตขึ้นในครอบครัวเช่นนี้จะกลายเป็นคนใจแคบ เดรตรง ซาดความรักความนับถือตนเอง และทำให้ไม่รู้จักรักและนับถือผู้อื่นด้วย โดยเฉพาะด้านบุคลิกภาพนั้นถ้าเด็กไม่ได้รับความอบอุ่นทางจิตใจ เด็กจะใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งในสามลักษณะเป็นการแสดงออก คือ "หันเข้าหา" หรือ "สู้" หรือ "หนี" ทั้งนี้จะเห็นได้จากการพนอมพิเทานั้นมักจะเกี่ยวกับความรู้สึกเสียใจอย่างท่วมท้นของเขานั่นเอง ตรงกันข้ามการวางอำนาจบาปใหญ่หรือชวนทะเลาะ มักจะซ่อนความปรารถนาอยากได้ความรักหรือปกป้อง

รักษาค้น การ"หนี" เชน ไม่สู้สิ่งกับใคร ๆ เชนเมยหรือไมแ่สก็มักจะเป็นเครื่องหมายแห่งความปรารถนาที่จะอยู่ใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้อื่นแกตองซอนเอาไว

✓ บุคลิกภาพ 3 ประการดังกล่าวนี้ จะเห็นได้จากบุคคลที่ขี้บ่น ซึ่งตนเองไม่ได้ หรือเป็นนักแสดงโตเทียวระรานผู้อื่น หรือบุคคลประเภทขำเขิน ถือตัวไม่ชอบสู้สิ่งกับใคร เกี่ยวกับค่านบุคลิกภาพนี้พรอมม์ (ประมวญ กิตติกัน, 2511 : 55 - 61) กล่าวว่า บุคคลที่ขี้บ่นตลอดกาลเมื่อปล่อยให้อยู่ตามลำพังจะรู้สึกว่ช่วยตนเองไม่ได้ และรู้สึกเปล่าเปลี่ยว อางวาง จะต้องคอยยัดเกาะผู้อื่นอยู่รำไป ชอบทำงานชนิดที่ไม่ตองออกแรง ชอบวิธีรวยรัด รว่ความสะดวกสบายต่าง ๆ ดังนั้น เพื่อให้บุคคลใครจักพึ่งตนเองได้จึงเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ที่จะตองอบรมลูกหรือฝึกลูกให้รู้จักทำงานรวมกัน โดยพ่อแม่สมัยใหม่จะตองทำตนเป็นเพื่อนกับลูก และฝึกให้ลูกรู้จักรับผิดชอบในงานของตนให้มากขึ้น

แม็คเคลลแลนด์ และ ฟรีดแมน (Mc Clelland and Friedman) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับอายุ และการยับยั้งการพึ่งตัวเองในวัยบรรรมของชาวอเมริกันอินเดียน (American Indians) 8 เผ่า พบว่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สัมพันธ์กับการฝึกให้ลูกพึ่งตนเอง คือถ้ามุ่งหวังให้ลูกมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ควรจะฝึกลูกให้รู้จักพึ่งตนเอง เป็นตัวของตัวเอง และฝึกให้ลูกรู้จักกระทำสิ่งต่าง ๆ ใ้ตนเองเป็นผลสำเร็จตั้งแต่ลูกยังเล็ก (Atkinson, 1966 : 453 - 454) ซึ่งผลจากการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วินเทอร์บัททอม (Atkinson, 1966 : 453 - 478) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตองการผลสัมฤทธิ์กับการเรียนรู้การพึ่งตนเอง โดยศึกษากับเด็กชายวัย 8 ปี จำนวน 29 คน กับแม่ของเด็กเหล่านี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมในระดับกลาง (Middle-Class) ของรัฐทางตะวันตกในอเมริกา ซึ่งพบว่า เด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง แม่จะฝึกให้ลูกพึ่งตนเองได้มากกว่าเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ และโดยนัยกลับกันเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง แม่จะมีการยับยั้งการพึ่งตนเองน้อยกว่าเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ และเช่นเดียวกัน วินเทอร์บัททอมได้ตั้งข้อสังเกตว่ การฝึกให้ลูกรู้จักพึ่งตนเองไ้ตั้งแต่อายุน้อย และลดการยับยั้งเด็กในการพึ่งตัวเองให้น้อยลง จะช่วยให้เด็กพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้เกิดขึ้นได้

เซียร์ส (Sears, 1957 : 160) ได้เสนอความคิดเห็นไว้ว่า การกระทำที่ช่วยให้เด็กได้รู้จักพึ่งตัวเองได้หรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับการยอมรับในการกระทำของเด็ก การขัดขวางไม่ให้เด็กทำอะไรด้วยตนเอง เป็นการบั่นทอนการช่วยตัวเอง ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวนี้สนับสนุนผลการศึกษาของ มุสเสน และคณะ (Mussen, Conger and Kagan, 1963 : 627) ที่พบว่าเด็กจะมีพัฒนาการในการพึ่งตัวเองได้ก็เพียงโดยยอมรับกับสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และลูก กล่าวคือ ถ้าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเป็นแบบพ่อแม่ใช้อำนาจสิทธิขาด (Authoritarian Parents) ปกครองลูกโดยวิธีบังคับ ความคุม ถืออำนาจ และห้ามปราม ไม่ให้โอกาสให้ลูกรู้จักพึ่งตนเอง ปล่อยให้เสรีแก่เด็กกับพ่อแม่ อีกแบบหนึ่งที่ได้เลี้ยงดูอบรมลูกโดยวิธีปล่อยปละละเลย (Laissez - Faire Parents) ยอมทำตามลูกทุกอย่าง เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ 2 แบบนี้ ย่อมไม่สามารถจะรับผิดชอบและเป็นตัวของตัวเองได้เลย ตรงกันข้าม สำหรับพ่อแม่ที่เสริมสร้างความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) ให้ลูก โดยวิธีการฝึกให้รู้จักพึ่งตัวเองตามอายุที่เพิ่มขึ้น คอยแนะนำและช่วยเหลือในการตัดสินใจของลูก ปกครองลูกด้วยเหตุผล พ่อแม่ลักษณะเช่นนี้ ย่อมสามารถที่จะปลูกฝังทั้งด้านความรู้สึกรับผิดชอบ และการพึ่งตนเองได้ แม้เด็กจะขึ้นกับลูกได้

 การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และบรรยากาศภายในครอบครัว นับว่ามีความสำคัญต่อการสร้างบุคลิกภาพของเด็กมาก มุสเสนและคณะ (Mussen and others, 1963 : 375) ได้ศึกษาถึงผลการอบรมเลี้ยงดูกับบรรยากาศในครอบครัวพบว่า เด็กที่มาจากบ้านและสิ่งแวดล้อมแบบประชาธิปไตยจะเป็นคนมีลักษณะคล่องแคล่ว กล้าแสดงออก มีการก้าวร้าว กระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งบุคลิกภาพดังกล่าวเหล่านี้สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของ วัตสัน (Watson, 1957 : 237) ซึ่งศึกษาทัศนคติการใช้วินัยของพ่อแม่กับบุคลิกภาพของลูก พบว่าลูกที่ได้รับอิสระจากพ่อแม่ จะมีความคิดริเริ่มมากกว่าที่พ่อแม่ควบคุม ซึ่งเด็กพวกหลังนี้จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่า และในทำนองเดียวกันจากผลการศึกษาของ เอเยอร์ และ เบอรรูเอเตอร์ (Ayer and Bernrueter, 1937 : 163) ที่ได้ศึกษาบุคลิกภาพของเด็กอันเนื่องมาจากวินัยที่ได้รับจากพ่อแม่ต่าง ๆ กัน พบว่า เด็กที่ได้รับการเขี่ยนตี มีลักษณะบุคลิกภาพห่างจากความเป็นจริง ต้องการพึ่งผู้ใหญ่ในด้านความรัก และเอาใจใส่อย่างผิดปกติ และปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้ยาก ส่วนเด็กที่พ่อแม่ฝึกให้รู้จักพึ่งตัวเอง โดยให้เด็กรู้จักใช้ความคิดและตัดสินใจด้วยตัวเอง จะสามารถปรับตัวและกล้าเผชิญความจริงได้ดีกว่า และต้องการพึ่งผู้ใหญ่น้อยกว่า

มหาวิทยาลัยมิชิแกน (มหาวิทยาลัยมิชิแกน, 2511 : 173) ได้ศึกษาพบว่า การลงโทษเด็กอย่างมีเหตุผลเมื่อเด็กทำความผิดนั้น จะให้ผลดี คือช่วยยุติพฤติกรรมที่ไม่ดีได้ แต่การลงโทษโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรจะมีอันตรายมาก เช่นทำให้เด็กเกิดความกลัว เหม เพราะการลงโทษที่โหดร้าย บ่อย ๆ หรือรุนแรง เด็กจะกลายเป็นคนขูดปลิดเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ และจะปลูกฝังนิสัยหลอกลวงขึ้น ซึ่งผลทำให้เด็กเกิดความกลัวพ่อแม่จนสอดคล้องกับผลการศึกษาของมัสเสนและคณะ (Mussen and others, 1969 : 375) ที่ว่า เด็กที่มาจากบ้านที่มีการควบคุมสูงหรือแบบอิตาเลียนไทย จะมีพฤติกรรมแสดงออกในรูปของการคัดค้าน ไม่เชื่อฟังหรือขัดแย้ง ไม่เอาจริงเอาจัง หรือเพิ่มไปด้วยความซลาดกั่ว .

กลุค และ กลุค (Gluck and Gluck, อ้างจากสมาคมคนเกรงกลัวทางเพศแห่งประเทศไทย, 2512 : 123) ได้ศึกษาเด็กชายเกร 500 คน และเด็กดี 500 คน พบว่า วินัยของพ่อแม่ที่โหดร้ายส่งผลต่อลูกของตน ครอบครัวใดพ่อแม่ตั้งกฎขมบังคับอย่างเข้มงวดไว้ เด็กประพฤติตามโดยมีไคคำนึงถึงความต้องการหรือฐานะของลูก เด็กจะเติบโตเป็นคนที่ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่ชอบออกความคิดเห็น ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง เมื่อถึงคราวที่เด็กจะต้องแก้ปัญหาที่มักจะทำไม่ได้ ไม่เข้าใจว่าพ่อแม่ต้องการให้ตนประพฤติเช่นไร ตรงกันข้ามเด็กที่พ่อแม่ฝึกให้วินัยโดยบอกเหตุผลให้ทราบว่าทำไมจึงควรปฏิบัติเช่นนั้น เด็กจะเติบโตเป็นผู้ที่รู้จักใช้เหตุผล รู้ความจำเป็นที่พึงปฏิบัติ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เป็นเด็กที่ชอบแสดงความคิดเห็น มีลักษณะผู้นำ และเมื่อเป็นผู้ตามก็จะทำตามอย่างไม่มกมาย

มาลา วิรุณานนท์ (2516 : 143 - 150) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการรับรู้และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็ก กับกรอบระเบียบคุณแบบยับยั้งการพึ่งตนเองและแบบการฝึกให้พึ่งตนเอง โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และแม่ของเด็กดังกล่าวจำนวนกลุ่มละ 79 คน เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในนครหลวง ฯ กับกลุ่มที่อยู่ในต่างจังหวัด ผลจากการศึกษาพบว่า แม่ที่มีทัศนคติตอบหาของตัวเองว่า ควรฝึกให้ลูกพึ่งตนเองให้มากจะมีทัศนคติว่าควรยับยั้งการพึ่งตนเองของลูกให้มากควบคู่ไปด้วย ยิ่งกว่านั้นยังพบว่าทัศนคติของแม่ตอบหาในการฝึกให้พึ่งตนเอง และการยับยั้งการพึ่งตนเองสัมพันธ์กับการรับรู้แบบจำแนกประเภทและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของลูก โดยเฉพาะแม่ในนครหลวงมีทัศนคติตอบหาของตัวว่าควรฝึกให้ลูกพึ่งตนเองมากกว่าแม่ในต่างจังหวัด และแม่ของเด็กหญิงตั้งมาตรฐานสูงในการฝึกให้ลูกพึ่งตนเองมากกว่าแม่

ในต่างจังหวัด และแม่ของเด็กหญิงตั้งมาตรฐานสังคมในการฝึกลูกให้พึ่งตนเองมากกว่าแม่ของเด็กชาย และในทางกลับกัน ภายในในกลุ่มต่างจังหวัด แม่ของเด็กหญิงตั้งมาตรฐานน้อยกว่าแม่ของเด็กชาย ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด แม่ของเด็กหญิงมีทัศนคติตอบมาทางของตนว่าควรยับยั้งการพึ่งตนเองของลูกมากกว่าแม่ของเด็กชายทั้งในพฤติกรรมจริงและมาตรฐานสังคม และแม่ของลูกหัวปีจะฝึกให้ลูกพึ่งตนเองน้อยกว่าแม่ของลูกคนรอง ๆ

อัจฉรา เปรมเป็รื่องเวส (2517 : 74 - 81) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพึ่งตนเองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับ ป.กศ. ปีที่ 1 ปีการศึกษา 2516 ในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 204 คน โดยใช้แบบทดสอบวัดการพึ่งตนเอง จากผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว มีความสัมพันธ์เป็นเส้นตรงเชิงนิมิตกับการพึ่งตนเอง คือถ้าแสดงตัวมากก็จะพึ่งตนเองมาก ซึ่งผลดังกล่าวนี้สอดคล้องกับของ ซูชีพ ออบโคกสูง (2515 : 97) ที่ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์เป็นเส้นตรงกับบุคลิกภาพแสดงตัว และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วันเพ็ญ อายุการ (2512 : 90) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพการเก็บตัวและการแสดงตัวกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กวัยรุ่นในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดชลบุรี ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบยังยั้งการพึ่งตัวเองจะทำให้เด็กไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ขาดความเชื่อมั่นและขาดความริเริ่มสร้างสรรค์ ผลการวิจัยทั้ง 3 ดังกล่าวนี้นับสนับสนุนผลการวิจัยของ มังอร พุ่มสะอาด (2513) ที่พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองและการยอมรับตนเอง เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง และยังพบว่าชายมีบุคลิกภาพแสดงตัวมากกว่าหญิง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วันเพ็ญ อายุการ (2512 : 89) เสาวณี จันทร์เจิดศักดิ์ (2514) และ ซูชีพ ออบโคกสูง (2516 : 72) ซึ่งพบว่า เด็กชายมีลักษณะแสดงตัวมากกว่าเด็กหญิง

วิรุพท วิเชียรโชติ (2513 : 11) ได้ศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบวัฒนธรรมไทยเพศหญิงมักจะได้รับการฝึกฝนอบรมกิริยามารยาทมากกว่าเพศชาย จึงทำให้เพศหญิงมีความเกรงใจมากกว่าเพศชาย ผลดังกล่าวนี้สนับสนุนผลการศึกษาของ เคอยัง (De Young, 1958) ซึ่งพบว่าวัฒนธรรมมีส่วนช่วยเสริมให้เด็กหญิงมีลักษณะเก็บตัวมากกว่าเด็กชาย เมื่อพิจารณาจากวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรหญิงของไทยโดยทั่ว ๆ ไป จะเห็นว่าบุตรหญิงก็จะได้รับการดูแลเอาใจใส่มากกว่าบุตรชาย ตลอดจนมีการควบคุมทางจารีตประเพณีมากกว่า ต้องได้รับการฝึกอบรมกิริยามารยาทมากกว่า

เพื่อให้บุตรหญิงมีความเป็นกุลสตรี มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เรียบร้อย ควบคุมอารมณ์ไว้ สงบเสงี่ยม เป็นคนนุมนวล ไม่โผงนาง ซื่อาย มีความดีถ้วนระมัดระวัง ทำตามคุณ และอยู่ไม่กรอมประเพณี อันดีงาม จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนให้เพศหญิงมีการ เก็บตัวสูงกว่าเพศชาย ซึ่งมักได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่เป็นอิสระมากกว่า ทั้งการแสดงออกและการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น ๆ

วารี อินทวิชา (2514) ได้กล่าวถึงรายงานของยูเนสโกว่า จักขะนิสัยสำคัญของคนไทยอย่างหนึ่งก็คือ การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ โดยถือว่าผู้ใหญ่ในโลกมาก่อน ขอมรูอะไร ๆ ก็ดีกว่า เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมหมายความว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กของเราส่วนใหญ่ถูกยับยั้งการพึ่งตนเอง จะสอนให้รู้จักเกรงใจอันเป็นบุคลิกภาพที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ไม่กล้าแสดงออกในสิ่งที่ตนเองต้องการ ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง

มธุรส วีระกำแหง (2515 : 115) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูลูกของแม่คนไทย และแม่จีน โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองและแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง พบว่า แม่ไทยมีการฝึกลูกให้พึ่งตนเองมากกว่าแม่จีน แต่ในด้านการยับยั้งการพึ่งตนเองนั้น ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่าแม่จีนที่อายุน้อย ฝึกลูกให้พึ่งตนเองมากกว่าแม่จีนที่อายุมาก ส่วนด้านการยับยั้งการพึ่งตนเองนั้น แม่จีนที่อายุมากกลับยับยั้งการพึ่งตนเองสูงกว่าแม่จีนที่อายุน้อย สำหรับแม่ไทย ไม่พบความแตกต่างกัน

✓ พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล (Interpersonal Reaction)

Cattell (Hall and Lindzey, 1965 : 396 - 411) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลพบว่า การแสดงพฤติกรรมตอบสนองอย่างไรก็อย่างหนึ่งย่อมจะแสดงถึงคุณลักษณะสามแบบ คือ คุณลักษณะแรงขับเคลื่อน (Dynamic Traits) อันเป็นคุณลักษณะที่ทำให้บุคคลกระทำเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายอันใดอันหนึ่ง คุณลักษณะทางความสามารถ (Ability Traits) เป็นคุณลักษณะที่ทำให้บุคคลบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ คุณลักษณะบุคลิกภาพก็คือ คุณลักษณะทางอารมณ์ (Temperament Traits) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องอย่างมากกับพฤติกรรมตอบสนอง คุณลักษณะทั้งสามแบบนี้ แคทเทล ถือว่าคุณลักษณะแรงขับเคลื่อนมีความสำคัญกว่าคุณลักษณะทางความสามารถและทางอารมณ์ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงไว้มากที่สุด และเป็นผลต่อความเปลี่ยนแปลงส่วนมากของพฤติกรรม

นอกจากนี้ แคทเทล ยังเน้นให้เห็นว่าอิทธิพลของวัฒนธรรมในสังคมมีผลต่อพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลมาก โดยเฉพาะสถาบันที่สำคัญที่สุดก็คือสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันที่กล่อมเกลาพฤติกรรมของบุคคล ให้มีบุคลิกภาพในแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นพฤติกรรมอันพึงปรารถนา และไม่พึงปรารถนาของสังคม เขาเสนอว่าถ้าจะให้พฤติกรรมของบุคคลเป็นที่พึงปรารถนา จะต้องพิจารณาส่งเสริมสถาบันต่าง ๆ ของสังคม นับตั้งแต่สถาบันครอบครัวไปจนถึงสถาบันระดับชาติหรือวัฒนธรรม

พฤติกรรมกำหนดบุคคลอื่นและแก้ปัญหาที่บุคคลอื่น การศึกษาพฤติกรรมกำหนดบุคคลอื่น และพฤติกรรมแก้ปัญหาที่บุคคลอื่น (Extrapunitiveness) นั้น นวนเป๋น (Nuanpen, 1968 : 144, 176 - 186) พบว่า ในสังคมไทยพฤติกรรมกำหนดบุคคลอื่นจะสัมพันธ์โดยตรงกับความวิตกกังวลในลักษณะความตื่นเตนง่าย ไม่อดทนต่อสิ่งเร้าที่รบกวนจิตใจ เกิดความตึงเครียด อันเป็นผลทำให้เกิดความขงคับใจ และพฤติกรรมดังกล่าวยังสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อมภายนอก (External Control) ซึ่งผลอันนี้สนับสนุนผลการศึกษาของ แคทเทล (Hall and Lindzey, 1965 : 369 - 411) ที่เน้นให้เห็นว่า อิทธิพลของวัฒนธรรม อันได้แก่ การอบรมสั่งสอนในสถาบันครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรมตอบสนองมาก ทำนองเดียวกัน ทอเลอร์ และ จาโนวีย (Tolor and Janowiec, 1968 : 206 - 209) ก็พบว่า บุคคลขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมมาก เด็กจะมีความขงคับใจอยู่เสมอ ถ้าได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ที่ข่มขู่ให้อ่านาจนขงคับหรือควบคุม และปฏิเสธหรือไม่ยอมรับ ในขณะที่เดียวกันยังปฏิบัติตนในลักษณะต่อต้าน เรียกว่าเป็นปฏิกิริยาอีกตัว ทำให้เด็กเกิดความไม่พอใจและเก็บกักความรู้สึกเอาไว้ เป็นผลให้เกิดความขงคับใจ ซึ่งจะพัฒนาไปเป็นความก้าวร้าวในที่สุด

ปราชญ์ฉบับ กัทเนตร (2515 : 187) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 200 คน เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพฯ กับกลุ่มต่างจังหวัด โดยใช้แบบทดสอบวัดพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ผลจากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมกำหนดบุคคลอื่นและพฤติกรรมแก้ปัญหาที่บุคคลอื่นสัมพันธ์กันทางตรงกันข้ามกับความเกรงใจ บุคคลที่แสดงพฤติกรรมกำหนดบุคคลอื่น และแสดงพฤติกรรมแก้ปัญหาที่บุคคลอื่นจะเป็นคนที่ก้าวร้าว ขาดความสุภาพ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วีราวรด เทพวิระพงศ์

(2515 : 138) ซึ่งพบว่า บุคคลที่มีความเกรงใจมากมักจะไม่ได้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว มีอารมณ์เย็น มีการวางตัวเรียบร้อย ส่วนบุคคลที่มีความเกรงใจน้อยมักจะก้าวร้าว มีความมั่นใจในตนเอง ชอบแสดงความเด่น ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับผลของ นวลเพ็ญ (Nuanpen, 1968 : 144, 184) ซึ่งพบว่าพฤติกรรมตำหนิบุคคลอื่นสัมพันธ์โดยตรงกับความของคับใจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบของความวิตกกังวลสูง อย่างไรก็ตามบุคคลที่ก้าวร้าวจะมีความวิตกกังวลสูงด้วย เพราะต้องปฏิบัติในสิ่งที่ขัดกับมาตรฐานสังคมและของกลุ่ม

อดอร์โน (Adorno and Others, 1950 : 406, 474) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่บุคคลตำหนิบุคคลอื่น หรือแก้ปัญหาที่บุคคลอื่นนั้น มักจะเป็นบุคคลที่มีอคติ ไม่ยอมเผชิญกับแรงขับที่ไม่เป็นที่พอใจของตนอย่างเปิดเผยและมักจะประสมความล้มเหลวที่จะบูรณาการ (integrate) ตนเองได้อย่างมีความสุข ส่วนบุคคลที่ไม่บ่อกติจะมีแนวโน้มพร้อมที่จะรับรู้แรงขับ (impulse) ที่ตนไม่พอใจ หรือมีการยอมรับตนเองสูง

พฤติกรรมตำหนิตนเองและแก้ปัญหาที่ตนเอง (Intropunitiveness)

นวลเพ็ญ (Nuanpen, 1968 : 175, 184, 188) ได้ศึกษาพบว่า วัยรุ่นทั้งชายและหญิงในสังคมไทยที่มีทัศนคติในทางลบต่อพฤติกรรมตำหนิคนอื่น หรือมีความสุภาพมากยิ่งขึ้น จะยังมีความวิตกกังวลสูงในองค์ประกอบดังต่อไปนี้คือ ความอ่อนไหว อารมณ์ไม่มั่นคง ไม่สบายใจ ไม่กล้าแสดงออกและซื่อาย ผลดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นถึงการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวไทยที่ถือค่านิยมการหักห้าม (inbibitation) ค่านิยมไว้อำนาจ (Authoritarian) ค่านิยมอาวุโส (Seniority) และค่านิยมอัตตาธิปไตย (Autocratic) เพื่อให้สอดคล้องกับค่านิยมทางวัฒนธรรมคือความสุภาพ การรู้จักนอบน้อม และเคารพผู้ใหญ่ การลบหลู่ผู้มีพระคุณขัดกับคุณธรรมเรื่องความกตัญญู ด้วยเหตุนี้นักคิดที่ตำหนิตนเองมาก จึงมักจะมีเกรงใจมากด้วย ผลดังกล่าวนี้จึงสนับสนุนผลงานของ ฮอฟแมน (Hoffman, 1953 : 383 - 393) ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดจากพ่อแม่จะแสดงพฤติกรรมตำหนิตนเอง หรือแก้ปัญหาที่ตนเอง (Intropunitive aggression)

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมแก้ปัญหาที่ตนเองกับความเกรงใจ ปราชญ์อาปน (ปราชญ์อาปน, 2515 : 191) พบว่า พฤติกรรมแก้ปัญหาที่ตนเองสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับ

ความเกรงใจหรืออภัยหนึ่งกลุ่มนักเรียนหญิงในกรุงเทพฯ ที่มีความเกรงใจมากจะไม่แก้ปัญหาคำถามของตนเอง และในส่วนนักเรียนชายในกรุงเทพฯ พฤติกรรมแก้ปัญหาคำถามของตนเองมีแนวโน้มที่จะสัมพันธ์โดยตรงกับความเกรงใจ อย่างไรก็ตามผลจากการศึกษานี้สัมพันธ์สอดคล้องกับผลของ นวลเพ็ญ (Nuanpen, 1968 : 185, 186) ที่พบว่าในการแก้ปัญหาเพศหญิงจะใช้วิธีการทำหัดตนเอง ส่วนเพศชายจะใช้วิธีแก้ปัญหาคำถามของตนเอง

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมแก้ปัญหาคำถามของตนเอง และพฤติกรรมทำหัดตนเองกับการปรับตัวนั้น จากผลการวิจัยของ ปราชาวุฒาปณ์ (ปราชาวุฒาปณ์, 2515 : 175) ปรากฏความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทำหัดตนเอง พฤติกรรมแก้ปัญหาคำถามของตนเองกับการปรับตัว แต่ก็มีแนวโน้มว่าพฤติกรรมการแก้ปัญหาคำถามของตนเองกับการปรับตัวสัมพันธ์กันโดยตรงในกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพฯ และในกลุ่มนักเรียนหญิงทั้งหมด ซึ่งผลดังกล่าวนี้ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษา ก่อนหน้านั้น เช่น นวลเพ็ญ (Nuanpen, 1968 : 176) พบว่าบุคคลที่แก้ปัญหาคำถามของตนเองมักจะมีควมวิตกกังวลสูง อ่อนไหวง่าย อารมณ์ไม่มั่นคง ซึ่งเบอร์เกอร์ (Berger, 1955 : 279 - 284) ศึกษาพบว่าบุคคลที่อ่อนไหวง่ายจะมีการยอมรับตนเองต่ำ ขณะเดียวกันเทเลอร์ และคอมบ์ (Taylor and Combs, 1952 - 89) ก็พบว่า การยอมรับตนเองสัมพันธ์โดยตรงกับการปรับตัว

ในสังคมไทย ทั้งพฤติกรรมทำหัดตนเองและพฤติกรรมแก้ปัญหาคำถามของตนเองสัมพันธ์โดยตรงกับความวิตกกังวลสูง วัยรุ่นหญิงไทยที่มีพฤติกรรมในทางบวกกับพฤติกรรมทำหัดตนเองมากจะมีความวิตกกังวลสูง ในลักษณะที่มีความตื่นเตนง่าย ไม่อดทนต่อสิ่งเร้าที่รบกวนจิตใจ (นวลเพ็ญ, 1968 : 186) ส่วนวัยรุ่นชายไทยที่มีพฤติกรรมในทางบวกกับการแก้ปัญหาคำถามของตนเองมาก จะมีความวิตกกังวลสูง มีความตื่นเตนง่าย ไม่อดทนต่อสิ่งเร้าที่รบกวนจิตใจ มีลักษณะนี้อาจไม่กล้าแสดงออก (นวลเพ็ญ, 1968 : 185) จะเห็นได้ว่า เด็กวัยรุ่นชายหญิงของไทยลดความวิตกกังวลโดยใช้วิธีการต่างกัน วัยรุ่นชายใช้วิธีแก้ปัญหาคำถามของตนเอง ส่วนวัยรุ่นหญิงกลับใช้วิธีทำหัดตนเอง การที่เป็นเช่นนี้อาจสะท้อนให้เห็นว่าพ่อแม่อบรมเลี้ยงดูลูกหญิงและลูกชายต่างกัน

ส่วนพฤติกรรมแก้ปัญหาคำถามของตนเองสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับความวิตกกังวลสูง และพบว่าวัยรุ่นทั้งหญิงและชาย ยิ่งแก้ปัญหาคำถามของตนเองมากยิ่งขึ้นเท่าไรจะยิ่งมีความวิตกกังวลต่ำ (นวลเพ็ญ, 1968 : 185) ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การแก้ปัญหาคำถามของตนเองมีส่วนช่วยในการลดความวิตก

กังวลได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เฮนรี (Henry, 1956 : 35 - 38) ที่ว่าพฤติกรรม
 ทำหัตถ์ตนเองเป็นผลเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด การทำหัตถ์ตนเองเป็นวิธีการแก้
 ปัญหาหรือลดความขัดแย้ง ความวิตกกังวลที่ตนมีอยู่ในขณะ และการเล่น ๆ ิกรรมถึงกลาว
 มีแนวโน้มที่จะได้รับรางวัลจากพ่อแม่ และสังคมมากกว่าการทำตามใจตนเอง (self-critical
 statements) เพื่อเป็นวิธีการในการควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่น ดังนั้น การทำหัตถ์ตนเองจะช่วย
 ลดความวิตกกังวลได้ (Bandula and Walters, 1963 : 185)

พฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัย และพฤติกรรมแก้ปัญหาโดยถือเอาเหตุการณ์เกิดขึ้นเองก็ส่ง
 ไปได้เอง (Inpermitiveness)

ปราชญ์อาณานิ (ปราชญ์อาณานิ, 2515 : 192) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม
 ยกโทษหรือให้อภัย และพฤติกรรมแก้ปัญหาโดยถือเอาเหตุการณ์เกิดขึ้นเองก็ส่งไปได้เองกับความ
 เกรงใจ พบว่า พฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัยสัมพันธ์โดยตรงกับความเกรงใจในกลุ่มตัวอย่างที่
 เป็นเด็กในกรุงเทพฯ และในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งผลดังกล่าวสนับสนุนผลงานของนวลเพ็ญ
 (Nuanpen, 1968 : 176) ที่ว่าบุคคลที่ยกโทษหรือให้อภัยมักจะมีวิตกกังวลสูง คือมีความ
 ขัดแย้งในตนเอง อันเป็นความขัดแย้งระหว่างความต้องการของตนเองกับความต้องการที่เป็น
 ปทัสถานทางสังคม เพราะการยกโทษหรือให้อภัยเป็นค่านิยมหนึ่งในสังคมไทยที่ได้รับอิทธิพลจาก
 พุทธศาสนา แมกเดวิด และ ฮารารี (McDavid and Harari, 1968 : 332) พบว่าบุคคล
 ยังมีความวิตกกังวลสูง จะยิ่งต้องการการยอมรับจากสังคมมากขึ้นด้วย

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัยกับการปรับตัว พบว่ามีความสัมพันธ์
 กันโดยตรง โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนชายในกรุงเทพฯ (ปราชญ์อาณานิ, 2515 : 195) ซึ่งผลดัง
 กล่าวนี้ ขัดแย้งกับที่ นวลเพ็ญ (Nuanpen, 1968 : 176) พบว่าวัยรุ่นไทยยังมีทัศนคติในทาง
 บวกต่อพฤติกรรมยกโทษ หรือให้อภัยมากเท่าใด จะยิ่งมีความขัดแย้งในตนเองมากขึ้นเท่านั้น
 ความขัดแย้งดังกล่าวอาจเป็นผลมาจากความไม่กลมกลืนกันระหว่างสิ่งที่สังคมยอมรับ คือการให้อภัย
 กับการมีความต้องการของตนเอง คือต้องแค้น โกรธแค้น แต่อย่างไรก็ตามผลจากการศึกษาของ
 ปราชญ์อาณานิ (2515 : 196) ที่ว่า พฤติกรรมยกโทษ หรือให้อภัยสัมพันธ์โดยตรงกับการปรับตัว
 ในด้านสังคมมากกว่าส่วนตัว ซึ่งสนับสนุนคำกล่าวของ ทินดอลล์ (Tindall, 1955 : 76) ที่ว่า
 ลักษณะของการปรับตัวที่พึงประสงค์ประการหนึ่งก็คือ การปฏิบัติตามปทัสถานของสังคม

ด้านพฤติกรรมแก้ปัญหาโดยถือเหตุการณ์เกิดขึ้นเองก็สงบไปได้เอง หรือความใจเย็น เฉย ๆ ไว้แล้วดีเอง จากการศึกษาของ ปราชญ์ฉบับ (2515 : 196) ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับการปรับตัว แต่มีแนวโน้มความสัมพันธ์โดยตรงในกลุ่มนักเรียนชายทั้งหมด ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ลักษณะใจเย็น หรือ เฉย ๆ ไว้แล้วดีเองในนักเรียนชาย จะมีการปรับตัวมากขึ้น ส่วนพฤติกรรมแก้ปัญหาโดยถือเหตุการณ์เกิดขึ้นเองก็สงบไปได้เองกับความเกรงใจนั้น พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน อย่างไรก็ตาม รีกี้ดี นวลเพ็ญ (Nuanpen, 1968 : 185) พบว่า วัยรุ่นไทยโดยเฉลี่ยวัยรุ่นชายมีนิสัยใจร้อนหรือมีทัศนคติในทางลบต่อพฤติกรรมแก้ปัญหา โดยถือว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเองก็สงบไปได้เองมากยิ่งขึ้นเท่าไร จะมีความวิตกกังวลสูงมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ในลักษณะมีความตื่นตัวง่าย ไม่อดทนต่อสิ่งเร้าที่มารบกวนจิตใจ แต่วัยรุ่นชายที่ใจเย็นมักจะมี ความวิตกกังวลต่ำ ชอบสนุกสนาน ชอบความสนุกสนาน และมีกริยาแรงกล้า

เหตุผลเบื้องหลังการตั้งสมมุติฐาน

การอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง แบบยับยั้งการพึ่งตนเองกับพฤติกรรมตอบสนอง

ระหว่างบุคคล

เอเยอร์ และ เบิร์นรูเอเตอร์ (Ayer and Burnrueter, 1937 : 163) ศึกษาพบว่า บุคคลที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองจะเป็นคนที่รู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง มีความกล้าที่จะเผชิญความจริง และจากการศึกษาของ มุสเสนและคณะ (Mussen and Others, 1969 : 375) พบว่าบรรดาครอบครัวแบบประชาธิปไตยซึ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองแบบหนึ่ง จะทำให้เด็กเป็นคนกล้าแสดงออก และมีพฤติกรรมก้าวร้าว นอกจากนี้ อัจฉรา (2517 : 74 - 81) ยังพบว่า การพึ่งตนเองมีความสัมพันธ์เชิงนิมิตกับบุคลิกภาพแสดงตัว ผลดังกล่าวยังสนับสนุนผลจากการศึกษาของ บังอร หุสสะอาด (2513) ที่พบว่า การพึ่งตนเองมีความสัมพันธ์เชิงนิมิตกับบุคลิกภาพแสดงตัวและความเชื่อมั่นในตนเอง

วีรยุทธและนวลเพ็ญ (2513 : 12 - 21) พบว่า บุคคลที่ตำหนิบุคคลอื่น และแก้ปัญหาที่บุคคลอื่น มักจะไม่เกรงใจใคร หรือมีความเกรงใจน้อย และควยการฝึกให้พึ่งตนเองนี้เท่ากับเป็นการปลูกฝังให้เด็กมีแรงจูงใจไม่ล้มเหลวสูง และเป็นตัวของตัวเอง (Atkinson, 1966 : 453-454)

✓ ด้านการยับยั้งการพึ่งตนเองนั้น วัตสัน (Watson, 1957 : 237) กล่าวว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพ่อแม่บังคับควบคุม อันเป็นลักษณะหนึ่งของการยับยั้งการพึ่งตนเอง จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าเด็กที่ได้รับการฝึกอย่างมีวินัยและมีอิสระพอสมควร จากผลการศึกษาของ แม็กเดวิด และฮารารี (McDavid and Harari, 1969 : 332) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูโดยใช้อำนาจควบคุม จะทำให้ลูกต่ำตมตนเอง มีความวิตกกังวลสูง มักจะทำตามสิ่งที่สังคมต้องการและมีความต้องการการยอมรับสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ คอว์ริส และ ซาราสัน (Doris and Sarason, 1955 : 335 - 338) ที่ว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่แม่เป็นคนเจ้าระเบียบ เข้มงวด มักจะเป็นบุคคลที่ต่ำตมตนเองมาก และบุคคลที่ต่ำตมตนเองนี้ นวลเพ็ญ (1968 : 186) พบว่า เป็นบุคคลที่มีความวิตกกังวลสูง ในองค์ประกอบความรู้สึกอ่อนไหวง่าย อารมณ์ไม่มั่นคง

ส่วนพฤติกรรมแก้ปัญหาค้นหาตนเองนั้น สัมพันธ์โดยตรงกับความวิตกกังวลต่ำ ในองค์ประกอบความรอบคอบ สุขุม และเป็นชา (นวลเพ็ญ, 1968 : 176) และคนที่มีความสงบสงัด ย่อมอารมณ์เย็น มักจะเป็นลักษณะของบุคคลที่เกรงใจมากด้วย (วีราภรณ์, 2514 : 177) สำหรับพฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัยนั้น มักจะเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่มีความวิตกกังวลสูง ในองค์ประกอบความขัดแย้งในตนเอง (นวลเพ็ญ, 1968 : 176) และบุคคลที่มีความวิตกกังวลสูงมักจะมีความต้องการการยอมรับจากสังคมสูงด้วย ขณะเดียวกันจะมีค่านิยมไม่ตรีศัมภ์มาก (McDavid and Harari, 1969 : 332) ผลดังกล่าวสนับสนุนผลการศึกษาของ วีรยุทธ (วีรยุทธ วิเชียรโชติ และคณะ, 2515 : 8-9) ที่ว่าสังคมแบบไม่ตรีศัมภ์มีลักษณะสำคัญ ๆ หลายอย่าง เช่น ค่านิยมภาพในครอบครัวเป็นแบบไม่ค่อยมีเหตุผล ชอบใช้อารมณ์ การเขินอายในการยอมรับถูก เป็นต้น

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิง มีผลการศึกษาของ บาร์รี่ (Barry, 1967 : 50) ที่กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างเพศหญิง และเพศชายของไทยไว้ว่า ชายไทยไม่ค่อยเก็บความรู้สึกเหมือนหญิงไทย และเป็นบุคคลที่มีชีวิตขึ้นอยู่กับเหตุผลและจริยธรรม มักจะตัดสินใจด้วยเหตุผล ส่วนหญิงไทยเป็นพวกที่ค่อนข้างจะหัวเก่า รักยาชนบะประเพณีและคุณค่าต่างๆ เอาไว้ ซึ่งผลดังกล่าวนี้สนับสนุนผลการศึกษาของ อัมพิกา ปัทมานนท์ (2516 : 83) ที่ว่าการอบรมเลี้ยงดูที่ให้ความอบอุ่นแก่ลูกหญิง ทำให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมกับแม่ แม่จะมีความห่วงใยลูกหญิงมาก เพราะถือว่าเป็นเพศที่อ่อนแอ ดังนั้น ทำให้แม่ต้องคอยดูแลเอาใจใส่และ

เข้มงวดกับลูกหญิงมากกว่าลูกชาย จากการศึกษาของ อัจฉรา (2517 : 79) พบว่า นักศึกษาชายและหญิงมีการพึ่งตนเองต่างกันอย่างไรมีนัยสำคัญ ซึ่งผลดังกล่าวมีเหตุผลสนับสนุนจากผลการศึกษาของ กาญจนา คำสุวรรณ (สมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย, 2515 : 28 - 32) ที่พบว่า ในการวัดพฤติกรรมจริงด้านการฝึกให้พึ่งตนเอง คะแนนเฉลี่ยของเด็กชายและเด็กหญิงแตกต่างกันอย่างไรมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาของ รีมมิช (Raemich, 1967 : 24 - 26) กลับพบว่าชายและหญิงมีความต้องการด้านการพึ่งตนเองไม่แตกต่างกัน และผลดังกล่าวก็สอดคล้องกับที่ ไคสัน (อ้างจาก บังอร เสดนต์, 2512 : 20) ที่พบว่า เด็กชายและเด็กหญิงมีการยอมรับตนเองไม่แตกต่างกัน และลักษณะการยอมรับตนเองเป็นลักษณะของคนที่พึ่งตนเอง เมื่อเทียบกับของ ไคสัน และ กาญจนา แล้ว จะกล่าวได้ว่า ชายและหญิงมีการพึ่งตนเองไม่แตกต่างกัน

ฐิพี อ่อนโลกสูง (2516 : 89 - 98) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างชายและหญิงในด้านบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง พบว่า เด็กชายมีลักษณะแสดงตัวและมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กหญิง แต่จะมีความวิตกกังวลต่ำกว่าเด็กหญิง โดยให้เหตุผลว่าเนื่องจากสังคมไทยนิยมยกย่องให้ผู้ชายเป็นใหญ่และเป็นผู้นำซึ่งสนับสนุนผลการศึกษาของ ไอเซนค (Eysenck, 1968 : 117 - 131) ที่ว่าเด็กผู้หญิงได้รับความสนใจจากพ่อแม่มากกว่าเด็กผู้ชาย และมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพด้านการแสดงตัวของเด็ก

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำมาตั้งเป็นสมมุติฐานดังต่อไปนี้

สมมุติฐานการค้นคว้า

1. การเปรียบเทียบพฤติกรรมของระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับกับ และ ลักษณะแก้ปัญหาของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน

1.1 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับน้อยกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยังพึ่งตนเอง

1.2 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหามากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยังพึ่งตนเอง

4. การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะ
แก้ปัญหาของนักเรียนทางเพศกันที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน

4.1 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง นักเรียนชายจะมี
พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับน้อยกว่านักเรียนหญิง

4.2 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง นักเรียนชายจะมี
พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา มากกว่านักเรียนหญิง

4.3 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง
จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับไม่แตกต่างกัน

4.4 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง
จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับและลักษณะ
แก้ปัญหา ของนักเรียนทางเพศกันและได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน

5.1 นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง จะมีพฤติกรรม
ตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับน้อยกว่านักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ
ยับยั้งการฟังตนเอง

5.2 นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง จะมีพฤติกรรม
ตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะแก้ปัญหามากกว่านักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ
ยับยั้งการฟังตนเอง

5.3 นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง จะมีพฤติกรรม
ตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่านักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ
ฝึกให้ฟังตนเอง

5.4 นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง กับนักเรียน
หญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลใน
ลักษณะแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน

6. เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะ
แก้ปัญหา ระหว่างนักเรียนทางเพศกัน และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน

6.1 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลใน
ลักษณะบีบบังคับไม่แตกต่างกัน

6.2 นักเรียนชายจะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา
มากกว่านักเรียนหญิง

7. เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ระหว่างพฤติกรรมในลักษณะ
บีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหา ระหว่างนักเรียนทั้งหมดที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน
โดยไม่แยกเพศ

7.1 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนอง
ระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา
มากกว่าลักษณะบีบบังคับ

7.2 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง จะมีพฤติกรรม
ตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหา

8. เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ระหว่างพฤติกรรมในลักษณะ
บีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหาของนักเรียนชายและหญิง

8.1 นักเรียนชายจะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา
มากกว่าลักษณะบีบบังคับ

8.2 นักเรียนหญิงจะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับ
มากกว่าลักษณะแก้ปัญหา

วิธีดำเนินการค้นหาและเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2519 ในโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี 3 โรงเรียน มีจำนวน 280 คน เป็นชาย 130 คน หญิง 150 คน แยกตามโรงเรียนและเพศได้ดังนี้

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างแยกตามโรงเรียนและเพศ

โรงเรียน	จำนวนนักเรียน		รวม
	ชาย	หญิง	
โรงเรียนแสนสุข	32	28	60
โรงเรียนชลบุรี "สุขุมวิท"	38	52	90
โรงเรียนศรีราชา	60	70	130
รวม	130	150	280

1. เกณฑ์การเลือกโรงเรียนและเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือเกณฑ์ดังนี้

1.1 การเลือกโรงเรียน

- เป็นโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่มีการสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นอย่างต่ำ
- เป็นโรงเรียนแบบสหศึกษา

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

- เป็นนักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2519 เท่านั้น
- เป็นนักเรียนของโรงเรียน ตามเกณฑ์ 1.1 เท่านั้น

2. วิธีการเลือกโรงเรียนและเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการดังนี้

2.1 วิธีการเลือกโรงเรียน

- สำรวจโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี ทั้งหมด
- เลือกโรงเรียนที่เป็นแบบสหศึกษาและมีการสอนจนถึงระดับชั้น ม.ศ. 3 เป็นอย่างต่ำ
- จำแนกโรงเรียนออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาด กลาง และขนาดใหญ่ ตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษากำหนดไว้
- สุ่มเลือกมาศึกษาระดับละ 1 โรงเรียน รวมเป็น 3 โรงเรียน

2.2 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

- ใช้วิธีการสุ่ม (Random Sampling) นักเรียนชั้น ม.ศ.3 จากโรงเรียน ดังกล่าวแล้วโรงเรียนละ 30% ของจำนวนนักเรียนชั้น ม.ศ.3 ทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษารังนี้ ผู้เขียนใช้แบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ และแบบทดสอบ 1 ฉบับ ได้แก่

1. แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัว
2. แบบสอบถามวัดการยอมรับเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง
3. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล

รายละเอียดของแบบสอบถามและแบบทดสอบแต่ละฉบับ จะได้แยกกล่าวทีละฉบับ ดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัว เป็นแบบสอบถามที่ผู้เขียนสร้างขึ้น เพื่อต้องการจะทราบข้อมูลและรายละเอียดส่วนตัวต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามดังกล่าวนี้จะให้รายละเอียดเกี่ยวกับเพศ อายุ อาชีพของบิดามารดา เชื้อชาติ ศาสนา และรายละเอียดในด้านอื่น ๆ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาในชั้นแปรผลอีกด้วย แบบสอบถามฉบับนี้มุ่งจะถามเฉพาะข้อมูลที่จะใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เท่านั้น

2. แบบสอบถามการยอมรับเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเองและแบบยับยั้งการฟังตนเอง

เป็นแบบสอบถามที่ใช้สอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการยอมรับเลี้ยงดูของพ่อแม่ แบบสอบถามนี้ผู้เขียนได้สร้างขึ้นโดยได้ดัดแปลงแบบสอบถามของ มาลา วิรุณานนท์ (มาลา วิรุณานนท์, 2515)

ซึ่งได้ดัดแปลงจากแบบสอบถามของ วินเทอร์บัททอม (Atkinson, 1966 : 453-478) ให้
 เหมาะแก่การนำมาใช้สอบถามแม่ของเด็กไทย และตามเกณฑ์ วินเทอร์บัททอม ให้ไว้เพื่อให้
 แนวการถามด้านการฝึกลูกให้ตัวเอง ดังนี้

ด้านการฝึกลูกให้ตัวเอง

1. การฝึกให้ลูกรู้จักรักษาดินสอของตัวเอง
2. การฝึกให้ลูกรู้จักอาบน้ำบริเวณใกล้เคียง
3. การฝึกให้ลูกรู้จักเล่นนอกร้านตัวเอง
4. การฝึกลูกให้รู้จักลงทำสิ่งใหม่ ๆ ด้วยตัวเอง
5. การฝึกลูกให้รู้จักกระฉับกระเฉง มีพลังกำลัง
6. การฝึกให้ลูกรู้จักภูมิใจในความสามารถของตัวเอง
7. การฝึกให้ลูกมีส่วนร่วมในเรื่องที่พ่อแม่สนใจ
8. การฝึกให้ลูกสองทำสิ่งยากๆได้เอง
9. การฝึกให้ลูกรู้จักรับประทานอาหารได้เอง
10. การฝึกให้ลูกรู้จักคบหาเพื่อนฝูง
11. การฝึกให้ลูกดูแลรักษาสัตว์ของตัวเอง
12. การฝึกให้ลูกรู้จักรวมกิจกรรมทางโรงเรียนได้ดี
13. การฝึกให้ลูกรู้จักเข้านอนได้เอง
14. การฝึกให้ลูกรู้จักแสวงหาสิ่งที่ตนสนใจ
15. การฝึกให้ลูกรู้จักหาเงินเป็นค่าใช้จ่ายของตัวเอง
16. การฝึกให้ลูกรู้จักช่วยงานบ้านเป็นประจำ
17. การฝึกให้ลูกรู้จักอยู่คนเดียวได้
18. การฝึกให้ลูกรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง
19. การฝึกให้ลูกรู้จักแข่งขันกับเด็กคนอื่น
20. การฝึกให้ลูกรู้จักนำเด็กคนอื่นได้

การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มแข็งการพึ่งตนเอง ส่วนข้อจะเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกหัดให้พึ่งตนเอง ดังนั้น ในข้อคำถาม 52 ข้อนี้ จะเป็นคำถามที่วัดวิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่แบบเข้มแข็งการพึ่งตนเอง 26 ข้อ และแบบฝึกหัดให้พึ่งตนเอง 26 ข้อ โดยแต่ละข้อคำถามได้สร้างขึ้นตามแนวที่ไว้คัดแปลงแล้วจากเกณฑ์ดังกล่าวข้างตน

1.2 ลักษณะของแบบสอบถาม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นข้อคำถาม ใช้สอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ และปีกระดาคำตอบแยกไวต่างหาก (ดูภาคผนวก)

1.3 การออกแบบสอบถาม

ฉบับที่ 1 เป็นการถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของนักเรียน ให้นักเรียนกรอกข้อความลงไปในเรื่องว่างตามความเป็นจริง

ฉบับที่ 2 ในชุดตอบอ่านข้อความในแบบสอบถามทีละข้อ แล้วพิจารณาว่าพ่อแม่ปฏิบัติตนต่อนักเรียนหรือไม่ มากน้อยเพียงไร แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดของหนึ่งใน 5 ช่องบนกระดาษคำตอบ ซึ่งแยกไว้ต่างหาก การจะเลือกเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดนั้น ให้ถือเกณฑ์ดังนี้

ขีดของ "ทุกครั้ง" ในกรณีที่เห็นว่าพ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นทุกครั้ง โดยไม่เว้นเลย

ขีดของ "เกือบทุกครั้ง" ในกรณีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นเกือบทุกครั้ง แต่มองกว่าของ "ทุกครั้ง"

ขีดของ "บ่อยครั้ง" ในกรณีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นบ่อย ๆ แต่มองกว่าของ "เกือบทุกครั้ง"

ขีดของ "นาน ๆ ครั้ง" ในกรณีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นเป็นบางครั้ง ไม่บ่อยนัก นาน ๆ จึงจะปฏิบัติเช่นนั้นสักครั้งหนึ่ง

ขีดของ "ไม่เคยเลย" ในกรณีที่พ่อแม่ไม่เคยปฏิบัติเช่นนั้นต่อนักเรียนเลย

ตัวอย่าง (0) พ่อแม่ปล่อยให้ฉันไปไหน ๆ ไปได้โดยลำพัง

(00) พ่อแม่ชอบดุฉันก่อนหาคนอื่น

	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
(0)			✓		
(00)				✓	

1.4 การตรวจให้คะแนน แบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัว เราสามารถจะทราบได้ว่านักเรียนคนใดมีลักษณะเช่นใดได้จากข้อมูลต่าง ๆ จากแบบสอบถามที่ให้นักเรียนกรอกลงไปตามความเป็นจริง แล้วนำไปจำแนกต่อไป

แบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับเลี้ยงดู การตรวจให้คะแนนได้จากการตอบแบบสอบถาม ผู้ใดขีดเครื่องหมาย ✓ ตรงช่อง "ทุกครั้ง" ให้ 5 คะแนน ขีดตรงช่อง "เกือบทุกครั้ง" ให้ 4 คะแนน ขีดตรงช่อง "บ่อย ๆ" 3 คะแนน ขีดตรงช่อง "บางครั้ง" และ "ไม่เคยเลย" ให้ 2 และ 1 คะแนน ตามลำดับ ผู้ใดให้คะแนนในข้อสูงแสดงว่าได้รับการยอมรับเลี้ยงดูแบบดีให้ฟังตนเอง ผู้ใดให้คะแนนในข้อสูงแสดงว่าได้รับการยอมรับเลี้ยงดูแบบที่ยังการฟังตนเอง

1.5 การทดลองสอบ ผู้เขียนจะนำแบบสอบถามการยอมรับเลี้ยงดู จำนวน 52 ข้อ ไปทดลองใช้สอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2519 จำนวน 60 คน นำคำตอบจากนักเรียนทั้ง 60 คน ไปตรวจและนับให้คะแนน แล้วนำผลที่ได้จากการตรวจนับมาวิเคราะห์ดังนี้

ก. การจำแนก จำแนก ตรวจสอบและให้คะแนนตามเกณฑ์ข้อ 1.4 แล้วแบ่งนักเรียนออกตามการยอมรับเลี้ยงดูทั้งสองแบบ โดยเรียงคะแนนจากมากไปหาน้อย แล้วตัดเอากลุ่มที่ได้คะแนนสูง 25 % กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ 25 % จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้ t -test ตรวจสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำนั้น แล้วใช้ค่าอำนาจจำแนกนี้พิจารณาเลือกข้อสอบถามไว้สำหรับเก็บข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ โดยถือเกณฑ์การคัดเลือก 2 ประการ คือ เลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกเป็นบวก และมีค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ผลจากการทดลองใช้แบบสอบถาม เลือกข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ .20 ขึ้นไปไว้ได้ 34 ข้อ นำข้อสอบที่ได้มาจัดข้อเสียใหม่ โดยให้ข้อคำถามการยอมรับเลี้ยงดูและการยังการฟังตนเอง ข้อใดเป็นการถามการยอมรับเลี้ยงดูถามการฟังให้ฟังตนเอง

ข. ค่าความเชื่อมั่น หาค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) ของแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้โดยวิธี split-Half (Garrett, 1966 : 143) เนื่องจากแบบสอบถามจำแนกข้อดีและข้อเสียออกเป็นสองส่วนการยอมรับเลี้ยงดูคนละด้านกัน และข้อคำถามแต่ละข้อมีความสำคัญทัดเทียมกัน ดังนั้นในการแบ่งครึ่งแบบสอบถามจึงแบ่งครึ่งโดยวิธีตัดเป็น 2 ตอน คือแบ่งเป็นตอนบน

และตอบกลาง ในมีจำนวนข้อเท่า ๆ กัน ทั้งข้อถูกและข้อผิด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .86 (N = 60) และเมื่อใช้สอบจริงได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .75 (N = 230)

ค. ค่าความเที่ยงตรง นำได้โดยผ่านแบบสอบถามการยอมรับเสียงคู่ที่มีข้อความวัดการยอมรับเสียงคู่ตามการฝึกให้ฟังตนเอง กับงานการยับยั้งการฟังตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยเกณฑ์ วินเทอร์บัททอป (Atkinson, 1966 : 453-478) ได้ให้แนวทางการสอบถามทั้งสองด้านดังกล่าว ได้ขอคำถามจำนวน 60 ข้อ เป็นกรสอบถามการยับยั้งการฟังตนเอง และคำถามการฝึกให้ฟังตนเองจำนวน 30 ข้อ นำข้อคำถามทั้งสองด้านเขียนปะปนกันไป จากนั้นนำแบบสอบถามชุดนี้ไปหาความเที่ยงตรงแบบ face validity โดยนำไปให้ครูทรงคุณวุฒิทางค่านิจวิทยาตัดสินว่า ข้อคำถามขอใดควรจัดอยู่ในคำถามด้านวัดการยอมรับเสียงคู่แบบใดในกองแบบดังกล่าวแล้ว

จากนั้นนำมาหาความถี่ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ เลือกเฉพาะข้อที่มีความถี่สูงกว่าความถี่โดยเฉลี่ยไว้ เพื่อนำไปสร้างแบบสอบถามต่อไป และได้ข้อคำถามที่มีความเที่ยงตรงจำนวน 52 ข้อ

3. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในการวัดพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ผู้เขียนได้ใช้เครื่องมือของ คริสเตียนเซน (Christiansen) ซึ่ง ปรากฏาลปน์ กัณหเนตร (ปรากฏาลปน์ กัณหเนตร, 2515) ได้นำมาใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กไทย และ นวลเจริญ วิเชียรโรติ (Nuanpen, 1968 : 106-108) ได้อธิบายลักษณะเครื่องมือเอาไว้ว่าเป็นแบบทดสอบวัดทิศทาง (direction) และวัดลักษณะ (form) ของพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก เมื่อมีสิ่งเร้า หรือสถานการณ์ที่มากกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้ง

ทิศทางของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลมี 3 ทิศทางคือ

1. พฤติกรรมตอบสนองที่มีทิศทางสู่ภายนอก (Outwardly Directed)
2. ทิศทางสู่ภายใน (Inwardly Directed)
3. ทิศทางที่ไม่ใช่สู่ภายนอก หรือภายใน (Passively Directed)

ส่วนลักษณะของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะบีบบังคับ (Threat Oriented) และลักษณะแก้ปัญหา (Problem Oriented) เมื่อรวมทิศทางและพฤติกรรมเข้าด้วยกันแล้ว สามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ทิศทาง	พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล	
	ลักษณะบีบบังคับ	ลักษณะแก้ปัญหา
ภายนอก	ทำ给别人	แก้ปัญหา给别人
สุภายใน	ทำตนเอง	แก้ปัญหาตัวเอง
ไม่ใช่สุภายนอก หรือภายใน	การยกโทษหรือให้อภัย	แก้ปัญหาโดยถือว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเองก็ส่งไปไ้เอง

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบทดสอบชนิด 6 ตัวเลือก โดยร่างเป็นสถานการณ์ต่าง ๆ 25 สถานการณ์ ในแต่ละสถานการณ์จะมีพฤติกรรมตอบสนองอยู่ 6 แบบ ดังตัวอย่างข้างล่างนี้

ตัวอย่างสถานการณ์ในแบบสอบถาม

(๐) ก็นั่งพักเรียนเดินเข้าไปในห้อง และเตะขาโต๊ะเข้าอย่างจัง ตามปกติคนเราจะแสดงพฤติกรรมหรือแสดงความรู้สึกนึกคิดต่อสถานการณ์ชนิดนี้ต่าง ๆ กันไว้ เช่น

- ก. อยากเลื้อยขาโต๊ะออก
- ข. โทษคนอื่นว่าตั้งโต๊ะเกะกะ
- ค. โทษตนเองว่าไม่ระวัง
- ง. เคืองโต๊ะให้หนทางเดิน
- จ. บอกตนเองว่าไปโทษโต๊ะไม่ได้ มันไม่รู้เรื่องอะไรก็ช่วย
- ฉ. ทำใจเย็น ๆ ไว้ เคียงท้ายเจ็บ

2.2 วิธีดำเนินการสอบ ให้นักเรียนในชั้นแต่ละคนอ่านสถานการณ์ต่าง ๆ ในแบบทดสอบให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่า ถ้าตนประสบสถานการณ์เช่นนั้นบ้าง จะเลือกพฤติกรรมแบบไหนเป็นวิธีแสดงออก โดยให้เลือกเป็น 2 แบบ จากพฤติกรรม 6 แบบ ที่กำหนดให้ คือ

1. ให้เลือกแบบพฤติกรรมที่นักเรียนเห็นว่า เป็นวิธีตรง หรือใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิด การกระทำของนักเรียนมากที่สุด

2. ให้เลือกแบบพฤติกรรมที่นักเรียนเห็นว่า เป็นวิธีที่นักเรียนไม่เคยกระทำหรือ ไม่ใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำของนักเรียนเลย

การตอบได้ตอบลงในกระดาษคำตอบซึ่งประกอบด้วยเส้นมาตรฐานวัด 25 เส้น เท่ากับจำนวนข้อของแบบทดสอบที่ให้ข้อใด ใดเส้นมาตรฐานวัดจะมีเลขกำกับไว้ตั้งแต่เลข 1 ถึง เลข 15 ดังตัวอย่าง

1	ง												ฉ		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

เลข 1-15 เป็นมาตราแสดงความใกล้หรือไกล จากความรู้สึกนึกคิดหรือการกระทำของนักเรียน

เลข 1 แสดงว่าใกล้ที่สุดจากความรู้สึกนึกคิดหรือการกระทำของนักเรียน เลข 2,3,4 และเลขที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ แสดงว่าค่อย ๆ ใกล้กับความรู้สึกนึกคิด และการกระทำของนักเรียนมากขึ้น เลข 15 หมายถึง เหตุการณ์ดังกล่าวตรงหรือใกล้เคียงที่สุดกับความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของนักเรียน ดังนั้น ถ้าขอเลือกที่กำหนดให้ข้อใดตรงหรือใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำของนักเรียนแค่ไหน ให้นักเรียนเลือกเอาอักษรข้อเลือกข้อนั้น เติมลงไปในเนื้อเส้นมาตรฐานวัดให้ตรงกับเลขใดเลขหนึ่ง ทาบแนวความรู้สึกของนักเรียนว่าใกล้ มากน้อยแค่ไหน เช่น ถ้าขอเลือก ง. ใกล้ที่สุดกับความรู้สึกหรือการกระทำของนักเรียน ก็ใส่ อักษร ง. เนื้อเลข 15 หากใกล้เหมือนกัน แต่ไม่ใกล้มากก็เลือกใส่ในตรงตัวเลขที่ลดหลั่นกันไป

ถ้าข้อเลือก จ. เป็นข้อที่นักเรียนไม่เคยทำเลย หรือไม่เคยคิดจะทำเลย หรือไม่ใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน ก็ให้นักเรียนเลือกตอบให้ตรงกับตัวเลขใดตัวเลขหนึ่ง แล้วแต่จะเห็นว่าเหตุการณ์นั้น ๆ ห่างไกลจากความคิดหรือการกระทำของนักเรียนเพียงใด หากไกลมากก็ใส่เหนือเลข 1 ถ้าไกลเหมือนกันแต่ไม่มากนักก็ใส่ตรงเลขที่เพิ่มขึ้นตามลำดับแล้วแต่กรณี

เพื่อให้การตอบแบบสอบถามเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ผู้เขียนจะเป็นผู้ที่คอยควบคุมในการทดสอบเอง จะได้สะดวกต่อการอธิบายและชี้แจงเพิ่มเติมในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้

2.3 เกณฑ์การตรวจให้คะแนน พิจารณาข้อเลือกในแต่ละข้อซึ่งได้คะแนนตามหมายเลขนั้นแล้วรวมคะแนนของพฤติกรรมแต่ละแบบทั้ง 6 แบบ ตามคะแนนที่ได้ทั้ง 25 ข้อ โดยถือว่าผู้ที่ได้คะแนนสูงในแต่ละแบบพฤติกรรม มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมแบบนั้น หรือแสดงพฤติกรรมแบบนั้นบ่อยครั้ง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำในแต่ละแบบพฤติกรรม ถือว่ามีทัศนคติในทางไม่ดีต่อพฤติกรรมแบบนั้น หรือแสดงพฤติกรรมแบบนั้นน้อยครั้งหรือไม่เคยแสดงเลย

2.4 การทดลองสอบ เนื่องจากแบบทดสอบดังกล่าว เป็นแบบทดสอบที่ปราศจากผลปฏิบัติ (practical) กันทีเนตร (ปราศจากผลปฏิบัติ, 2515 : 40) ได้นำเครื่องมือของ คริสเตียนเซน (Christiansen) มาใช้ และได้ออกแบบการหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบนี้ โดยวิธีแบ่งครึ่ง (split-half) และใช้สูตรของ สเปียร์แมน บราวน์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7399 ($N = 60$) ดังนั้น ผู้เขียนจะนำแบบทดสอบดังกล่าวนี้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ปีการศึกษา 2519 จำนวน 60 คน นำมาหาความเชื่อมั่นโดยวิธีการเดียวกัน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7804 ($N = 60$) และจากการทดสอบจริงได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8235 ($N = 280$)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

- คะแนนเฉลี่ย (Mean)
- ความแปรปรวน (Variance)
- ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
- ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด (Standard Error of Measurement)

2. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ หาโดยวิธีแบ่งครึ่ง (split-half)
3. การหาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม โดยใช้ t-test

กำหนดว่า กุญชร (Winer, 1962 : 28 - 29)

การหาสถิติพื้นฐาน

- 1.1 หาคะแนนเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (Guilford, 1950 : 44)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทนคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทนผลรวมทั้งหมดของคะแนน

N แทนจำนวนนักเรียนในกลุ่ม

- 1.2 หาค่าความแปรปรวน (Variance) โดยใช้สูตร (Ferguson, 1966 : 67)

$$s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ s^2 แทนความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทนผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทนจำนวนนักเรียนในกลุ่ม

- 1.3 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร (Ferguson, 1966 : 67)

$$s = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ s แทนความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทนผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.4 หาความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด (Standard Error of Measurement) โดยใช้สูตร (Gulliford, 1956 : 444)

$$SE_{meas} = S_t \sqrt{1 - r_{tt}}$$

เมื่อ SE แทนความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด
 S_t แทนความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
 r_{tt} แทนความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

2. การหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยวิธีแบ่งครึ่ง (Split-half) แบบแบ่งเป็นครึ่งแรก-ครึ่งหลัง และแบบชอก - ชัค ใช้สูตร (Garrett, 1966 : 143)

$$r_{\frac{1}{2} \frac{I}{II}} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ $r_{\frac{1}{2} \frac{I}{II}}$ แทนค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบครึ่งฉบับ
 $\sum X, \sum Y$ แทนผลรวมของคะแนนข้อใด ข้อตามลำดับ หรือ
 แทนผลรวมของคะแนนครึ่งแรก-ครึ่งหลัง แยกแต่กรณี
 N แทนจำนวนนักเรียนในกลุ่ม

เมื่อได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบครึ่งฉบับแล้ว นำมาขยายให้เป็นความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร (Garrett, 1966 : 339)

$$r_{II} = \frac{2r_{\frac{1}{2} \frac{I}{II}}}{1 + r_{\frac{1}{2} \frac{I}{II}}}$$

เมื่อ r_{II} แทนค่าความเชื่อมั่นของข้อทดสอบทั้งฉบับ
 $r_{\frac{1}{2} \frac{I}{II}}$ แทนค่าความเชื่อมั่นของข้อทดสอบครึ่งฉบับ

3. การทดสอบความแตกต่างของการายเฉลี่ย โดยใช้ t-test คำนวณจากสูตร
(Winer , 1962 : 28 - 29)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)s_1^2 + (n_2-1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

เมื่อ	t	แทนค่าที่ใช้พิจารณา t - distribution ✓
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทนคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และ 2 ตามลำดับ ✓
	s_1^2, s_2^2	แทนความแปรปรวนของคะแนนจากกลุ่มที่ 1 และ 2 ตามลำดับ
	n_1, n_2	แทนจำนวนนักเรียนในกลุ่มที่ 1 และ 2 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนนักเรียน
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าที่พิจารณาใน t-distribution
ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของชุดแรก
ΣY	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของชุดหลัง
$(\Sigma X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของชุดแรก ยกกำลังสอง
$(\Sigma Y)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของชุดหลัง ยกกำลังสอง
ΣX^2	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนชุดแรกทั้งหมด
ΣY^2	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนชุดหลังทั้งหมด
ΣXY	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนสองชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ และการแปลความหมายของข้อมูล ได้นำเสนอโดยการแยกเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในสองลักษณะ คือ พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ (Threat Oriented) กับ พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา (Problem Oriented) ของนักเรียน โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกหัดพึ่งตนเอง และแบบยับยั้งการพึ่งตนเองโดยไม่จำแนกเพศ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะมีบังคับ และลักษณะแก้ปัญหาของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง โดยจำแนกเป็นเพศชาย และหญิง

ตอนที่ 1 ลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษครั้งนี้ ผู้เขียนได้สอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของนักเรียนใน ด้านอายุ เชื้อชาติ ศาสนา ลำดับที่ของการเป็นบุตร สภาพครอบครัว และอาชีพของบิดามารดา ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่ามีความเกี่ยวข้องกับสภาพการอบรมเลี้ยงดูมากน้อยเพียงใด ผลจากการสอบถามมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดู เพศ เปรียบเทียบเป็นร้อยละ

ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู	จำนวน		รวม	ร้อยละ
	ชาย	หญิง		
แบบฝึกให้ฟังตนเอง	91	96	187	66.79
แบบยับยั้งการฟังตนเอง	39	54	93	33.21

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของกลุ่มตัวอย่างจากการศึกษครั้งนี้ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในแบบที่พ่อแม่ฝึกให้ฟังตนเอง คิดเป็นร้อยละ 66.79 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และมีการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเองประมาณครึ่งหนึ่งของการอบรมเลี้ยงดูแบบแรก ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 33.21 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เข้าใจลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างที่สัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบมากขึ้น จึงนำสภาพการสมรส ความเป็นอยู่ อาชีพ และเชื้อชาติของพ่อแม่ และของเด็กกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบมาเปรียบเทียบกัน เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ และความแตกต่าง โดยคิดเป็นร้อยละ ดังแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 แสดงสภาพสมรรถของพ่อแม่ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ คิดเป็นร้อยละ

สภาพการสมรรถของพ่อแม่	ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู	
	แบบฝึกให้พึ่งตนเอง	แบบยับยั้งการพึ่งตนเอง
อยู่ด้วยกัน	66.23	33.77
แยกกันอยู่หรือหย่าร้าง	69.23	30.77

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ด้วยกันนั้น ส่วนมากจะอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง ซึ่งมีถึงร้อยละ 66.23 มีการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเองเพียงร้อยละ 33.77 เท่านั้น ส่วนในครอบครัวที่พ่อแม่แยกกันอยู่ หรือหย่าร้างกันก็อบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองเหมือนกัน คือมีอยู่ถึงร้อยละ 69.23 เป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเองเพียงร้อยละ 30.77 เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่าสภาพการสมรรถของพ่อแม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาพการอบรมเลี้ยงดูอยู่บ้างเหมือนกัน คือ ไม่ว่าพ่อแม่จะอยู่ด้วยกันหรือแยกกันอยู่ ก็ใช้วิธีอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง แต่มิชอบแตกต่างอยู่บ้างก็คือ ครอบครัวที่แยกกันอยู่หรือหย่าร้าง แรกเดิมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเองสูงกว่า

ตาราง 4 แสดงสภาพการมีชีวิตอยู่ของพ่อแม่ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ คิดเป็นร้อยละ

สภาพการมีชีวิตอยู่ของพ่อแม่	ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู	
	แบบฝึกให้พึ่งตนเอง	แบบยับยั้งการพึ่งตนเอง
มีชีวิตอยู่ทั้งคู่	68.55	31.45
พ่อหรือแม่ เสียชีวิต	53.13	46.87
เสียชีวิตแล้วทั้งคู่	-	

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ครอบครัวที่พ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่ทั้งคู่ นั้น ส่วนมากจะอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง ซึ่งมีถึงร้อยละ 68.55 แต่จะยับยั้งการพึ่งตนเองของลูกเพียงร้อยละ 31.45 ส่วนครอบครัวที่พ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่งเสียชีวิตไปก็อบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองเช่นเดียวกัน คือมีอยู่ร้อยละ 53.13 และเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเองเสียร้อยละ 46.87 จากตารางนี้พอสรุปได้ว่า ไม่ว่าครอบครัวที่พ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่ทั้งคู่ หรือพ่อแม่คนใดคนหนึ่งเสียชีวิต จะใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองเป็นส่วนใหญ่ แต่สำหรับครอบครัวที่พ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่ทั้งคู่ นั้น จะใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองมากกว่าครอบครัวที่พ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่งเสียชีวิต ตรงกันข้ามครอบครัวที่พ่อหรือแม่เสียชีวิต จะอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเองมากกว่าครอบครัวที่พ่อแม่มีชีวิตอยู่ทั้งคู่

ตาราง 5 แสดงลักษณะอาชีพของพ่อ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ คิดเป็นร้อยละ

ลักษณะอาชีพ	ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู	
	แบบฝึกให้พึ่งตนเอง	แบบยับยั้งการพึ่งตนเอง
ค้าขาย	66.18	33.82
รับจ้าง	64.38	35.62
รับราชการ	44.83	55.17
เกษตรกรรม	80.77	19.23
ประมง	72.22	27.78
อื่น ๆ	83.33	16.67

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่พ่อมีอาชีพค้าขายส่วนใหญ่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง คือมีถึงร้อยละ 66.18 และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง คิดเป็นร้อยละ 33.82 กลุ่มที่พ่อมีอาชีพรับจ้างจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง คิดเป็นร้อยละ 64.38 เป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเองร้อยละ 35.62 ในกลุ่มที่พ่อมีอาชีพรับราชการปรากฏว่าส่วนใหญ่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง คือมีถึงร้อยละ 44.83 ส่วนกลุ่มที่พ่อมีอาชีพเกษตรกรรมจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองสูงถึงร้อยละ 80.77 และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเองเพียงร้อยละ 19.23 เช่นเดียวกันกับกลุ่มที่พ่อมีอาชีพการประมงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองมาก คือคิดเป็นร้อยละ 72.22 และเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเองเพียงร้อยละ 16.67 ฉะนั้น พ่อสรุปได้ว่า ไม่ว่ากลุ่มตัวอย่างที่พ่อมีอาชีพค้าขาย รับจ้าง เกษตรกรรมและทำการประมง ส่วนใหญ่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองมากกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง นอกจากกลุ่มที่พ่อมีอาชีพรับราชการ เท่านั้นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเองมากกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง

ตาราง 6 แสดงลักษณะอาชีพของแม่ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ คิดเป็นร้อยละ

ลักษณะอาชีพ	ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู	
	แบบฝึกให้พึ่งตนเอง	แบบยับยั้งการพึ่งตนเอง
ค้าขาย	70.83	29.17
รับจ้าง	52.63	47.37
รับราชการ	71.43	28.57
เกษตรกรรม	77.19	22.81
ประมง	62.50	37.50
อื่น ๆ	67.21	32.79

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่แม่มีอาชีพค้าขาย ส่วนมากได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง คิดมีถึงร้อยละ 70.83 และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง คิดเป็นร้อยละ 29.17 กลุ่มที่แม่มีอาชีพรับจ้างอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองน้อยที่สุดคือร้อยละ 52.63 เท่านั้น แต่ก็ยังมากกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง ซึ่งมีเพียงร้อยละ 47.37 ส่วนกลุ่มที่แม่มีอาชีพเกษตรกรรม รับราชการและทำการประมง จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองคิดเป็นร้อยละ 77.19, 71.43 และ 62.50 ตามลำดับ ในกลุ่มตัวอย่างที่แม่มีอาชีพการประมงจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเองถึง 37.50 ในขณะที่กลุ่มซึ่งแม่มีอาชีพรับราชการ และเกษตรกรรม จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง คิดเป็นร้อยละ 28.57 และ 22.81 ตามลำดับ จากตารางดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ไม่ว่าแม่จะมีอาชีพค้าขาย รับจ้าง รับราชการ ทำการเกษตร หรือทำการประมงก็ตาม กลุ่มตัวอย่างที่แม่มีอาชีพดังกล่าวจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองมากกว่าแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง แต่ถาเปรียบเทียบวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเองในอาชีพต่าง ๆ จะเห็นว่า แม่ที่มีอาชีพรับจ้างมีแนวโน้มที่จะใช้วิธีการยับยั้งการพึ่งตนเองมากกว่าอาชีพอื่น ๆ

ตาราง 7 แสดงลำดับที่การเกิด ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ คิดเป็นร้อยละ

ลำดับที่การเกิด	ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู	
	แบบฝึกให้พึ่งตนเอง	แบบยับยั้งการพึ่งตนเอง
คนแรก	57.14	42.86
คนกลาง	69.54	30.46
คนสุดท้อง	69.77	30.23

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่เป็นลูกคนแรกส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง คิดเป็นร้อยละ 57.14 ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง คิดเป็นร้อยละ 42.86 ในกลุ่มที่เป็นลูกคนกลาง ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง คิดเป็นร้อยละ 69.54 ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง คิดเป็นร้อยละ 30.46 ส่วนกลุ่มที่เป็นลูกคนสุดท้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง คิดเป็นร้อยละ 69.77 และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง คิดเป็นร้อยละ 30.23 จากผลการวิเคราะห์พอสรุปได้ว่า ไม่ว่ากลุ่มตัวอย่างจะเป็นลูกคนแรก คนกลาง หรือคนสุดท้อง จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองมากกว่าแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง แต่เมื่อเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง จะเห็นได้ว่าลูกคนแรกจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเองสูงกว่าลูกคนกลาง และลูกคนสุดท้อง

ตาราง 8 แสดงเชื้อชาติของพ่อ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ คิดเป็นร้อยละ

เชื้อชาติของพ่อ	ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู	
	แบบฝึกให้พึ่งตนเอง	แบบยับยั้งการพึ่งตนเอง
เชื้อชาติไทย	66.53	33.47
เชื้อชาติจีน	68.18	31.82
เชื้อชาติอื่น ๆ	-	-

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเชื้อชาติไทย ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง คิดเป็นร้อยละ 66.53 และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเองเพียงร้อยละ 33.47 ส่วนกลุ่มที่มีเชื้อชาติจีนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองคิดเป็นร้อยละ 68.18 และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเองเพียงร้อยละ 31.82 จากตารางนี้พอจะสรุปได้ว่า ไม่ว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีเชื้อชาติไทยหรือเชื้อชาติจีน จะได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบฝึกให้พึ่งตนเองเหมือนกัน แม้ว่าทั้งสองกลุ่มจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบแตกต่างกัน แต่ก็แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย

ตาราง 9 แสดงเชื้อชาติของแม่ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ คิดเป็นร้อยละ

เชื้อชาติของแม่	ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู	
	แบบฝึกให้พึ่งตนเอง	แบบยับยั้งการพึ่งตนเอง
เชื้อชาติไทย	66.93	33.07
เชื้อชาติจีน	65.38	34.62
เชื้อชาติอื่น ๆ	-	-

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเชื้อชาติไทยส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง คิดเป็นร้อยละ 66.93 และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง คิดเป็นร้อยละ 33.07 ส่วนกลุ่มที่มีเชื้อชาติจีน ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง คิดเป็นร้อยละ 65.38 และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง คิดเป็นร้อยละ 34.62 จากตารางนี้พอจะสรุปได้ว่า ไม่ว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีเชื้อชาติจีน หรือเชื้อชาติไทย จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองเป็นส่วนใหญ่ และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกันระหว่างกลุ่มแล้ว จะเห็นว่าทั้งกลุ่มที่มีเชื้อชาติไทย และจีน ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละแบบไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในสองลักษณะ คือ พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับ (Threat Oriented) กับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะแก้ปัญหา (Problem Oriented) ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองกับแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง

1. การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหาของนักเรียน ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูสองแบบ การศึกษาข้อนี้เป็นการทดสอบสมมุติฐานข้อ 1.1 และ ข้อ 1.2

1.1 เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ ระหว่างนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูสองแบบ โดยตั้งสมมุติฐานข้อ 1.1 ไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับน้อยกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง"

1.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะแก้ปัญหาระหว่างนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูสองแบบ โดยตั้งสมมุติฐานข้อ 1.2 ไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะแก้ปัญหามากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง"

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและค่า t ของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในสองลักษณะ
เปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูสองแบบ โดยไม่จำแนกเพศ

เปรียบเทียบระหว่างการอบรมเลี้ยงดู	N	พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล					t
		ลักษณะบีบบังคับ		t	ลักษณะแก้ปัญหา		
		$\bar{X}$	S		$\bar{X}$	S	
แบบฝึกให้ฟังตนเอง	187	212.03	53.02	-0.129	166.78	40.68	0.639
แบบยับยั้งการฟังตนเอง	93	212.66	28.61		162.00	66.32	

ผลจากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง
และแบบยับยั้งการฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับหรือแก้ปัญห
ไม่แตกต่างกัน

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับและลักษณะ
แก้ปัญหาของนักเรียนเพศเดียวกันที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน การศึกษาข้อนี้เป็นการ
ทดสอบสมมุติฐานข้อ 2.1 ถึง 2.4 ดังต่อไปนี้

สมมุติฐานข้อ 2.1 ตั้งไว้ว่า “นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบผิดให้ทั้ง
ตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหามากกว่าจะมีพฤติกรรมตอบสนอง
ในลักษณะบีบบังคับ

สมมุติฐานข้อ 2.2 ตั้งไว้ว่า “นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟัง
ตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับมากกว่าจะมีพฤติกรรมตอบสนอง
ในลักษณะแก้ปัญหา”

สมมุติฐานข้อ 2.3 ตั้งไว้ว่า “นักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบผิดให้ทั้งตน
เอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหามากกว่าจะมีพฤติกรรมตอบสนอง
ในลักษณะบีบบังคับ

สมมุติฐานข้อ 2.4 ตั้งไว้ว่า “นักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการ
ฟังตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าจะมีพฤติกรรมตอบสนอง
ในลักษณะแก้ปัญหา”

ตาราง 11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่า t ของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหา ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนเพศเดียวกัน และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน

กลุ่ม	N	พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล				ค่า t
		ลักษณะบีบบังคับ		ลักษณะแก้ปัญหา		
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
<u>กลุ่มฝึกให้ฟังตนเอง</u>	187					
นักเรียนชาย	91	216.23	39.94	170.95	31.88	-8.463**
นักเรียนหญิง	96	218.20	42.24	169.13	33.79	-10.374**
<u>กลุ่มยับยั้งการฟังตนเอง</u>	93					
นักเรียนชาย	39	215.48	32.84	170.82	13.14	7.890**
นักเรียนหญิง	54	210.62	23.35	173.05	39.48	5.988**

** หมายถึงค่า t ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .01

ผลจากตาราง 11 แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนเพศเดียวกัน และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน ดังนี้

1. นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = -8.463$) นั่นคือ นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหา

2. นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 7.890$) นั่นคือ นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหา

3. นักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = -10.374$) นั่นคือ นักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหา

4. นักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 5.988$) คือนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหา

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับกับลักษณะแก้ปัญหานักเรียนเพศเดียวกันที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน การศึกษาข้อนี้เป็นการทดสอบสมมุติฐานข้อ 3.1 ถึงข้อ 3.4 ซึ่งตั้งไว้ดังนี้

สมมุติฐานข้อ 3.1 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับน้อยกว่านักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง"

สมมุติฐานข้อ 3.2 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหามากกว่านักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง"

สมมุติฐานข้อ 3.3 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับน้อยกว่านักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง"

สมมุติฐานข้อ 3.4 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน"

ตาราง 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่า t ของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหาของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนเพศเดียวกัน ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน

เปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม	N	พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล					
		ลักษณะบีบบังคับ			ลักษณะแก้ปัญหา		
		$\bar{x}$	S	t	$\bar{x}$	S	t
<u>นักเรียนชาย</u>	130						
กลุ่มฝึกให้ฟังตนเอง	91	216.23	39.94	-0.112	170.95	31.68	0.033
กลุ่มยับยั้งการฟังตนเอง	39	215.48	32.84		170.82	13.14	
<u>นักเรียนหญิง</u>	150						
กลุ่มฝึกให้ฟังตนเอง	96	216.20	42.24	-1.334	169.13	33.79	0.715
กลุ่มยับยั้งการฟังตนเอง	54	210.62	23.35		173.05	39.43	

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหา ในกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนเพศเดียวกัน ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ดังนี้

1. นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองในลักษณะบีบบังคับ ไม่แตกต่างกัน
2. นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกัน
3. นักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองในลักษณะบีบบังคับ ไม่แตกต่างกัน
4. นักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหา
ของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง และแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง โดยจำแนก
เป็นเพศชายและหญิง

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหา
ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนต่างเพศกัน ซึ่งได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน การศึกษาครั้งนี้เพื่อ
ทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 4.1 ถึง 2.4 ดังต่อไปนี้

สมมุติฐานข้อ 4.1 ตั้งไว้ว่า นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง
 จะมีพฤติกรรมตอบสนองในลักษณะบีบบังคับน้อยกว่านักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน

สมมุติฐานข้อ 4.2 ตั้งไว้ว่า นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง
 จะมีพฤติกรรมตอบสนองในลักษณะแก้ปัญหามากกว่านักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน

สมมุติฐานข้อ 4.3 ตั้งไว้ว่า นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่ง
 ตนเอง และนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล
 ในลักษณะบีบบังคับ ไม่แตกต่างกัน

สมมุติฐานข้อ 4.4 ตั้งไว้ว่า นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่ง
 ตนเอง และนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล
 ในลักษณะแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย และค่า t ของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหา ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนต่างเพศกัน ซึ่งได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน

กลุ่ม	N	พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล					
		ลักษณะบีบบังคับ			ลักษณะแก้ปัญหา		
		$\bar{X}$	S	t	$\bar{X}$	S	t
<u>กลุ่มฝึกให้พึ่งตนเอง</u>							
นักเรียนชาย	91	216.23	39.94	0.316	170.95	31.88	0.379
นักเรียนหญิง	96	218.20	46.24		169.13	33.79	
<u>กลุ่มยับยั้งการพึ่งตนเอง</u>							
นักเรียนชาย	39	215.48	23.35	0.835	170.82	13.14	0.38
นักเรียนหญิง	54	210.62	32.84		173.05	39.48	

จากตาราง 13 ปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองในลักษณะบีบบังคับ หรือลักษณะแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน
2. นักเรียนชาย และหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองในลักษณะบีบบังคับ หรือลักษณะแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหา
ในกลุ่มตัวอย่างทางเพศกัน ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน การศึกษาครั้งนี้เพื่อทดสอบสมมุติฐาน
 ข้อที่ 5.1 ถึง 5.4 ดังนี้

สมมุติฐานข้อ 5.1 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง
 จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับน้อยกว่านักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู
 แบบยับยั้งการฟังตนเอง"

สมมุติฐานข้อ 5.2 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง
 จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา มากกว่านักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู
 แบบยับยั้งการฟังตนเอง"

สมมุติฐานข้อ 5.3 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟัง
 ตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่านักเรียนหญิงที่ได้รับการ
 อบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง"

สมมุติฐานข้อ 5.4 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟัง
 ตนเองกับนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่าง
 บุคคลในลักษณะแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน"

ตาราง 14 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย และค่า t ของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะ
บีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหาในกลุ่มตัวอย่างต่างเพศกัน ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน

กลุ่ม	N	พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล					
		ลักษณะบีบบังคับ			ลักษณะแก้ปัญหา		
		$\bar{x}$	S	t	$\bar{x}$	S	t
<u>กลุ่มเด็กให้ฟังตนเอง</u>							
นักเรียนชาย	91	216.23	39.94		170.95	31.88	
<u>กลุ่มยับยั้งการฟังตนเอง</u>				-1.08			-0.33
นักเรียนหญิง	54	210.62	32.84		173.05	39.48	
<u>กลุ่มยับยั้งการฟังตนเอง</u>							
นักเรียนชาย	39	215.48	23.35		170.82	13.14	
<u>กลุ่มเด็กให้ฟังตนเอง</u>				-0.38			0.41
นักเรียนหญิง	96	218.20	46.24		169.13	33.79	

จากตาราง 14 ปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเด็กให้ฟังตนเองกับนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับหรือลักษณะแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกัน

2. นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเองกับนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเด็กให้ฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับหรือลักษณะแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหา
ในนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชายและหญิงทั้งหมด โดยไม่แยกกลุ่มตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดู เพื่อ
ทดสอบสมมุติฐานข้อ 6.1 และ 6.2 ดังต่อไปนี้

สมมุติฐานข้อ 6.1 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนชายและนักเรียนหญิง จะมีพฤติกรรมตอบสนอง
ระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับไม่แตกต่างกัน"

สมมุติฐานข้อ 6.2 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนชายจะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล
ในลักษณะแก้ปัญหามากกว่านักเรียนหญิง"

ตาราง 15 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและค่า t ของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล
ในลักษณะบีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหา ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชายและหญิง โดยไม่แยกตามลักษณะ
การอบรมเลี้ยงดู

กลุ่ม	N	พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล					
		ลักษณะบีบบังคับ			ลักษณะแก้ปัญหา		
		$\bar{X}$	S	t	$\bar{X}$	S	t
นักเรียนชาย	130	216.00	37.83	0.27	202.60	27.69	3.585 **
นักเรียนหญิง	150	215.48	19.23		164.27	127.60	

** หมายถึงค่า t ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .01 ($t_{.01} = 3.585$)

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับของ
นักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน แต่พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา
ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ นักเรียน
ชายมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหามากกว่านักเรียนหญิง

4. การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ระหว่างพฤติกรรมในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหา ระหว่างนักเรียนทั้งหมดที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกันโดยไม่แยกเพศ เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 7.1 และ 7.2 ดังต่อไปนี้

สมมุติฐานข้อ 7.1 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา มากกว่าลักษณะบีบบังคับ"

สมมุติฐานข้อ 7.2 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ มากกว่าลักษณะแก้ปัญหา"

ตาราง 16 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและค่า t ของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล

ในลักษณะบีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน

พฤติกรรม	ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู							
	แบบฝึกให้ฟังตนเอง				แบบยับยั้งการฟังตนเอง			
	N	$\bar{X}$	S	t	N	$\bar{X}$	S	t
ลักษณะบีบบังคับ	187	212.03	53.02	-9.272**	93	212.66	28.50	6.317**
ลักษณะแก้ปัญหา	187	166.78	40.68		93	162.00	66.32	c

** หมายถึงค่า t ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .01 ($t_{.01} = -9.272, 6.317$)

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูไม่ว่าจะเป็นแบบฝึกให้ฟังตนเองหรือแบบยับยั้งการฟังตนเอง ปรากฏว่าพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ระหว่างพฤติกรรมในลักษณะ
บีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหา ของนักเรียนชายและหญิง เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ต่อไปนี้

สมมุติฐานข้อ 8.1 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนชายมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล
ในลักษณะแก้ปัญหามากกว่าลักษณะบีบบังคับ"

สมมุติฐานข้อ 8.2 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล
ในลักษณะบีบบังคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหา"

ตาราง 17 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและค่า t ของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล
ในลักษณะบีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหาของนักเรียนชายและหญิง

พฤติกรรม	เพศ							
	N	ชาย			N	หญิง		
		$\bar{X}$	S	t		$\bar{X}$	S	t
ลักษณะบีบบังคับ	130	216.00	11.97	-5.057**	150	215.48	17.88	4.863**
ลักษณะแก้ปัญหา	130	202.60	27.69		150	164.27	127.60	

** หมายถึงค่า t ซึ่งมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($t_{.01} = -5.057, 4.863$)

จากตาราง 17 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลของนักเรียนชาย
และนักเรียนหญิง มีพฤติกรรมในลักษณะบีบบังคับและแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01 กล่าวคือ ทั้งกลุ่มนักเรียนชายและกลุ่มนักเรียนหญิง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่าง
บุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหา

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในสองลักษณะ คือ พฤติกรรมในลักษณะบีบบังคับ (Threat Oriented) และพฤติกรรมในลักษณะแก้ปัญหา (Problem Oriented) ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูสองแบบ คือ แบบฝึกให้พึ่งตนเอง กับแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง และนอกจากนี้ยังจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศ ในคุณลักษณะทางจิตวิทยาเกี่ยวกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลว่าแตกต่างกันหรือไม่มากนัก เพียงใด

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนรัฐบาลใน จังหวัดชลบุรี จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนแสนสุข โรงเรียนชลบุรี "สุขบท" และโรงเรียนศรีราชา จำนวนทั้งสิ้น 280 คน เป็นนักเรียนชาย 130 คน นักเรียนหญิง 150 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัว ซึ่งผู้เขียนสร้างขึ้นเอง
2. แบบสอบถามลักษณะการอบรมเลี้ยงดู ผู้เขียนได้ปรับปรุงจากแบบสอบถามของ มาลา วิรุฒานนท์ ซึ่งได้ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของ วินเทอร์บัททอม (Winterbottom) จำนวน 34 ข้อ ถามถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ โดยข้อที่เป็นการถามถึงการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง ข้อนี้เป็นการถามถึงการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง
3. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล แบบทดสอบที่ใช้วัดพฤติกรรมตอบสนองที่แสดงออกใน 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมลักษณะบีบบังคับ และพฤติกรรมลักษณะแก้ปัญหา และใน 3 ทิศทาง (คือ ทิศทางสู่ภายนอก ทิศทางสู่ภายใน และทิศทางที่ไม่ใช่สู่ภายนอกหรือภายใน รวมเป็น พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล 6 แบบ) และผู้เขียนได้อาศัยแบบทดสอบของ ปราชญ์ฉบับ กัทธเนตร (ปราชญ์ฉบับ กัทธเนตร, 2515) มาใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้โดยไม่ได้อดัดแปลงใดๆทั้งสิ้น

แบบสอบถามนี้มี 25 ข้อ แต่ละข้อสร้างเป็นสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง และมี
พฤติกรรมตอบสนอง 6 แบบ ให้เลือก ให้ผู้ตอบเลือกแบบพฤติกรรม 2 แบบเป็นพฤติกรรมตอบสนอง
โดยที่แบบที่หนึ่งให้เลือกพฤติกรรมซึ่งตรงหรือใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิด หรือพฤติกรรมที่นักเรียน
เคยทำมากที่สุด อีกแบบหนึ่งให้เลือกพฤติกรรมซึ่งห่างไกล ไม่ใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิดหรือเป็น
พฤติกรรมซึ่งนักเรียนไม่เคยคิดทำหรือปฏิบัติเช่นนั้นเลย แบบทดสอบนี้มี 15 สเกล ในลักษณะของ
Rating Scale ที่กำหนดความใกล้เคียงหรือไกลของความรู้สึกต่อพฤติกรรมตอบสนองที่ให้เลือก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้จัดกระทำข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. การหาค่าสถิติพื้นฐาน เช่น

ผลรวมของคะแนนทั้งหมด (ΣX)

ผลรวมของกำลังสองของคะแนนทั้งหมด (ΣX^2)

ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนสองชุด (ΣXY)

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)

ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และความแปรปรวน (s^2)

2. การเปรียบเทียบลักษณะภูมิหลังบางประการของกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปรียบเทียบ เป็นคะแนนร้อยละ

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลทั้ง 2 ลักษณะ โดยเปรียบเทียบ
ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูสองแบบ คือ แบบฝึกให้ตนเองกับแบบยับยั้งการฟังตนเอง
และเปรียบเทียบระหว่างเพศชาย และเพศหญิง โดยใช้ t-test

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ขอสรุปได้ตามข้อสมมุติฐานที่ตั้งไว้ทั้งหมด ดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม

1. การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ และ
ลักษณะแก้ปัญหาของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง
พบว่า

1.1 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง กับแบบยับยั้งการพึ่ง
พึ่งตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับไม่แตกต่างกัน

1.2 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใดให้พึ่งตนเอง กับแบบยังการพึ่งตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ และ ลักษณะแก้ปัญหาของนักเรียนเพศเดียวกัน ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน พบว่า

2.1 นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบผิดให้ฟังตนเอง มีพฤติกรรม
ตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

2.2 นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการยังการพึ่งตนเอง มีพฤติกรรม
ตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะมีปัญหามากกว่าลักษณะแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

2.3 นักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบผิดๆ หนึ่งตนเอง มีพฤติกรรม
ตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะมีปัญหามากกว่าลักษณะแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

2.4 นักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง มีพฤติกรรม
ตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะมีบับังคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอนสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหา ของนักเรียนเพศเดียวกันที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน พบว่า

3.1 นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบผิดให้ฟังตนเอง กับนักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะเป็นบึงกับไม่แตกต่างกัน

3.2 นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกหัดให้ตัวเอง กับนักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน

3.3 นักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ซึ่งตนเอง กับนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองของระหว่างบุคคลในลักษณะเป็นบังคับ ไม่แตกต่างกัน

3.4 นักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง กับนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแกว่งกวาดไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับ และ
ลักษณะแก้ปัญหา ในกลุ่มตัวอย่างทางเพศคนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน พบว่า

4.1 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบผิดให้ฟังตนเอง มีพฤติกรรมชอบสนองระหว่างมุกกลในลักษณะบีบบังคับ ไม่แตกต่างกัน

4.2 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกัน

4.3 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะมีบังคับ ไม่แตกต่างกัน

4.4 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มแข็งการพึ่งตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะปัจจุบันกับ
ลักษณะเก่า ในกลุ่มตัวอย่างต่างเพศกัน ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน พบว่า

5.1 นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบผิดได้ทั้งตนเอง กับนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยังการทั้งตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองในลักษณะบีบบังคับไม่แตกต่างกัน

5.2 นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบผิดให้ฟังตนเอง กับนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยังการฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองในลักษณะแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน

5.3 นักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง กับนักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะปีบยังคืบไม่แตกต่างกัน

5.4 นักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง กับนักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองของระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน

6. การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ระหว่างพฤติกรรมในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหาของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชายและหญิงทั้งหมด โดยไม่แยกกลุ่มตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดู

6.1 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงทั้งหมด มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ ไม่แตกต่างกัน

6.2 นักเรียนชายมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะแก้ปัญหา มากกว่านักเรียนหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ระหว่างพฤติกรรมในลักษณะบีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหา ระหว่างนักเรียนทั้งหมดที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน โดยไม่แยกเพศ พบว่า

7.1 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7.2 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

8. การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ระหว่างพฤติกรรมในลักษณะบีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหาของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงทั้งหมด พบว่า

8.1 นักเรียนชายมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับ มากกว่าลักษณะแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

8.2 นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับ มากกว่าลักษณะแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

อภิปรายผล

/ การศึกษาเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ คือ แบบฝึกให้พึ่งตนเอง กับแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง ที่มีผลต่อพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลนั้น ปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง กับแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล

ในลักษณะบีบบังคับ หรือลักษณะแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1.1 และ 1.2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหา เป็นพฤติกรรมรวมของพฤติกรรมย่อย ดังเช่น พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ ประกอบด้วยพฤติกรรมทำห็นบุคคลอื่น พฤติกรรมทำห็นตนเอง และพฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัย ขณะเดียวกันพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา ประกอบด้วยพฤติกรรมแก้ปัญหาคับบุคคลอื่น พฤติกรรมแก้ปัญหาคับตนเอง และพฤติกรรมแก้ปัญหาคับโดยถือว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเอง ยอมสงวนไปไ้เอง เนื่องจากพฤติกรรมทั้งสองลักษณะดังกล่าวมีองค์ประกอบย่อยหลายพฤติกรรมรวมกัน โดยเฉพาะนักเรียนอาจแสดงพฤติกรรมย่อยพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งเด่นและได้คะแนนพฤติกรรมนั้น ๆ สูง ขณะเดียวกันกลับได้คะแนนต่ำในอีกพฤติกรรมหนึ่งซึ่งเป็นองค์ประกอบของพฤติกรรมลักษณะบีบบังคับ ทำนองเดียวกัน นักเรียนก็อาจจะได้คะแนนพฤติกรรมย่อยพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งสูงในพฤติกรรมแก้ปัญหา แต่กลับได้คะแนนต่ำในอีกพฤติกรรมหนึ่ง ฉะนั้นจึงทำให้ผลรวมของคะแนนพฤติกรรมลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน ดังเช่น ผลการศึกษาของ ปรากฏาฉบับ กัทเเนตร (ปรากฏาฉบับ กัทเเนตร, 2515) ซึ่งพบว่ากลุ่มนักเรียนชาย มีทัศนคติในทางบวกต่อพฤติกรรมทำห็นบุคคลอื่นมากกว่ากลุ่มนักเรียนหญิง โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างในต่างจังหวัด ผลเช่นนี้ย่อมชี้ให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีพฤติกรรมทำห็นบุคคลอื่นสูง ขณะเดียวกันผลจากการศึกษาครั้งนั้นยังพบว่า กลุ่มนักเรียนชายมีทัศนคติในทางบวกต่อพฤติกรรมแก้ปัญหามากกว่ากลุ่มนักเรียนหญิง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีทัศนคติในทางบวกต่อพฤติกรรมทั้งในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหา ผลการศึกษานี้ย่อมสอดคล้องกับผลการศึกษาครั้งนี้ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ห็นตนเองและแบบยับยั้งการห็นตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับหรือแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกัน

สำหรับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหาของนักเรียนเพศเดียวกัน ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน ปรากฏว่า ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนชายหรือนักเรียนหญิง หรือได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใดใน 2 แบบดังกล่าวแล้ว จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 2.1 ถึง 2.4 ทั้งนี้^{หมายเหตุ}อาจเป็นเพราะว่าครอบครัวไทยส่วนใหญ่ให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรในลักษณะหักห้าม (inhibition) ถือค่านิยมไว้อำนาจ (authoritarian)

ค่านิยมอาวุโส (Seniority) ค่านิยมอัตตาธิปไตย (Autocratic) เพื่อให้สอดคล้องกับค่านิยมทางวัฒนธรรม คือความสุภาพ การรู้จักผู้หลักผู้ใหญ่ รู้จักสัมมาการะวะ เป็นต้น จึงทำให้เด็กไทยมีพฤติกรรมในลักษณะที่อาย ไม่กล้าแสดงออก (Nuanpen, 1968 : 175, 184, 188) ซึ่งลักษณะดังกล่าวยอมขัดกันกับลักษณะแก้ปัญหาที่ต้องอาศัยพฤติกรรมในลักษณะกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออกเพื่อการแก้ปัญหา, อย่างไรก็ตามที่พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในกลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมตอบสนองในลักษณะที่บ่มบงคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหานั้น สาเหตุอีกประการหนึ่งนั้น อาจเป็นเพราะว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว คงได้รับการอบรมเลี้ยงดูในลักษณะที่พ่อแม่เฝ้าเลี้ยงดูเพื่อให้ลูกใกล้ชิด อันเป็นการคาดหวังเอาจากเด็กมากเกินไป ทำให้เด็กมีอารมณ์ขุ่นมัว ไม่อยากสมาคมกับใคร (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ, 2518 : 97) ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้เข้าลักษณะ "พฤติกรรมบ่มบงคับ" และจากการศึกษาคุณค่าของ วินิจ เกตุขำ (วินิจ เกตุขำ, 2515 : 49) ปรากฏว่าระหว่าง การอบรมเลี้ยงดูสามแบบคือ การให้ความรัก การลงโทษ และการเรียกร้องเอาจากเด็กนั้น ร้อยละ 79.71 เป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบการเรียกร้องเอาจากเด็ก ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูลักษณะเช่นนี้จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมลักษณะบ่มบงคับสูง อันจะเพิ่มโทษจากเด็กเป็นบุคคลประเภทชอบตำหนิ ชอบเถียงหรือคัดค้านผู้อื่น อันเป็นวิธีการเรียกร้องความสนใจจากผู้อื่น ด้วยเหตุนี้อาจเป็นได้ที่ว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง และยับยั้งการพึ่งตนเองจากการที่บิดาครั้งนี้ จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูในแบบเรียกร้องเอาจากเด็กสูงด้วย จึงทำให้เด็กกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในลักษณะที่บ่มบงคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังกล่าว

✓ สำหรับกลุ่มตัวอย่างเพศเดียวกันที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน กล่าวคือกลุ่มหนึ่งได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง กับอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง ผลปรากฏว่าทั้งสองกลุ่มมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะที่บ่มบงคับไม่แตกต่างกัน และมีพฤติกรรมในลักษณะแก้ปัญหาไม่แตกต่างกันด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทั้งสองกลุ่มได้รับการอบรมเลี้ยงดูในลักษณะไม่แตกต่างกันมากนัก จะเห็นได้จากผลการศึกษาดังเมืองหลังของกลุ่มตัวอย่าง (ตาราง 3, 4 และ 5) ซึ่งพบว่า ไม่ว่าครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน แยกกันอยู่ หย่าร้าง มีชีวิตอยู่ทั้งคู่ พ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่งเสียชีวิต หรือพ่อแม่มีอาชีพใด ๆ (ยกเว้น รับราชการ) จะปรากฏว่าส่วนใหญ่ชีวิตการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองสูงกว่าแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง และร้อยละของการฝึกให้พึ่งตนเองของแต่ละกลุ่มไม่แตกต่างกันมากนัก อีกประการหนึ่งอาจจะเป็นได้ว่าแบบของ

การอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบนี้ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธกันกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลทั้งสองลักษณะ หรืออาจจะแตกต่างกันในพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบของพฤติกรรมทั้งสองลักษณะก็ได้ แต่เนื่องจากพฤติกรรมทั้งสองลักษณะเป็นผลรวมของคะแนนในพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบ จึงทำให้คะแนนผลรวมของพฤติกรรมทั้งสองลักษณะไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลดังกล่าว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปราชาวุฒปน์ กัทธเนตร (ปราชาวุฒปน์ กัทธเนตร, 2515 : 206) ที่พบว่า ไม่ว่าเพศชายหรือหญิง จะมีทัศนคติต่อพฤติกรรมกำหนดบุคคลอื่น (องค์ประกอบหนึ่งของพฤติกรรมในลักษณะบีบบังคับ) และต่อพฤติกรรมแก้ปัญหาที่บุคคลอื่น (องค์ประกอบหนึ่งของพฤติกรรมแก้ปัญหา) ไม่แตกต่างกัน

เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะบีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหา ระหว่างเพศชายและหญิง ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน หรือได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน พบว่าไม่ว่าจะเปรียบเทียบระหว่างเพศชายและหญิง ระหว่างกลุ่มอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน หรือต่างกัน จะปรากฏว่าทุกกลุ่มมีพฤติกรรมตอบสนองในพฤติกรรมลักษณะบีบบังคับ หรือลักษณะแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4.1 ถึง 4.4 และ 5.1 ถึง 5.4 แต่อย่างไรก็ตาม พบแนวโน้มว่าเพศชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าเพศหญิง ฉะนั้น ถ้าเพิ่มกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้นกว่านี้อาจพบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญได้ แนวโน้มนี้อาจแสดงให้เห็นว่าสังคมไทยยอมรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเฉพาะอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูแบบไว้อำนาจ ยึดค่านิยมอาวุโส จึงทำให้เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะมีความรู้สึกผิด (guilty) มากกว่าเพศชาย (Buss and Brock, 1963 : 345-350) นอกจากนี้ เบนเนต (Bennett and Others, 1959 : 101-105) ยังพบว่า เพศหญิงเป็นเพศที่เก็บกอดความรู้สึกไว้มาก จึงแสดงความรู้สึกก้าวร้าวออกมาให้เห็นน้อยกว่า ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสังคมกำหนดบทบาทของเพศหญิงให้อยู่ในกรอบของประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามมากกว่า และโดยเหตุที่ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะรวม ๆ คือ ลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหา ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูสองแบบ มักจะไม่พบความแตกต่างใด ๆ อาจเป็นไปได้ดังที่กล่าวมาตอนต้น ๆ ว่า การอบรมเลี้ยงดูทั้งสองลักษณะ คงจะไม่มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทั้งสองลักษณะประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งก็คือ เมื่อเปรียบเทียบลักษณะพฤติกรรมทั้งสองลักษณะซึ่งเป็นส่วนรวมของพฤติกรรมย่อยๆ จึงทำให้ได้ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน แต่ค่าความต่างการเปรียบเทียบในลักษณะพฤติกรรมย่อย คงจะพบความแตกต่างบ้างก็เป็นได้

ส่วนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ระหว่างพฤติกรรมในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะ
 แก่ปัญหาของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงทั้งหมด โดยไม่จำแนกตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดู ปรากฏ
 ว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับไม่แตกต่างกัน
 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 6.1 ทั้งนี้หมายความว่า ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศชายและ
 เพศหญิงต่อพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ แต่อาจจำแนกพฤติกรรมในลักษณะ
 บีบบังคับออกเป็นองค์ประกอบย่อย ก็อาจพบความแตกต่างกันก็เป็นได้ อย่างไรก็ตาม การที่พฤติกรรม
 ตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับของนักเรียนชายและหญิงไม่แตกต่างกันนั้น อาจเป็นเพราะ
 ว่า ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงต่างก็ได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาแบบเดียวกัน โดยเฉพาะพฤติกรรม
 ตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ มีองค์ประกอบพฤติกรรมย่อย คือ พฤติกรรมทำหิบุคคลอื่น
 พฤติกรรมทำหิตตนเอง และพฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัย การที่เด็กมีพฤติกรรมทำหิตตนเองสูง จะมี
 ความมั่นคงทางอารมณ์น้อย (Nuanpen, 1968 : 155-186) และการที่เด็กมีพฤติกรรมทำหิตตนเอง
 มากนั้น ก็จะเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูในลักษณะใจอ่อน และเข้มงวดกวดขัน (Henry,
 1956 : 35-38) ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูลักษณะดังกล่าวเท่ากับเป็นการยับยั้งการพึ่งตนเองของเด็ก
 อีกด้วย ส่วนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหานั้น พบว่านักเรียนชายมีพฤติกรรม
 ตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะดังกล่าวมากกว่านักเรียนหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 ซึ่งผลข้อนี้เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 6.2 และสอดคล้องกับผลการคนกว่าของ ปราชาฐานันท์ กัทธเนตร
 (ปราชาฐานันท์, กัทธเนตร, 2515 : 184, 199) ที่พบว่ากลุ่มนักเรียนชายทั้งหมด มีทัศนคติใน
 ทางบวกต่อพฤติกรรมแก้ปัญหามากกว่ากลุ่มอื่น (องค์ประกอบหนึ่งของพฤติกรรมลักษณะแก้ปัญห) มากกว่า
 นักเรียนหญิงทั้งหมด จากการศึกษารังนี้ยังพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างในต่างจังหวัดมีทัศนคติใน
 ทางบวกต่อพฤติกรรมแก้ปัญหามากกว่ากลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพฯ ผลดังกล่าวย่อมสนับสนุน
 ผลการศึกษารังนี้เป็นอย่างดี ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนชายโดยเฉพาะจังหวัดชลบุรี
 ซึ่งถือเป็นนักเรียนในต่างจังหวัดด้วย อาจได้รับการอบรมเลี้ยงดูตามความเชื่อที่ว่า การอบรมเลี้ยงดู
 ในต่างจังหวัดมีแนวโน้มที่จะเป็นแบบปฏิบัติ หรือยึดถือประเพณีเคร่งครัด ให้โอกาสและสิทธิแก่เด็กน้อย
 และมักบังคับเด็กให้อยู่ในโอวาท โดยการทำโทษทางร่างกายมากกว่าทำโทษทางจิตวิทยา เด็กใน
 ต่างจังหวัดจึงมีแนวโน้มที่จะขึ้นอยู่กับผู้ใหญ่อยู่มาก (Douran and Adelson, 1966 : 311-316)
 และจากการศึกษาของ ออดอร์โน และคณะ (Adorno and Others, 1950 : 406) พบว่า

พฤติกรรมแก้ปัญหาที่บุคคลอื่น มีรากฐานมาจากค่านิยมที่ยึดถือชนบประเพณีเคร่งครัด ซึ่งการยึดถือค่านิยมลักษณะเช่นนี้ก็เท่ากับเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม และมีความสัมพันธ์โดยตรงกับพฤติกรรมก้าวร้าว (Tolor and Janowiec, 1968 : 206-209) ผลจากการศึกษาของปราชญ์อาณานิคม กัทเธเนตร (ปราชญ์อาณานิคม กัทเธเนตร, 2515 : 200) นั้น เพศชายมีความก้าวร้าวมากกว่าเพศหญิง จึงทำให้เพศชายมีพฤติกรรมแก้ปัญหาที่บุคคลอื่นมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากสังคมไทยไม่ค่อยเข้มงวดกวดขันกับเพศชายด้านพฤติกรรมก้าวร้าวต่อบุคคลอื่นเท่าเพศหญิง ซึ่งผลการศึกษาของ เซียร์ส และคณะ (Sear and Other, 1957) จะสนับสนุนข้อความดังกล่าวอย่างดี ผลดังกล่าวคือ ความก้าวร้าวถือเป็นตัวแปรที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง ในการกำหนดพฤติกรรมเด็กชายจะมีความก้าวร้าวทางกาย และมีพฤติกรรมเป็นไปในทางลบ เช่น เรียกร้องความสนใจจากบุคคลอื่น โดยทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อน คอตาณสังคมมากกว่าเด็กหญิง นอกจากนี้เซียร์สและคณะยังพบว่า พ่อแม่อเมริกันเลี้ยงดูลูกในลักษณะที่ยอมให้เด็กชายแสดงความก้าวร้าวต่อพ่อแม่ได้มากกว่าเด็กหญิง ฉะนั้นผลการค้นคว้าครั้งนี้จึงพบว่า นักเรียนชายมีพฤติกรรมในลักษณะแก้ปัญหา (ซึ่งมีพฤติกรรมแก้ปัญหาที่บุคคลอื่นเป็นองค์ประกอบ) มากกว่านักเรียนหญิง

สำหรับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหาของนักเรียนทั้งหมดที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกัน ผลปรากฏว่านักเรียนทั้งหมด มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ นักเรียนทั้งหมดมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะบีบบังคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสังคมไทยนั้น คนส่วนใหญ่ยังมีความรู้สึกนึกคิดทางอนุรักษนิยม ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น กลัวต่อการเปลี่ยนแปลง ไม่ชอบความขัดแย้ง จึงไม่กล้าที่จะแก้ปัญหาเพราะการแก้ปัญหาเป็นลักษณะที่จะต้องเข้าไปปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่าง (อานนท์ อาภาภิรม, 2517 : 15) ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีคะแนนพฤติกรรมในลักษณะแก้ปัญหาคำ วนะเดียวกันเนื่องจากชนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่สังคมไทยยึดถือและปฏิบัติกัน เช่น การเคารพเชื่อถือเป็นตัวบุคคล เคารพผู้ใหญ่หรือผู้อาวุโส การถือค่านิยมวางอำนาจสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ถือเป็นอำนาจควบคุมจากภายนอก (External Control) ซึ่งมีอิทธิพลยิ่งต่อพฤติกรรมของเด็ก ดังที่กล่าวมาแล้วว่าสังคมใดที่ถือค่านิยมวางอำนาจ มักจะอบรมเลี้ยงดูลูกในแบบบีบบังคับควบคุมหรือวางอำนาจเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูลักษณะเช่นนั้น จะทำให้เด็กมีพฤติกรรม

การก้าว (Tolor and Janowiec, 1968 : 206-209) ขณะเดียวกันพฤติกรรมก้าวร้าวนี้ อาจปรากฏในรูปแบบของพฤติกรรมตำหนิบุคคลอื่น ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของพฤติกรรมลักษณะ ปืบบังคับ ดังที่ ปราชญาลปน กัทเเนตร (ปราชญาลปน กัทเเนตร, 2515, 200) พบว่า นักเรียนชายที่มีความก้าวร้าว จะมีทัศนคติทางบวกต่อพฤติกรรมตำหนิบุคคลอื่น จากการที่นักเรียน มีพฤติกรรมลักษณะปืบบังคับมากกว่าการแก้ปัญหา มีข้อที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งก็คือพฤติกรรม ลักษณะปืบบังคับ ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย คือ พฤติกรรมตำหนิบุคคลอื่น พฤติกรรมตำหนิตนเอง และ พฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัยนั้น เป็นพฤติกรรมที่บุคคลตอบสนองในลักษณะซึ่งก่อให้เกิดความตึงเครียด ความวิตกกังวล และความขัดแย้ง โดยลักษณะดังกล่าว จะทำให้นักแสดงออกใน 2 ลักษณะคือ เก็บกด หรือ ก้าวร้าว โดยลักษณะการตำหนิตนเอง เท่ากับเป็นการยอมรับสภาพ อันนั้น จะช่วยความเต็มใจ หรือจำเป็นต้องยอมรับเพื่อเป็นการรักษามารยาททางสังคม อันเป็น สิ่งที่ได้รับการปลูกฝังในค่านิยม ขนบประเพณีมานานก็เป็นได้ และโดยลักษณะตำหนิบุคคลอื่น ก็เข้าลักษณะของการลดความตึงเครียดลง การที่บุคคลตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เท่ากับเป็นการปรับแก้ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในขณะนั้นนั่นเอง ดังนั้น ถ้าจะพิจารณาถึงพฤติกรรมในลักษณะปืบบังคับในแง่ของการปรับตนเอง ก็อาจจะพูดได้ว่า ส่วนใหญ่บุคคลจะแสดง พฤติกรรมออกมาในรูปของกลวิธีป้องกันตนเอง (Defense Mechanism) ดังนั้น การตำหนิผู้อื่น จึงเข้าลักษณะของกลวิธีที่เรียกว่า Projection คือการกล่าวโทษผู้อื่น หรือสิ่งอื่น อาจเข้าลักษณะ Displacement คือการย้ายหรือระบายอารมณ์ไปที่บุคคลอื่นหรือสิ่งอื่น อันเป็นลักษณะของการ ก้าวร้าวแบบหนึ่ง ส่วนการตำหนิตนเอง อาจเป็นการใช้กลวิธีที่เรียกว่า Repression คือการ เก็บกดความรู้สึกผิดเอาไว้ ส่วนการยกโทษหรือให้อภัยนั้น อาจเข้าได้กับกลวิธีที่เรียกว่า Undoing คือกระบวนการที่ทำผิดแล้วสารภาพผิด อาจแสดงออกในรูปของการขอโทษ และยอมรับโทษ อย่างไร ก็ดี พอสรุปได้ว่า การที่นักเรียนได้คะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะปืบบังคับมาก อาจเป็นเพราะว่าสังคมไทยมีพ่อแม่เจ้านานไม่น้อยที่อบรมเลี้ยงดูลูกใน 4 แบบ คือ แบบไม่ยอมรับ (Rejection) แบบรักถูกเกินไป (Over Protection) แบบควบคุมเกินไป (Domination) และแบบปล่อยปละละเลย (Over-Indulgence) ซึ่งโดยลักษณะการอบรมเลี้ยงดูทั้งสี่แบบจะให้ ผลเสียแก่ลูก กล่าวคือแบบแรกจะทำให้ลูกเป็นได้ 2 ลักษณะ คือ เก็บกด และ ก้าวร้าว แบบที่สอง ทำให้ลูกซื่อซลาดไม่เป็นตัวของตัวเอง ไม่ชอบการแก้ปัญหา ไม่กล้าแสดงออก แบบที่สาม ทำให้ลูก

ไม่กล้าแสดงออก มีความวิตกกังวลสูง มีพฤติกรรมก้าวร้าวเจียน แบบที่สี่ ทำให้ลูกเป็นคนไม่มีระเบียบวินัย มีความก้าวร้าว และต่อต้านคนอื่น (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ, 2518 : 154-157) ภัยคุกคามนี้จึงน่าจะเป็นเหตุผลที่ทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าการแก้ปัญหา โดยเฉพาะลักษณะการแก้ปัญหานั้นในสังคมไทยแทบจะไม่ได้เน้นถึงการแก้ปัญหานั้นเลย

เมื่อทำการเปรียบเทียบระหว่างพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลสองลักษณะ คือ ลักษณะบีบบังคับ และลักษณะแก้ปัญหา ของนักเรียนชายและหญิง ผลการศึกษพบว่านักเรียนชายทั้งหมดมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 7.1 ที่ตั้งไว้ว่า "นักเรียนชายทั้งหมดจะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหามากกว่าลักษณะบีบบังคับ" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลต่างๆ ดังต่อไปนี้บางส่วนแล้ว คือ สังคมไทยถือค่านิยมอาวุโส ค่านิยมไว้อำนาจ มักยอมรับเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจ (Authoritarian) ทำให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าการแก้ปัญหา เพราะการเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม เป็นการยับยั้งการพึ่งตนเองของเด็ก ยับยั้งความคิดสร้างสรรค์ ลักษณะความเป็นผู้นำของเด็ก ทำให้เด็กไขว่คว้าคิด ไม่กล้าแสดงออก เด็กจึงไม่ชอบการแก้ปัญหา แต่กลับจะมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวหรือเก็บกด มีความเครียดสูง พร้อมทั้งจะตำหนิหรือโทษคนอื่นในลักษณะ Projection ขณะเดียวกัน เมื่อถูกอำนาจภายนอกเข้าควบคุม เด็กจะหันกลับมาโทษตนเอง โทษตนเอง ซึ่งก็เป็นลักษณะของความก้าวร้าวเช่นกัน และในทางกลับกัน พฤติกรรมลักษณะแก้ปัญหาย่อมมีน้อย ดังนั้นสมมุติฐานข้อ 7.2 ย่อมเป็นจริง กล่าวคือ นักเรียนหญิงจะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าการแก้ปัญหา ทั้งนี้เพราะทั้งนักเรียนหญิงและนักเรียนชายถือค่านิยม และยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีในสังคมไทยไม่แตกต่างกัน โดยเฉพาะนักเรียนหญิงกลับจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูในลักษณะที่ค่อนข้างเข้มงวดกวดขันเรื่องมารยาทสังคม และระเบียบประเพณีมากกว่าชาย ซึ่งเท่ากับหญิงได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบบังคับควบคุมมากกว่า ย่อมไม่มีข้อสงสัยว่าพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลของนักเรียนหญิงจะเป็นลักษณะบีบบังคับมากกว่าการแก้ปัญหา

ข้อเสนอแนะ

ก. สำหรับผู้ที่จะทำการวิจัยต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ออกศึกษาตัวแปร พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบย่อย คือ พฤติกรรมทั้ง 6 แบบ จึงทำให้ผลของการเปรียบเทียบ พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ไม่แตกต่างกันเสียเป็นส่วนมาก และไม่ชัดเจนในการตีความหมาย ฉะนั้น ถ้าจะมีการวิจัยครั้งต่อไปในเรื่องนี้ ก็น่าที่จะแยกศึกษาตัวแปรพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบย่อยด้วย ไม่ได้แยก ไม่แตกต่าง

2. ควรจะได้ทำการวิจัยซ้ำในเรื่องนี้ โดยเปลี่ยนตัวแปรบางตัว เช่น ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบต่าง ๆ พร้อมทั้งเพิ่มตัวแปรบางตัว อาทิเช่น สถานะทางเศรษฐกิจ อาชีพ ของพ่อแม่ เป็นต้น เพื่อจะได้ช่วยให้สาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ ชัดเจนกว้างขวางมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะถ้าสามารถทำการวิจัยในรูปของการทดลองควบคู่แล้วจะเป็นการดียิ่งขึ้น

3. ควรจะได้ทำการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ เช่น ความเชื่อแบบต่าง ๆ ทัศนคติ กำนัชม กับบุคลิกภาพของบุคคล ทั้งนี้เชื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาคำถามขัดแย้งระหว่างบุคลิกภาพแบบใหม่ กับค่านิยมของสังคมแบบเดิม และเพื่อจะได้หาทางแก้ไขปัญหของสังคมโดยตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพขึ้น

4. น่าจะได้ทำการวิจัยให้ลึกซึ้งต่อไปว่า เพราะสาเหตุใด หรือเพราะอิทธิพลของตัวแปรตัวใด ที่ทำให้พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับของนักเรียนแต่ละกลุ่มมากกว่าพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา

ข. ข้อเสนอแนะสำหรับพ่อแม่ ครูอาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้พบว่า ไม่ว่ากลุ่มตัวอย่างจะเป็นเพศชายหรือหญิง และไม่ваกลุ่มดังกล่าวจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ทั้งตนเอง หรือแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหา ผลดังกล่าวนี้ผู้เขียนเชื่อว่าขึ้นอยู่กับอิทธิพลของความคิดแบบเดิม เช่น ความกึกในเรื่องอัตตาธิปไตย ความมีอาวุโส การศึกษาแบบยึดตามประเพณี คือปฏิบัติตามแบบแผนเก่า ๆ ที่เคยปฏิบัติต่อ ๆ กันมา โดยไม่ได้วิเคราะห์ถึงความเหมาะสมว่าเหมาะสมกับสภาพการณ์ และสถานการณ์ตอนนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด การสอนให้เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่โดยไม่ให้โต้แย้ง อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู และยึดค่านิยมหรือประเพณีอย่าง

แน้นแพ้น โดยเหตุนี้ ทำให้บุคคลขาดความกระตือรือร้น ความกึกสร้างสรรค หรือขาดความพยายามที่จะคิดแก้ไขปัญา ทางคนก็ต่างรอดถึงวาระของคนที่จะเป็นใหญ่ตามระบบอาวุโส จึงไม่คิดที่จะแก้ไขปัญาสิ่งใดนั้นประการหนึ่ง อิทธิพลที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือในระบอบสังคมไทยมีความเกรงใจอยู่สูง/ถึงที่ บลันชาร์ด (Blanchard, 1958 : 482) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า คนไทยยึดถืออุเบกขา หรือความวางเฉยอยู่เสมอและมากเกินไป จนบางครั้งทำให้เป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าในการทำงาน เช่น การพูดว่า "ไม่เป็นไร" "ใจเย็น ๆ" "เฉย ๆ ใจตัวเอง" และ "เกรงใจ" ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะต้องการรักษาหน้าหรือรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อกันไว้ จึงทำให้ดูเหมือนว่าบางครั้งสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นไปในลักษณะสวมหน้ากากเข้าหากัน ปีกบึงชาตของชนไทย กล่าวคือมักจะแสดงความรู้สึกออกมาตรงกันข้ามกับความรู้สึกที่แท้จริง เพื่อหลีกเลี่ยงข้อขัดแย้งระหว่างบุคคล ซึ่งลักษณะดังกล่าวทำให้คนไทยไม่ชอบการแก้ปัญหา เพราะการแก้ปัญหาสิ่งหนึ่งสิ่งใดจะต้องมีการปฏิบัติในลักษณะที่ต้องเข้าไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความขัดแย้ง หรือต้องมีการโต้เถียงกันขึ้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ขัดกับบุคลิกภาพของคนไทยที่เป็นคนขี้อาย ไม่ชอบการแสดงออกหรือไม่ชอบการถกเถียงกับใคร (Kaplan, 1961 . 647-648)

ดังนั้น จึงน่าที่จะได้มีการปรับปรุงแก้ไขสภาพการบางอย่าง อาทิเช่น วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ก็น่าที่จะอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้เด็กพึ่งตนเองมากขึ้น ให้ประชาธิปไตยแก่เด็กมากขึ้น เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น หรือโต้แย้งผู้ใหญ่อยู่บ่อยๆ ควรจะถือความมีเหตุผลให้มากกว่าความมีอาวุโสประการเดียว ฝึกให้เด็กได้คิดและได้แก้ไขปัญาของตนเอง โดยผู้ใหญ่เป็นแต่เพียงผู้คอยช่วยเหลือและได้คำแนะนำเท่านั้น ผู้ใหญ่ไม่ควรจะทำทุกสิ่งทุกอย่างให้กับเด็กหรือคอยช่วยเหลือเด็กอยู่ตลอดเวลา ในด้านการอบรมสั่งสอนทั้งทางบ้านและทางโรงเรียนก็เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ควรจะอบรมสั่งสอนเด็กในลักษณะที่เป็นการฝึกเด็กให้รู้จักช่วยเหลือตนเองมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นโต้แย้ง ฝึกให้เด็กรู้จักใช้เหตุผล ฝึกให้รู้จักแก้ไขปัญา และรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น โดยผู้ใหญ่คือพ่อแม่ หรือครู เป็นผู้ให้คำแนะนำและตักเตือนเท่านั้น นอกจากนี้สิ่งที่สำคัญยิ่งก็คือ ทั้งพ่อแม่และครู ตลอดจนผู้ใหญ่ในสังคมควรจะปรับปรุงแก้ไขตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กด้วย โดยเฉพาะในด้านความเป็นประชาธิปไตย การมีเหตุผล การปรับปรุงแก้ไขตนเองให้เป็นเยี่ยงอย่างที่ดีที่พ่อแม่จะยึดถือเป็นแนวทางหรือเป็นแบบอย่างใด ซึ่งผู้เขียนเชื่อว่าแบบอย่างหรือเยี่ยงอย่างที่ดีที่เด็กได้พบได้เห็นจากพ่อแม่ ครูอาจารย์ ตลอดจนบุคคลต่างๆ ในสังคมมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการสอนหรือการอบรมสั่งสอนทั้งทางบ้านและทางโรงเรียน หรืออาจจะสำคัญยิ่งไปกว่าอีกด้วยซ้ำ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา คำสุวรรณ วารสารสมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย 2515, หน้า 28-32.
- เกรียง กীরติกกร และ สุนีย์ สิ้นธุเคชะ "ประชาธิปไตยกับปัญหาเยาวชน" วารสาร
แนะแนว ปีที่ 10 ฉบับที่ 42 : ธ.ค. 2518 - ม.ค. 2519, 102 หน้า.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความ
เชื่อมั่นในตนเองกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ปรินิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัย
- วิชาการศึกษา ประสานมิตร 2516, 104 หน้า.
- ธนู แสงศักดิ์ "การศึกษากับเสถียรภาพของประเทศไทย" วารสารการศึกษาแห่งชาติ
4(7) : กุมภาพันธ์ 2513.
- นิพนธ์ ศศิธร "การศึกษากับปัญหาเยาวชน" วารสารแนะแนว ปีที่ 10 ฉบับที่ 42
ธ.ค. 2518 - ม.ค. 2519, 102 หน้า.
- ประมวล คิคคินสัน ทฤษฎีจิตวิทยาว่าด้วยบุคลิกภาพ วิทยาลัยวิชาการศึกษามหาสารคาม
2511, 126 หน้า.
- ประยุทธ์ วัชรเกษม ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่กับผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนรู้ และระดับความมุ่งมั่นในการเรียนของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 โรงเรียน
มัธยมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ปีการศึกษา 2513 ปรินิพนธ์
กศ.ม. 2514, 77 หน้า.
- ปราชญ์ถาปน กัทธเนตร ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการตอบสนองระหว่างบุคคล
ความเกรงใจและการปรับตัว ปรินิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร 2515, 235 หน้า.

มธุรส วีระกำแหง ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การคิดแบบไม่ยึดตนเอง เป็นศูนย์กลาง การยอมรับและการฝึกให้ฟังตนเองและในการยับยั้งการฟังตนเอง ของเด็กไทยเชื้อชาติไทย และเด็กไทยเชื้อชาติจีน ในระดับอนุบาล ปรินิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515, 143 หน้า.

มาลา วิรุณานนท์ ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบการรับรู้และการยอมรับ เลี้ยงดูในการฝึกให้ฟังตนเอง กับในด้านการยับยั้งการฟังตนเอง เปรียบเทียบเด็กในนครหลวงกับเด็กในต่างจังหวัด ในระดับชั้นประถมปีที่ 1 ปรินิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2516, 163 หน้า.

มินนิโซตา, มหาวิทยาลัย สถาบันสวัสดิการเด็ก การเลี้ยงดูและอบรมเด็ก สภาวิจัยแห่งชาติ แปล 2511, 137 หน้า.

ละม้ายมาศ ศรีหัตถ์ และ จรรยา สุวรรณทัต อิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการของเด็ก ที่ตำบลนาป่า จังหวัดชลบุรี โรงพิมพ์คุรุสภา 2510, 185 หน้า.

วารี อินทรวีชา "การเชื่อฟังผู้ใหญ่ในลักษณะสังคมไทย" วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 1(6) : 8-9 ก.ค. 2514

วันเพ็ญ อายุการ การศึกษาลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึง บุคลิกภาพเก็บตัวหรือแสดงตัว กับการยอมรับตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวัยรุ่นในโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดชลบุรี ปรินิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2513, 163 หน้า.

วินิจ เกตุขำ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับเลี้ยงดูของพ่อแม่ กับความกตัญญู ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำ และความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นม.ศ. 3 ใน จังหวัดสุโขทัย ปรินิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515, 106 หน้า.

วีรยุทธ วิเชียรโชติ และ นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ รายงานการวิจัยเรื่องความเกรงใจ
ในคนไทย ฉบับที่ 1 ลักษณะและธรรมชาติของความเกรงใจ กันยายน 2513,
(โรเนียว) 23 หน้า.

วีราภรณ์ เพชรระพงค์ ความเกรงใจกับพฤติกรรมแก้ปัญหาในกลุ่ม ปรินิพนธ์ กต.ม.
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 241 หน้า.

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ สุขภาพจิตเบื้องต้น โครงการตำรา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พินิจโลก 2518, 195 หน้า.

สาโรช คำตัน และคณะ "เด็กมองผู้ใหญ่อย่างไร" วารสารแนะแนว ปีที่ 10,
ฉบับที่ 42 : ธันวาคม 2518 - มกราคม 2519, 102 หน้า.

เสาวดีย์ จันทร์เจดศักดิ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความถนัดทางการเรียน
ปรินิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2514.

อัจฉรา เปรมเปื่องเวส ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว - เก็บตัว ความ
เกรงใจ และการพึ่งตนเอง ของนักเรียนครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
ตอนต้น ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2516 ในวิทยาลัยครูภูเก็ต ปรินิพนธ์
กต.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2517.

อานนท์ อาภาภิรม ลักษณะสังคมและปัญหาสังคมของไทย โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
จำกัด 2517, 150 หน้า.

อัมภา ชยสคมภ "เด็กกับการพัฒนาบุคลิกภาพ" วารสารแนะแนว ปีที่ 7, ฉบับที่ 27
: มี.ย. - ก.ค. 2516, 105 หน้า.

Adorno, T.W., and Others, The Authoritarian Personality, Harper Row, New York, 1950, 988 pp.

Atkinson, John, W., Motives in Fantasy, Action and Society, Affiliated East-West Press, PVT. Ltd., New Delhi, 1966, 873 pp.

Ayer and Bernruter, "A Study of the Relationship between Discipline and Personality Traits in Little Children, "Journal of Genetic Psychology, 15 : 167 - 170, 1937.

Bandura, A., and Walters, R.H., Social Learning and Personality Development, New York, Holt Rinehart and Winston, Inc., 1963, 329 pp.

Barry, Jean, S.J., A Study in Attitude Change, Cornell Thailand Project, 1967, 56 pp.

Bennett, E.M., and Cohen, L.R., "Men and Women : Personality Patterns Constructs," Psychol., Mongr., 59, 1959.

Berger, E.M., "Relationship among acceptance of self, acceptance of others, and MMPI scores," J. Counsel. Psychol., 2, 1955.

Brown, J.S., "Principles of Interpersonal Conflict," Research in Personality, Holt, Rinehart and Winston, Inc., New York, 1963, 627 pp.

Cattell, R.B., Personality and Social Psychology, Robert R. Knapp, Sandiago, 1964, 799 pp.

Chayakul, Pili, "Child Rearing Practices of Middle class Families in Bangkok-Thornburi, Thailand," Thesis Abstract : 1964 - 1970, Kurusapha, 1970, 264 pp.

Combs, A.A., "A Phenomenological approach to adjustment Theory," J. abnorm. Soc. Psychol., 44, 1949.

De Young, J.E., Village Life in Modern Thailand, Los Angeles :
University of California Press, Inc., 1958.

Doris, J., and Sarason, S., "Test anxiety and blame assignment
in a failure situation," J. abnorm. Soc. Psychol., 50,
1955.

Douran, E., and Adelson, J., The Adolescent Experience, John
Wiley & Sons, Inc., 1966, 471 pp.

Ferguson, G.A., Statistical analysis in Psychology and Education,
McGraw-Hill Book Company, New York, 1966, 446 pp.

Garrett, H.E., Statistics in Psychology and Education, Vakins,
Folger and Simons Private Ltd., New York, 1962 & 1966,
491 pp.

Guildford, J.P., Fundamental Statistics in Psychology and Education,
McGraw-Hill Book Company, New York, 1950 & 1956, 633 pp.

Henry, A.F., "Family Role Structure and self blame," Soc. Forces,
35, 1956.

Hoffman, M.L., "Some Psychodynamic Factors in compulsive conform-
mity," J. abnorm. Soc. Psychol., 48, 1958.

McCandless, Boyd R., Children and Adolescents, Holt, Rinehart
and Winston, New York, 1963, 521 pp.

McClelland, David C., and others, The Achievement Motives,
Appleton-Century Crofts, Inc., New York, 1953, pp. 110-111.

Mussen, Paul Henry, and Conger, John Janeway, Child Development
and Personality, Harper and Brother, New York, 1956, 445 pp.

Roemmich, Jerman, "The Need Structure of Public," The Journal
of Education Research, 61 : 24-26, September, 1967.

- Tolor, A., and Janowiec, J.E., "Body boundary, parented attitude and internal - external expectancy," J. Consult & Clin, Psychol., 32 : 2, 1968.
- Watson, G., "Some Personality Differences in Children Related to Strict or Permissive Parental Discipline," Journal of Psychology, 35 : 237 - 249, 1957.
- Wichianrajote, Nuanpen, "A Cross-Cultural Study of Societal Values and Personality of Thai and American Adolescents," Doctorate Thesis, University of Illinois, 253 pp.

๐

,

,

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ตาราง 18 ค่า t ที่ได้จากการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อ ระหว่าง
นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการอบรมเชิงคุณสูงและต่ำ ในการทดลองแบบทดสอบ (Pre-test)

ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t
1	2.81	27	1.00
2	1.79	28	4.80
3	4.41	29	6.89
4	2.07	30	1.25
5	3.07	31	6.12
6	3.34	32	7.13
7	7.44	33	0.29
8	-0.35	34	4.08
9	6.35	35	1.63
10	2.29	36	4.40
11	2.42	37	3.44
12	2.73	38	0.66
13	2.80	39	3.32
14	1.19	40	1.46
15	3.37	41	5.60
16	2.78	42	2.62
17	-2.00	43	2.88
18	3.66	44	1.42
19	0.62	45	2.20
20	-2.85	46	3.67
21	2.70	47	1.25
22	1.86	48	5.19
23	0.00	49	4.12
24	2.74	50	3.77
25	1.85	51	-0.58
26	4.66	52	4.63

ตาราง 19 ค่า t ที่ได้จากการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อ ระหว่างนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูสูงและต่ำ เลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t สูง ๆ สามารถนำไปใช้ในการทดสอบจริงได้

ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t
1	2.81	18	2.07
2	3.34	19	6.89
3	4.41	20	4.66
4	2.29	21	2.42
5	3.07	22	4.80
6	2.73	23	2.20
7	6.35	24	2.62
8	2.78	25	5.60
9	2.80	26	7.13
10	2.74	27	3.37
11	2.70	28	4.63
12	5.19	29	4.12
13	6.12	30	4.40
14	4.08	31	3.44
15	2.88	32	3.67
16	3.67	33	3.77
17	3.32	34	4.63

ตาราง 20 ค่าสถิติพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบตัวแปร เพศ กับพฤติกรรมตนเอง
ระหว่างบุคคลในลักษณะเป็นบั้งกับ

ตัวแปร \ สัญลักษณ์	N	ΣX	$(\Sigma X)^2$	ΣX^2
<u>การอบรมเลี้ยงดู</u>				
แบบฝึกหัดตนเอง	187	39651	1572201601	8930448
แบบฝึกหัดการฟังตนเอง	93	31188	972691344	5509480
<u>เพศ</u>				
เพศชาย	130	28081	788542561	6250352
เพศหญิง	150	32322	1044711684	7019889
ชายที่เลี้ยงดูแบบฝึกหัดตนเอง	91	19677	387184329	4398400
ชายที่เลี้ยงดูแบบฝึกหัดการฟังตนเอง	39	8404	70627216	1851952
หญิงที่เลี้ยงดูแบบฝึกหัดตนเอง	96	20948	438318704	4774170
หญิงที่เลี้ยงดูแบบฝึกหัดการฟังตนเอง	54	11374	129427876	2245719

ตาราง 21 ค่าสถิติพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ ตัวแปรเพศกับพฤติกรรมตอบสนอง
ระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา

ตัวแปร \ สัญลักษณ์	N	Σx	$(\Sigma x)^2$	Σx^2
<u>การอบรมเลี้ยงดู</u>				
แบบฝึกให้ฟังตนเอง	187	31188	972691344	5509480
แบบยับยั้งการฟังตนเอง	93	15066	226984356	2845380
<u>เพศ</u>				
เพศชาย	130	22219	493683961	3896501
เพศหญิง	150	24641	607178881	6473976
ชายที่เลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง	91	15557	242020249	2750927
ชายที่เลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง	39	6662	44382244	1145574
หญิงที่เลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง	96	16237	263640368	2854733
หญิงที่เลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง	54	8404	87328225	1699806

ตาราง 22 แสดงสภาพสมรสของพ่อแม่ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ
เปรียบเทียบเป็นจำนวน และร้อยละ

สภาพการสมรส ของพ่อแม่	ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู					
	แบบฝึกให้ตนเอง		แบบยับยั้งการตนเอง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อยู่ด้วยกัน	151	80.85	77	82.80	228	100
แยกกันอยู่หรือหย่าร้าง	36	19.15	16	17.20	52	100
รวม	187		93		280	

ตาราง 23 แสดงสภาพการมีชีวิตอยู่ของพ่อแม่ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ
เปรียบเทียบเป็นจำนวนและร้อยละ

สภาพการมีชีวิตอยู่ ของพ่อแม่	ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู					
	แบบฝึกให้ตนเอง		แบบยับยั้งการตนเอง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีชีวิตอยู่ทั้งคู่	170	90.91	78	83.87	248	100
พ่อหรือแม่เสียชีวิต	17	9.09	15	16.13	32	100
เสียชีวิตแล้วทั้งคู่	-	-	-	-	-	-
รวม	187		93		280	

ตาราง 24 แสดงลักษณะอาชีพของพ่อ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ
เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละ

ลักษณะอาชีพของพ่อ	ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู					
	แบบฝึกให้พ่อกับตนเอง		แบบข่มขู่การลงโทษตนเอง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ค้าขาย	45	24.06	23	24.73	68	100
รับจ้าง	47	25.13	26	27.96	73	100
รับราชการ	13	6.95	16	17.20	29	100
เกษตรกรรม	42	22.46	10	10.75	52	100
ประมง	13	6.95	5	5.38	18	100
อื่น ๆ	14	7.50	2	2.15	16	100
พ่อสิ้นชีวิต	13	6.95	11	11.83	24	100
รวม	187		93		280	

ตาราง 25 แสดงลักษณะอาชีพของแม่ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ
เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละ

ลักษณะอาชีพของแม่	ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู					
	แบบฝึกหัดตนเอง		แบบมีผู้ช่วยฝึกหัดตนเอง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ค้าขาย	68	36.36	30	32.26	98	100
รับจ้าง	20	10.70	18	19.35	38	100
รับราชการ	5	2.67	2	2.15	7	100
เกษตรกรรม	44	23.53	13	13.98	57	100
ประมง	5	2.67	3	3.23	8	100
อื่น ๆ	41	21.93	23	24.73	64	100
แม่เลี้ยงเดี่ยว	4	2.14	4	4.30	8	100
รวม	187		93		280	

ตาราง 26 แสดงลำดับที่การเกิด ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ
เปรียบเทียบเป็นจำนวน และร้อยละ

ลำดับที่การเกิด	ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู					
	แบบฝึกหัดให้ตนเอง		แบบยับยั้งการพึ่งตนเอง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
คนแรก	36	19.25	27	29.03	63	100
คนกลาง	121	64.71	53	56.99	174	100
คนสุดท้อง	30	16.04	13	13.98	43	100
รวม	187		93		280	

ตาราง 27 แสดงเชื้อชาติของพ่อ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ
เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละ

เชื้อชาติของพ่อ	ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู					
	แบบฝึกให้พึ่งตนเอง		แบบยับยั้งการพึ่งตนเอง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เชื้อชาติไทย	157	83.96	79	84.95	236	100
เชื้อชาติจีน	30	16.04	14	15.05	44	100
เชื้อชาติอื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	187		93		280	

ตาราง 28 แสดงเชื้อชาติของแม่ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ
เปรียบเทียบจำนวน และร้อยละ

เชื้อชาติของแม่	ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู					
	แบบฝึกให้พึ่งตนเอง		แบบยับยั้งการพึ่งตนเอง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เชื้อชาติไทย	170	90.91	84	90.32	254	100
เชื้อชาติจีน	17	9.09	9	9.68	26	100
เชื้อชาติอื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	187		93		280	

ภาคผนวก ข.

แบบสอบถาม

แบบสอบถามวัดการยอมรับเลี้ยงดู

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ของนักเรียน และต้องการทราบว่าพ่อแม่ของนักเรียนปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไรบ้างมากน้อยเพียงใด โดยให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้ออย่างระมัดระวัง แล้วขีดเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องใดของหนึ่งใน 5 ช่องของกระดาษคำตอบข้างแยกไว้ต่างหาก โดยขีดข้อให้ตรงกัน กรุณาทำทุกข้ออย่าเว้นข้อหนึ่งข้อใดเอาไว้ และการที่นักเรียนจะเลือกขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดนั้น ให้ถือเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ขีดของ "ทุกครั้ง" ในกรณีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นทุกครั้ง ไม่เว้นเลย หรือ ปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นอย่างสม่ำเสมอ

ขีดของ "เกือบทุกครั้ง" ในกรณีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นเกือบทุกครั้ง แต่่น้อยกว่าในช่อง "ทุกครั้ง"

ขีดของ "บ่อยครั้ง" ในกรณีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นบ่อย ๆ แต่่น้อยกว่าในช่อง "เกือบทุกครั้ง"

ขีดของ "นาน ๆ ครั้ง" ในกรณีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นเป็นบางครั้ง นาน ๆ จึงจะปฏิบัติเช่นนั้นสักครั้งหนึ่ง

ขีดของ "ไม่เคยเลย" ในกรณีที่พ่อแม่ไม่เคยปฏิบัติเช่นนั้นต่อนักเรียนเลย

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่า

(0) พ่อแม่ปล่อยให้ฉันไปไหนมาไหนได้โดยลำพัง

(00) พ่อแม่ชอบคุยคานันต่อหน้าคนอื่น

	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
(0)				✓	
(00)			✓		

ข้อ (o) ถ้านักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ ตรงช่อง "นาน ๆ ครั้ง" ก็หมายความว่า พ่อแม่ไม่ค่อยปล่อยให้เด็กไปไหนมาไหนตามลำพัง นาน ๆ ครั้งจึงจะอนุญาตให้นักเรียนไปไหนมาไหนตามลำพังได้สักครั้งหนึ่ง

ข้อ (oo) ถ้านักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ ตรงช่อง "บ่อยครั้ง" ก็หมายความว่า พ่อแม่ให้นักเรียนชอบคุยคานักเรียนต่อหน้าคนอื่นอยู่บ่อย ๆ

ต่อไปนี้เป็นแบบสอบถามจริง ขอให้นักเรียนตอบตามความเป็นจริงให้มากที่สุด คำตอบของนักเรียนไม่มีผิดหรือถูก คำตอบทุกคำตอบของนักเรียนถือเป็นความลับทั้งสิ้น ดังนั้นนักเรียนไม่ต้องเขียนชื่อของนักเรียนก็ได้ ก่อนอื่นขอให้นักเรียนเข้าใจว่า "พ่อแม่" ในแบบสอบถามนี้ หมายถึงบุคคลที่ทำให้การอบรมเลี้ยงดูนักเรียนมานานที่สุด และใกล้ชิดกับตัวนักเรียนมากที่สุด (อาจเป็น พ่อแม่ ผู้ปกครอง พี่ ป้า น้า อา ปู่ ย่า ตา ยาย หรือบุคคลอื่น ๆ ก็ได้) ข้อสำคัญ ต้องเป็นผู้ที่นักเรียนถือว่าเป็นผู้อบรมและเลี้ยงดูนักเรียนมานานที่สุด) ส่วนคำว่า "ฉัน" หมายถึงตัวของนักเรียนเอง

1. ฉันจะโดนดูถูกรู้สึกคำหนิเมื่อโต้แย้งหรือแสดงความคิดเห็นคัดค้านพ่อแม่ ✓
2. ✓ พ่อแม่ฉันจะแสดงความดีใจในผลงานที่ฉันทำได้เอง
3. ฉันจะเชื่อใจของส่วนตัวสิ่งหนึ่งสิ่งใด ต้องได้รับอนุญาตจากพ่อแม่ก่อน
4. ✓ พ่อแม่ยอมให้ฉันตัดสินใจว่าคบเพื่อนใดเอง
5. พ่อแม่จะแสดงความไม่พอใจ เมื่อฉันมีเป้าหมายบางอย่างไปปรึกษา
6. พ่อแม่สนับสนุนให้ฉันรู้จักคิดหรือแข่งขันกับคนอื่น
7. พ่อแม่ไม่มอบหมายงานใหญ่ ๆ ให้ฉันทำ แม้ว่าฉันพอจะทำได้
8. พ่อแม่ไม่ทำให้ฉันรู้สึกความจริงอย่างมีเหตุผล
9. พ่อแม่จะกลั่นแกล้งหรือไปเห็นด้วยกับการที่ฉันจะหาเงินเอง
10. พ่อแม่อนุญาตให้ฉันไปเที่ยวโดยลำพังกับเพื่อนได้
11. พ่อแม่ฉันมักจะห้ามหรือไม่ยอมให้ฉันไปไหน ๆ เวลาทำคืน
12. พ่อแม่จะชื่นชมฉันเมื่อฉันสามารถรวมแถมของใช้บางอย่างได้

13. การที่ฉันจะคบหากับเพื่อนคนใด ต้องได้รับความเห็นชอบจากพ่อแม่ก่อน
14. พ่อแม่ยอมให้ฉันโต้เถียงหรือแสดงความกึกกั้นได้
15. การไปสมัครสอบหรือติดต่ออะไรบางอย่าง พ่อแม่จะเรียกให้คนอื่นช่วย
16. พ่อแม่ฝึกให้ฉันช่วยตนเองก่อนที่จะเรียกให้คนอื่นช่วย
17. พ่อแม่มักไม่ยอมให้ฉันหาเพื่อนแปลกหน้ามาที่บ้าน
18. ความการตัดสินใจทำงาน พ่อแม่ให้ฉันเป็นคนตัดสินใจเอง
19. ยามฉันทำงานผิดพลาด พ่อแม่ก็จะตำหนิและดุว่าฉัน ✓
20. เวลาฉันเสนอแนะความกึกกั้นใด ๆ พ่อแม่ฉันจะรับฟัง ✓
21. พ่อแม่ก็จะตำหนิหรือดุฉันเมื่อฉันร่วมสนทนากับผู้ใหญ่
22. พ่อแม่ยอมให้ฉันไปทัศนศึกษาในที่ไกล ๆ ได้
23. ใ้เวลาฉันจะทำสิ่งใด ต้องได้รับอนุญาตจากพ่อแม่ก่อน ✓
24. เมื่อฉันโกรธใคร ๆ มา พ่อแม่ก็จะซักถามฉันถึงเหตุผล
25. พ่อแม่ก็จะห้ามมิให้ฉันเล่นกีฬาหรือทำงานที่ค่อนข้างอันตราย
26. พ่อแม่จะให้การสนับสนุนฉัน เมื่อฉันได้เป็นนักกีฬาของโรงเรียน
27. ฉันทำผิดพ่อแม่จะชุกกุยเรื่องเก่า ๆ มาดูคาถวย
28. พ่อแม่จะให้กำลังใจฉันเมื่อฉันทำงานที่ยากหรือเสี่ยงอันตราย
29. พ่อแม่ก็จะเป็นผู้ตัดสินใจเลือกข้อเสียหรือข้อของใจส่วนตัวให้ฉัน
30. พ่อแม่ก็ช่วยอยู่ให้ฉันเผชิญหน้าอยู่กับคนอื่น เพื่อรักษาสิทธิของตน
31. ฉันจะถูกเิดหรือถูกตำหนิ เมื่อพ่อแม่ทราบว่าฉันรวมกิจกรรมของโรงเรียน
32. พ่อแม่ยินยอมให้ฉันไปค้างแรมบ้านเพื่อนได้
33. พ่อแม่ก็จะให้ฉันเล่นอยู่แต่ในบ้านหรือบริเวณข้างเคียง
34. พ่อแม่ฝึกฉันให้สู้กับงานสุจริตทุกอย่าง แม้ว่าจะเป็นงานหนักหรือเสี่ยงอันตราย

แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัวนักเรียน

โรงเรียน	เพศ	อายุ	ปี
นักเรียนเป็นบุตรคนที่	จำนวนพี่น้องทั้งหมด		คน
ปัจจุบันพ่อแม่ของนักเรียน	☐ อยู่ด้วยกัน		
	☐ แยกกันอยู่		
พ่อของนักเรียน	☐ ยังมีชีวิตอยู่	มีอาชีพ	
	☐ เสียชีวิต	เมื่อนักเรียนมีอายุประมาณ	ปี
พ่อ ☐	เชื้อชาติไทย ☐	เชื้อชาติจีน ☐	อื่น ๆ ☐
			(โปรดระบุ)
แม่ ☐	เชื้อชาติไทย ☐	เชื้อชาติจีน ☐	อื่น ๆ ☐
			(โปรดระบุ)

แบบทดสอบวัดพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล

แบบทดสอบวัดพฤติกรรมการตอบสนองระหว่างบุคคล

วิธีตอบปัญหา

นักเรียนกองเคยและเคยไถ่ยืนเหตุการณ์ดังต่อไปนี้บ่อย ๆ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้กับทุกคน เช่น “คืนหนึ่งนักเรียนเดินเขาไปในห้องและเตะขาโต๊ะเขาอย่างจัง คนเรานั้นมักจะแสดงปฏิกิริยา หรือแสดงความรู้สึกตอบสนองต่อเหตุการณ์ชนิดนี้ต่าง ๆ กัน เช่น

- ก. อยากเลื้อยขาโต๊ะออก
- ข. โตะคนอื่นว่าตังโตะเกะกะ
- ค. โตะตัวเองว่าไม่ระวัง
- ง. เจื่อนโตะให้ชนทางเดิน
- จ. บอกตัวเองว่าไปโตะขาโต๊ะไม่ได้ มันไม่รู้เรื่องอะไรด้วย
- ฉ. ทำใจเย็น ๆ ไว้ เคี้ยวกล้วยเจิบ

จากกิจรยาหรือความรู้สึกตอบสนอง 6 แบบดังกล่าว นักเรียนลองเลือกว่าแบบไหนเคยเป็นของนักเรียนเอง หรือใกล้เคียงกับที่นักเรียนเคยทำหรือเคยคิดมากที่สุด

ในแบบทดสอบนี้ จะมีเหตุการณ์ทำนองเดียวกันนี้ 25 เรื่อง และแต่ละเรื่องจะมีวิธีแสดงความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำตอบสนองสถานการณ์นั้น ๆ ไว้เรื่องละ 6 แบบ ให้ นักเรียนเลือกวิธีแสดงความรู้สึก หรือการกระทำที่กำหนดยุติมา 2 แบบ ดังนี้

1. ให้เลือกวิธีแสดงความรู้สึก หรือการกระทำที่ตรง หรือใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนมากที่สุด
2. ให้เลือกวิธีแสดงความรู้สึก หรือการกระทำที่นักเรียนไม่เคยทำหรือไม่เคยคิดที่จะทำ หรือใกล้เคียงกับวิธีแสดงออกของนักเรียนเลย

วิธีการตอบ

ขอให้นักเรียนตอบลงในกระดาษคำตอบที่เตรียมไว้ให้ ในกระดาษคำตอบนักเรียนจะสังเกตเห็นเส้นมาตราวัด 25 เส้น ซึ่งเท่ากับจำนวนเรื่อง 25 เรื่อง ใต้เส้นมาตราวัดจะมีเลขกำกับไว้ตั้งแต่ 1 ถึง 15

เลข 1 - 15 เป็นมาตราแสดงความใกล้เคียงหรือไกลจากความรู้สึกนึกคิดหรือการกระทำของนักเรียน

เลข 1 แสดงว่าไกลที่สุดจากความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำของนักเรียน เลข 2, 3, 4 และเลขที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ แสดงว่าค่อย ๆ ใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิด และการกระทำของนักเรียนมากขึ้น เลข 15 หมายถึง เหตุการณ์ดังกล่าวดังตรงหรือใกล้เคียงที่สุดกับความรู้สึกนึกคิด และการกระทำของนักเรียนแค่ไหน นักเรียนก็เลือกอักษรขอเลือกในข้อนั้นเติมลงไปในเนื้อเส้นมาตราวัดให้ตรงกับเลขใดเลขหนึ่งตามแต่ความรู้สึกของนักเรียนว่าไกลมากน้อยแค่ไหน เช่น ถ้าขอเลือก ง. ไกลที่สุดกับความรู้สึกหรือการกระทำของนักเรียนก็ใส่อักษร ง. เนื้อเลข 15 หากไกลเหมือนกันแต่ไม่ไกลมากก็เลือกใส่ได้ตรงตัวเลขที่ลดหลั่นลงไป ถ้าขอเลือก จ. เป็นข้อที่นักเรียนไม่เคยทำเลย หรือไม่เคยคิดจะทำเลย แสดงว่าเป็นวิธีที่ไกลความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน นักเรียนก็เลือกตอบให้ตรงกับตัวเลขใดตัวเลขหนึ่ง แล้วแต่นักเรียนจะเห็นว่าไกลจากความคิดหรือการกระทำของนักเรียนแค่ไหน หากไกลมากที่สุดก็ใส่เนื้อเลข 1 หากไกลเหมือนกันแต่ไม่มากนักก็ใส่ตรงเลขที่เพิ่มขึ้นแล้วแต่กรณี (ดูตัวอย่างบนกระดานดำ)

แบบทดสอบนี้นักเรียนสามารถเลือกตอบได้โดยเสรี ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด ขอให้ นักเรียนตอบความจริง และให้เลือกข้อที่สะดุดใจว่าน่าจะเป็นวิธีที่ใกล้เคียงที่สุด หรือห่างไกลที่สุดกับความรู้สึกหรือการกระทำของนักเรียน ข้อสำคัญ อย่าเลือกข้อที่นักเรียนคิดว่านักเรียนควรทำ เพราะเป็นความดี แม้แบบทดสอบนี้จะไม่จำกัดเวลาไว้ แต่ก็ขอให้นักเรียนทำให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ อย่าเว้นข้อหนึ่งข้อใดไว้ ผู้ตรวจคำตอบจะไม่ทราบเลยว่านักเรียนเป็นใคร เพราะฉะนั้นแบบทดสอบนี้ยอมไม่ให้โทษแก่นักเรียนทั้งสิ้น

1. นักเรียนกำลังนั่งในร้านอาหาร เมื่อมีคนรับใช้นำแก้วน้ำเข้ามาตั้งโต๊ะ ทำแก้วน้ำเต็ม
หกใส่เสื้อผ้าของนักเรียน
 - ก. ให้คนรับใช้เช็ดเสื้อผ้าที่เปื้อนและเรียกค่าเสียหาย
 - ข. หัวเสีย สั่งสอนคนรับใช้ให้ระวังคราวต่อไป
 - ค. ถือว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นอุบัติเหตุซึ่งอาจเกิดขึ้นกับใครก็ได้
 - ง. เสียใจแทนคนรับใช้ พยายามช่วยเขา
 - จ. เฉยใจ เรื่องถูกระบุกรุณแบบนี้ก็เคยเกิดขึ้นกับใครก็ได้
 - ฉ. รู้สึกว่า ส่วนใหญ่เป็นความผิดของนักเรียนเอง คือควรระวังตัวคอยหลีกเลี่ยง
2. เพื่อนคนหนึ่งชอบพูดขัดคอกับนักเรียนในแทบทุกเรื่อง
 - ก. ออกทน พยายามไม่โต้ตอบ
 - ข. โกรธ ขัดคอเขาบ้างหรือหลีกเลี่ยงไม่พูดด้วย
 - ค. นึกสงสารว่าเขาทำอะไรให้เขาโกรธไวหรือเปล่า
 - ง. ต้องยกโทษให้เขา เราทุกคนอาจพูดให้อีกใจคนใดยากบางคราว
 - จ. ตอบว่าเพื่อน ถามว่าทำไมจึงชอบขัดคอ
 - ฉ. ค้นหาว่ามีอะไรซ่อนอยู่เบื้องหลัง
3. วันหนึ่งนักเรียนขึ้นโหนดอยู่บนรถเบค มีคนแก่เมาสุราเมาลึกลับนักเรียนอย่างแรงและจะ
โยนออกนอกรถ
 - ก. นึกดูน ทำให้อออง
 - ข. ทำหนึควยคำแรง ๆ และขอให้แข็งแรงเหตุผล
 - ค. ถาษคนเขาว่าเราได้อะไรให้เขาโกรธเคือง และยกที่ที่ขึ้นให้
 - ง. โทษตัวเองว่าบางทีอาจไปขึ้นขวางทางเขา
 - จ. ถือขันติหนึ่งใจเสีย ไม่มีประโยชน์ที่จะไปถ้อสาถักกับคนเมา
 - ฉ. เปลี่ยนที่ขึ้น ไม่ถ้อสา เพราะคนเมาไม่รู้ตัวว่าทำอะไร พูดอะไร

4. นักเรียนกันบอกว่าเพื่อนสนิทที่สุดบางคนแอบตั้งสมาคมลับ โดยไม่ชักชวนนักเรียนเข้าร่วมเป็นสมาชิกด้วย

ก. พยายามคนหาว่าตัวเราทำอะไรไว้ทำให้เพื่อน ๆ กันออกนอกกลุ่ม

ข. โกรธเพื่อนและไล่ออก

ค. หัวเสีย เรียกร้องให้เพื่อน ๆ อธิบาย

ง. ผิดหวังและไม่พอใจในตัวเอง

จ. ไม่ถือโทษเพื่อน เขามีสิทธิ์ที่จะตัดสินใจว่าเขาต้องการใคร

ฉ. เฉยใจแล้วเรื่องจะกลับคืนมาภายหลัง

5. นักเรียนแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าชุดที่ชื่นชอบเพื่อไปเที่ยวงานรื่นเริง แต่ถูกนำโคลนสาครกระเด็นจากรถคันหนึ่งที่ขับเฉียดไป

ก. จดหมายเลขทะเบียนรถคันนั้น เรียกร้องค่าเสียหาย

ข. โทษตัวเองว่าเกินชิกตณมากเกินไป

ค. อารมณ์เสีย ไม่ว่าใครจะเป็นคนผิดก็ตาม

ง. ใจเย็น ๆ ไว้ดีกว่า เรื่องอย่างนี้เกิดแล้วก็เกิดอีกอยู่เรื่อย ๆ

จ. โมโห และแฉงคาคนขับที่ไม่ระวัง ไม่เห็นใจคนเกินถนน

ฉ. พยายามหยุดรถคันนั้น ให้เขาขับไปส่งบ้านเพื่อเปลี่ยนเสื้อผ้า

6. เด็ก ๆ อายุราว ๆ 12-13 ปี เล่นฟุตบอลนอกหน้าต่างห้องของนักเรียน บังเอิญเด็กคนหนึ่งเตะฟุตบอลโถมเข้ามาทางหน้าต่างและถูกของในห้องแตกเสียหายเล็กน้อย

ก. เรียกร้องให้เด็กชดใช้ค่าเสียหาย และไล่ให้ไปเล่นที่อื่น

ข. โมโห วิ่งออกมาเฝ้าตะรอกีเตียนเด็กกลุ่มนั้นอย่างแรง

ค. เฉยใจ คอยดูว่าเด็กกลุ่มนั้นจะทำอย่างไร

ง. คิดตัวเองที่ไม่ได้ไล่เด็กกลุ่มนั้นไปเล่นทาง ๆ เสียแต่แรก

จ. คืนลูกฟุตบอลให้ และบอกให้เด็กไปเล่นที่สนามโรงเรียน

ฉ. ถือเสียว่าเป็นอุบัติเหตุ นึกถึงสมัยเราเป็นเด็กก็เป็นเช่นนั้น

7. เพื่อนของนักเรียนคนหนึ่งยืมหนังสือมีค่าของนักเรียนไปและทำลาย

- ก. ใจเย็น ๆ ขอให้เพื่อนไปตามหาหนังสือนั้นก็สักครั้ง
- ข. โกรธตัวเองที่เอาหนังสือให้คนที่ไม่นับถือ
- ค. ลืมเรื่องนี้เสีย มันอาจไม่ใช่ความผิดของเพื่อน
- ง. พยายามไปหาซื้อหนังสือเรื่องนั้นมาใหม่
- จ. หวงให้เพื่อนคนนั้นหาหนังสือมาใช้
- ฉ. โมโห ตัดความเป็นเพื่อนและไม่ให้ยืมหนังสืออีกเลย

8. นักเรียนเพิ่งลงน้ำมันชักพื้นเสร็จยังไม่ทันแห้ง ก็พ่อคีน้องของนักเรียนเดินย่ำพื้นเป็นรอยเข้ามา

- ก. นึกฉุนตัวเองที่ไม่ได้บอกใคร ๆ ว่าพื้นยังไม่แห้ง
- ข. เอาน้ำมันมาลงใหม่ตามรอยย่ำ
- ค. โกรธน้อง บอกกับน้องว่าควรมองดูเสียก่อนที่จะเดินเข้ามา
- ง. บอกน้องด้วยความขุ่นเคือง ให้ลงน้ำมันชักพื้นตามรอยที่น้องย่ำ
- จ. รับรู้เหตุการณ์เฉพาะอารมณ์สงบ คิดว่าเมื่อลงน้ำมันดีใหม่แล้วเมื่อแห้งรอยคางก็จะหายไปเอง

ฉ. นึกเสียว่าเป็นเรื่องที่ต่างฝ่ายต่างไปไต่ตังใจให้เกิก ไม่จำเป็นต้องโทษใคร

9. หลานอายุ 10 ขวบ ขโมยเงิน 5 บาท จากกระเป๋าของนักเรียน

- ก. หวงเงินคืนจากพ่อแม่ของหลาน
- ข. คิดว่าเราต้องลืมเรื่องเล็กน้อยอย่างนี้เสีย หลานยังเป็นเด็กอยู่
- ค. ติดตามหลานว่าพ่อแม่ให้เงินไว้ใช้ส่วนตัวหรือเปล่า แนะนำพ่อแม่ของหลานให้เงินเด็กให้พอใช้
- ง. โทษตัวเองที่ไม่ระวังกระเป๋าเงินของตัวเองให้ดี
- จ. เคยไว้แล้วก็เอง เมื่อหลานได้ก็คิดว่าจะเอาเงินมาคืนให้เอง
- ฉ. โกรธ เรียกหลานมาตีเตือน

10. เพื่อนที่นักเรียนไว้วางใจเปิดเผยความลับที่นักเรียนบอกให้รู้และให้ช่วยปกปิด
- ก. ตอวาเพื่อนและแกแค้นควยวิธีไม่ให้ความไว้วางใจอีกเลย
 - ข. โกรธตัวเองที่ไม่ไว้วางใจเขา .
 - ค. เรียกโรงให้เพื่อนขอโทษและอธิบายว่าเหตุใดจึงเผยความลับ
 - ง. ระมัดระวังมากขึ้นที่จะไว้วางใจใครในคราวต่อไป
 - จ. ยกโทษให้เพื่อน เขาอาจไม่เข้าใจว่าเรื่องที่เรายกเขานั้นเป็นความลับ
 - ฉ. ทำใจเย็น ๆ เรื่องทำนองนี้ย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ
11. เด็กอายุ 3 ขวบ ซึ่งกำลังนั่งบนตักของนักเรียน เกิดปัสสาวะราดเปียกเสื้อผ้านักเรียน
- ก. เฉยเสีย ไม่พูดอะไรเพราะประเดี๋ยวมันก็แห้ง
 - ข. ส่งเด็กให้แม่ ขอให้แม่ของเด็กเอาเสื้อผ้าของนักเรียนไปซัก
 - ค. ลืมเสียดีกว่า เด็กไม่รู้อะไร
 - ง. ซอกางเกงเด็กที่ทำความเสียหายมาให้เด็กคนนั้น
 - จ. นึกคุณและขอบคุณ
 - ฉ. จินตนาการที่ไม่ทันสังเกตว่าเด็กต้องการอย่างไร
12. ให้เพื่อนส่งของขวัญชิ้นหนึ่งที่หาอีกไม่ได้แล้วมาให้นักเรียนทางไปรษณีย์ แต่บุรุษไปรษณีย์ทำหาย
- ก. ตัดสินใจส่งของมีค่าทางไปรษณีย์โดยลงทะเบียนในคราวต่อไป
 - ข. พ้องที่ทำการไปรษณีย์และเรียกร้องค่าเสียหาย
 - ค. ทำใจเย็น ๆ ไว้ หวังว่าทางไปรษณีย์จะหาเจอภายหลัง
 - ง. โมโหและเสียใจของ อาจเคี้ยวเซ็นโทรบุรุษไปรษณีย์ไปค้นหาของนั้นมาให้ได้
 - จ. ปลงเสียว่าเรื่องอย่างนี้เกิดขึ้นได้ ไม่ว่าใครก็อาจทำงานผิดพลาดได้
 - ฉ. นึกตำหนิตัวเองที่ไม่ได้บอกเพื่อนให้ส่งมาโดยการลงทะเบียน
13. เพื่อนเฉลียววางบุหรี่ยุคแล้วทิ้งไว้บนโต๊ะ ทำให้ยาสูบไหม้เป็นรูใหญ่และพื้นโต๊ะไหม้เป็นรอยดำ
- ก. บ่นว่าเพื่อนที่เฉลียวเธอ และบอกให้เขารู้จักระมัดระวังเสียบ้าง
 - ข. บอกเพื่อนให้ซื้อยาสูบใหม่เป็นรูใหญ่และพื้นโต๊ะไหม้

13. เพื่อนเผละวางบุหรืจุกแล้วทิ้งไวบนโตะ ทำให้ผาญโตะใหม่เป็นรูใหญ่และพื้นโตะใหม่เป็นรอยคาง

- ก. บ่นว่าเพื่อนที่เผละเรอ และบอกให้เขารู้จักระมัดระวังเสียบ้าง
- ข. บอกเพื่อนให้ซื้อผาญโตะมาใช้และซ่อมโตะ
- ค. ตีตัวเองที่ไม่ระวังดูแล
- ง. นึกเสียใจแทนเพื่อนและเสนอตัวเองเป็นผู้ซ่อมแซม
- จ. ปลอมเพื่อนว่าเรื่องที่เกิเกิดขึ้นเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิได้โดยไม่ตั้งใจ
- ฉ. วางอารมณ์เฉยเป็นปกติ

14. นักเรียนกำลังนั่งเขียนจดหมาย เด็กวิ่งมาชนโตะทำให้ขวดหมึกล้มหกเลอะจดหมายที่นักเรียนกำลังเขียน

- ก. ใจเย็น ๆ หากกระดกแผ่นใหม่เขียนจดหมายต่อไป
- ข. โโม้ตัวเองที่ไม่ทันไม่ได้ปิดขวดหมึก
- ค. โกรธและคุเด็ก
- ง. ถือเป็นอุบัติเหตุ ไม่ใช่ความผิดของเด็ก
- จ. บังคับเด็กให้หาผ้าชุบน้ำมาเช็ดโตะ และซื้อหมึกมาใช้
- ฉ. เช็ดโตะเอง และคิดว่าคราวหลังต้องระวังเวลามีเด็กมาเล่นใกล้ ๆ

15. เพื่อนบางคนล้อเลียนท่าทางของนักเรียน

- ก. ว่าคาญ หลีกเลียงหรือล้อเลียนตอบบ้าง
- ข. คิดว่าพวกนี้ทำอะไรเป็นเด็ก เราต้องไม่ถือโทษและลืเสีย
- ค. ถามเพื่อนว่าทำไมเขาจึงล้อ ให้เขาชี้แจง
- ง. รู้สึกทอคอาลัย และกุ่มใจในท่าทางของนักเรียนเอง
- ฉ. เฉยไว้แล้วดีเอง
- ฉ. พยายามหาเหตุผลที่ถูกล้อ ว่าเราทำให้เพื่อน ๆ ไม่พอใจเรื่องอะไรหรือเปล่า

16. นักเรียนกำลังจะไปธุระ บังเอิญเจอเด็ก ๆ กำลังปล่อยลมยางล้อจักรยานของนักเรียนเขาพอดี

- ก. ออกฉันทความโกรธ
- ข. บอกให้เด็ก ๆ เลิกเล่นแก่งคนแบบนี้ และบังคับให้เด็กสูบลมให้ใหม่
- ค. คอยกับเด็ก เราต้องไม่ถือสากับการเล่นซุกซนของเด็ก ๆ
- ง. จุนเฉียว เอ็ดอะโรเอากับเด็กแล้วไล่ไป
- จ. สูบลมใส่ยางใหม่เสียเอง
- ฉ. นึกว่าเราไม่ควรทิ้งจักรยานเอาไว้

17. เพื่อนของนักเรียนไม่ยอมบอกเรื่องที่นักเรียนอยากรู้ โดยให้เหตุผลว่าเขาไม่ไว้วางใจนักเรียน

- ก. พยายามทำให้เพื่อนเชื่อว่าเราเป็นคนที่เขาไว้วางใจได้
- ข. แค้นใจ น้อยใจ เลิกคบเขาเป็นเพื่อนสนิท
- ค. สงสัยว่า ทำไมเขาจึงเห็นเราเป็นคนไม่น่าไว้วางใจ
- ง. คิดหวังที่เขาไม่แสดงเหตุผลหรือแสดงหลักฐานว่าเขาไว้วางใจไม่ได้ด้วยเรื่อง

—อันที่

- จ. ไม่ถือโกรธเพื่อน ลืมเรื่องนี้เสีย เขามีเหตุผลของเขาที่จะต้องระวังไม่เปิดเผยเรื่องนั้น
- ฉ. รับฟังข้อกล่าวหาด้วยอารมณ์เย็น ไม่ซ้ำเพื่อนก็จะรู้เองว่าเขาเห็นเราผิดไป

18. เพื่อนสนิทกล่าวหาว่านักเรียนเป็นคนขี้เหนียวและเห็นแก่ตัว

- ก. รับฟังและพยายามค้นหาคำคตินั้นมีความจริงแค่ไหน
- ข. เจ็บใจในคำกล่าวหา ขอให้เพื่อนชี้แจงว่าเหตุใดเขาจึงคิดเช่นนั้น
- ค. ซุนใจและผิดหวังในตัวเพื่อน
- ง. ไม่เอาเรื่องนี้มากังวลเป็นเรื่องธรรมดาที่จะว่ากัน
- จ. พยายามทำให้เพื่อนเชื่อว่าคำกล่าวหาไม่ยุติธรรม
- ฉ. รับฟังด้วยใจสงบ คิดว่าความเห็นของเพื่อนคงจะเปลี่ยนไปได้ถ้าได้คุยกัน

นาน ๆ

19. นักเรียนมีเวลาเหลือน้อย มีธุระสำคัญเร่งด่วนที่จะต้องใช้โทรศัพท์สาธารณะ แต่นักเรียนจำต้องรอเพราะมีหญิงกลางคนกำลังพูดสายอยู่ควยความเพลิดเพลิน และไม่มีที่หาว่าจะจบเรื่องง่าย ๆ

- ก. ใจเย็น ๆ คอยต่อไป
- ข. ถามหญิงนั้นว่า เขาจะพูดต่อไปอีกนานเท่าไร
- ค. เดินไปหาโทรศัพท์เครื่องอื่น
- ง. เจ็บใจตนเองที่ต้องฟังโทรศัพท์สาธารณะ
- จ. นึกรำคาญ ทำเสียงรบกวนหญิงผู้นั้น เช่น เคาะประตูโทรศัพท์บ่อย ๆ
- ฉ. ทำให้สงบ คิดว่าหญิงคนนั้นอาจมีเรื่องพูดที่สำคัญ ๆ เท่า ๆ กับเรื่องของเราเหมือนกัน

20. คนแปลกหน้าคนหนึ่งซึ่งนั่งข้าง ๆ นักเรียนในรถประจำทาง แสดงความไร้มารยาท โดยขอให้นักเรียนสละที่นั่งให้กับคนที่ยังหาที่นั่งไม่ได้ซึ่งเป็นเพื่อนของเขา

- ก. ชื่นเคือง ไม่สนใจ บอกคนแปลกหน้านั้นให้สละที่นั่งของเขาเอง
- ข. ถามเขาว่าเหตุใดเราจึงต้องลุกให้ บอกให้เขาไปหาที่นั่งอื่นให้เราแทนที่นั่งนี้
- ค. เจริญเหตุการณ์จนทวียใจเย็น หวังว่าคนทั้งสองจะไปหาที่นั่งที่อื่นใด
- ง. โทษตัวเองที่ไปนั่งข้าง ๆ คนหยาบคายไร้การอบรมอย่างนั้น
- จ. ยกที่นั่งนี้ให้ และไปหาที่นั่งที่อื่นเสียเอง
- ฉ. รู้สึกหน้าชา และต้องลุกหนี เราเจอคนไม่สุภาพทุกหนทุกแห่ง

21. นักเรียนหกล้มเต็มแรงและเจ็บมาก เพื่อน ๆ ที่ยืนอยู่ใกล้ ๆ หัวเราะกันอย่างสนุกสนาน และบอกว่าสมแล้ว

- ก. ตำหนิตนเองที่ขาดความระมัดระวัง
- ข. รู้สึกอับอายขายหน้า พยายามลืมเสีย
- ค. โกรธเพื่อนและตะโกนไล่ให้ไปไหน
- ง. อารมณ์เย็น พยายามหัวเราะไปกับเพื่อน
- จ. ขอทราบเหตุผลที่เพื่อนหัวเราะ
- ฉ. ค้นหาเหตุว่าทำไมการหกล้มเจ็บตัวจึงเป็นโทษเห็นว่าสมแล้วสำหรับเขา

22. เพื่อนบางคนกล่าวโทษโดยไร้เหตุผลว่านักเรียนขโมยเงินของเขา

- ก. อารมณ์เสีย ปองกันตัวเองโดยไม่ยอมตอบ อาจเลิกคบเขาเป็นเพื่อน
- ข. เสียใจ พยายามทำให้เพื่อนเชื่อว่าเขาผิดพลาดที่เขากล่าวโทษเรา
- ค. สงสัยว่าเราไปทำอะไรให้เขาถือเป็นสาเหตุกล่าวหาเราอย่างนั้น
- ง. ไม่แยแสกับคำกล่าวหา เรื่องอย่างนี้จะกลักรายเป็นคดีเองในไม่ช้า
- จ. โกรธ เรียกโรงให้เพื่อน ๆ เอาหลักฐานมาพิสูจน์คำกล่าวหา
- ฉ. ไม่ถือโทษเพื่อน คนเราคิดและทำอะไรผิด ๆ ได้เสมอ

23. วันหนึ่งนักเรียนเข้าไปในร้านขายของที่มีคนแน่น เผอิญเข้าไปเหยียบเท้าชายคนหนึ่ง เขาเต็มแรง และยังไม่ทันจะเงยหน้าขึ้นดู ชายผู้นั้นก็เอามือเท้าที่หัวนักเรียน

- ก. ทักท้วงว่าทำไมเขาจึงทำกับเราอย่างนั้น
- ข. ขอโทษเขา และอธิบายว่าเราไม่ได้ตั้งใจแกล้งเหยียบ
- ค. เคียดดาล ผลักชายผู้นั้นออกไปเต็มแรง
- ง. แค้นตัวเองที่เห็นคนเหตุให้เกิดเรื่องวุ่นวาย
- จ. รู้สึกว่าไม่มีอะไรที่เราจะทำได้เพื่อแก้ไขเหตุการณ์ เราคงทำให้เขาเจ็บและตกใจมาก
- ฉ. ยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างสงบเสถียร ในใจนั้นเป็นวิธีที่จะทำให้เหตุการณ์เรียบร้อยลงโดยไม่อื้อฉาว

24. นักเรียนกำลังพูดโทรศัพท์อยู่ในที่สาธารณะ มีคนแปลกหน้าฉกประกฎเข้ามาและบอกให้เราเลิกพูด เพราะเขาจะใช้โทรศัพท์

- ก. ใจเย็น ๆ บอกให้เขาคอยสักครู่
- ข. สงสัยว่าตนเองอาจใช้โทรศัพท์นานเกินไป
- ค. ไม่ถือสาชายผู้นั้น เราทุกคนเกิดโทษะขึ้นได้ และมีอารมณ์ร้อนในบางครั้งด้วยกันทั้งนั้น
- ง. ให้ชายผู้นั้นชี้แจงว่าเหตุใดเขาจึงรีบร้อน
- จ. รีบพูดสั้น ๆ ให้อจบ และมอบโทรศัพท์ให้เขาไป
- ฉ. ถือโกรธ ยอมบอกชายผู้นั้นให้หุบปากและเป็นฝ่ายเลิกพูดเอง

25. คำวั้นหนึ่ง นักเรียนกำลังนั่งดูภาพยนตร์ พบว่าตัวเองนั่งทับบนหมากฝรั่งเหนียวหนึ่ก
- ก. ส่ายแขนงคนทีแกล้งวางทิ้งไว้
 - ข. ฉิวตัวเองทีไม่คู้ให้คู้ก่อนจะนั่งลงไป
 - ค. นั่งเฉย สงบอารมณ์ไว้เป็นปกติ
 - ง. รู้สึกรังเกียจขยะแซง พยายามสื้มนั้นเสีย
 - จ. เคื่อครอนใจ ต้องไปรายงานให้ผูู้้จัดการโรงภาพยนตร์ทราบ
 - ฉ. เสียใจ พยายามค้งหมากฝรั่งออกจากเสื่อผ้า
